CLARORVM VIRORVM EPISTOLAE LATINAE, GRAECAE, & Hebraicæ, uarijs temporibus miſ=ſæ ad Ioannem Reuchlin Phorcenſem, LL. Doctorem.

TIGVRI APVD CHRISTOPHO-rum Froſchouerum. M. D. LVIII.

IOANNES HILTEBRANT SVECINGENSIS STUDIOSIS OMNIBUS S. P. D.

SVPERIORIBVS *diebus optimarum artiũ professores Ioannes Capnion Phorcẽsis, uir egregie doctus, ad nos attulit, quod ex uarijs clarißimorum uirorum literis cõcinnauerat, opusculum hoc elegans, eruditum, elaboratum solerter atq; prospicienter, ut est ipse rei literariæ studiosißimus ac præstabilis homo sapientiæ. Illud quoniam impense nobis placuit, risu & osculo excepimus, dignum arbitrati quod in apertum proferatur, dignũ quod in arce collocetur quasi illa Minerua Phidiæ, dignum quod labore atque diligentia nostra in manus hominũ ueniat quàm emendatißimum. Tum quod ad communem omnium studiosorum commoditatem, et generosi animi Capnionis nostri laudem spectare uidebatur. Tum etiam quod epistolæ in eo ipso sunt familiares, quotidiano puroq́; sermone contextæ, non Latinè modo, uerum & Græcè et Hebraicè, quas nemo bonus rerum æstimator aspernari poterit. Quippe quæ fluunt, quæ affectatæ non sunt, quæ curam non dico non norunt sed respuunt, hoc est de composito non recipiunt, & accedentem inferriq́; cupientem excludunt, ita ut diligentiæ quidem sint penitus in his uestigia, sed repressæ quodammodo & repudiatæ. Nõ sum ego tam solers, ut introspicere poßim*

*ingenia tot tantorumq́; uirorum, dijudicaroq́; magni=
tudinem eorum atq; fœcunditatem. Quod si quispiam
omnium omnes eas ratione & animo lustrauerit, nihil
aliud inueniet, quàm quod ornatißimi uiri copiosam
& arcanam multiplicis disciplinæ peritiam ac boni=
tatem cum summa prudentia coniunctam in Capnio=
ne nostro ita amplectuntur ut admirantur, ita admi=
rantur ut commendare non desinant. Adeo ut perspi-
cue* καθάπερ ἐν κατόπτρῳ καὶ ὥσπερ ἐν γραφῇ, *id est, tanquam
in speculo & tāquam in tabula, ex illis est uidere uaria
testimonia uitæ, doctrinæ atque commentationum no=
bilißimi Capnionis nostri, uiri ut semel laudes eius in
summa complectar, digni, quem unice diligant, ament
& uenerentur honestißimi quique, utpote talis qui
ad multorum utilitatem natus uideatur, quemq́; omnis
dubio procul sit admiratura posteritas, cum liuor quie
uerit, & authoritatem dies lenta præscripserit. Est il=
li mite & tractabile ingenium, facies liberalis, est in=
genuus totius corporis & quidē senatorius decor. Sed
ne fortasse me putetis indulsisse amori meo, supraq́;
quàm res ipsa patitur sustulisse, à prædicatione illius
tametsi inuitus digredior. Siquidem fide mea spondeo,
omnia longe ampliora quàm à me dicuntur inuentu es=
se facilima. Diligo quidem uirum ardentißimè sicut
meretur, uerum hoc ipsum amantis est, non onerare
eum laudibus quem amore prosequitur. Accipietis igi=
tur iam nunc quemadmodum speramus* ἀμφοτέραις χερ-
σὶν, *id est, ambabus manibus, bonarum literarum aman
tißimi, paruum id opusculum, & degustabitis huiusce=
modi illustrium uirorum scribendi genus, impreßionis*

nostræ

nostræ æqui iudices, affectiq; beneficio minimè ingrati. Quod si feceritis, dabimus bene iuuante Domino magistro Christo Iesu, rege et iudice & Deo nostro, melio ra in posterũ, nec nõ bonæ frugis plenißima. Valete.

PHILIPPVS MELANCHTHON Bretthanus Lectori S. D. P.

SOlent inter genera literariorũ monumentorũ egregie probari quæ natura facilius quàm arte fluunt. Illis enim planè quid in cuiusq; sit ingenio situm spectari potest, uti natura natam artem Pythagorica disciplina constat. Inter illa præcipuum est epistolare, quod familiaritate sua calorem subitum ostendit, multa laude celebratum à grauißimis autoribus. Epistolis enim res maximæ plerunq; aguntur, quare ut de plurimis quàm elegantißimè scribi diciq; poßit, literas ad Ioannem Reuchlin summa integritate, summaq; prudẽtia uirum scriptas, multijuga eruditiõe prodire uoluimus. Quod Germaniæ nostræ clarius contingere nihil poßit, quàm si autore Ioanne Reuchlin, quẽ ἴσασι δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις ἀθήνη, exterarum gentium monumentis laudetur splendidè, hoc nãq; epistolæ ferè omnes argumento notantur. Cæterũ qui sit epistolaris character rectißimè cerni potest, nã familiaritate tegũt artificiũ, ne sermoni epistolari satisfecisse negẽtur, qui Libanio sophistæ placet. Finitur enim à Libanio epistola ὁμιλία ἐγγράμματος ἄποντος πρὸς ἄποντα γινομένη καὶ χρειώδη σκόπον ἐκπληροῦσα ἐρεῖ δέ τις ἐν αὐτῇ ὥσπερ ἄποντι πρὸς ἄποντα, quod ita uidetur expressisse M. Cicero, eleganter quidem et uti suis ingenij moribus solet fœlicißime ad Curionẽ, Vnum illud certis-

ſimum epiſtolarum genus, cuius cauſa res ipſa inuenta eſt, ut certiores faceremus abſentes, ſi q̄d eſſet quod eos ſcire aut noſtra aut ipſorum intereſſet. Epiſtolas igitur contextas ſermone puro, qui lumen rebus adhibet, ac emendato, quem Cicero Latinum uocat, familiari, dilucido ac breui, quod hoc ſermonum genus dialogo ſimilimum putetur: deniq; proprio, ut res effingi quàm explicatiſsimè uideatur, habetis adoleſcentes optimi, ut artem imitando diſcatis: magna enim pars artis imitatione cōtinetur, ut eſt apud Quintilianum. Neq; quo ſtudia ueſtra magis adiuuari queant uideo, quàm iūctis exercitij ac imitationis uiribus, Græcas ſententias Latinis uerbis, Latinas uero lectis uerbis alijs pronunciare. Idq; frequentiſsimè, ut profuiſſe uobis Ioannes Reuchlin Germanorum ſtudiorum anteſignanus dicatur. Illis enim ſi uos eruditos uiderit, ut antea dedit plurima, grauiori uos munere donabit. Valete.

Andronicus

ANDRONICVS CONTOBLACAS, NATIONE Græcus, utriusq; linguæ peritus, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

TVVM MODO INGENIVM literarumq; Græcarū experti doctrinā, magnopere optamus atque hortamur, ut alios Græcas literas edoceas, quod multū conducet: nā nō solum tibi id muneris prodesse, sed etiā audientibus honori fore arbitramur. Quare tua doctrina atq; nostra autoritate fretus, literas Græcas audire uolentes erudias, ut & ipsi doctiores indies euadant, et tu ipse in legendis autoribus clarior ac uenustior sis. Vale Basileæ. Anno M. CCCC. LXXVII.

GEORGIVS HERMONYMVS Spartiates, natione Græcus, S. D. P. Ioanni Reuchlin Phorcensi Aurelianas habitanti.

PRoximis diebus mirificè delectatus sum suauißimis literis tuis, quas & pulchre & eleganter ad me scripsisti. Quare ego ut satisfacerē officio meo, decreui pauculis tibi respōdere, ne si forte ad te scribere omitterem, tu ipse iure optimo condemnares me crimine ingratitudinis, quo apud Persas nullum grauius aut acerbius teste Xenophonte puniri solet. Sed ut ad rem

redeam, tu mi Ioannes, rectè facis literis Græcis operã dando, non enim minus ornabunt te quàm literæ Latinæ. Nosti enim sententiam Flacci poëtæ celeberrimi, Vos exẽplaria Græca nocturna uersate manu, uersate diurna. Da igitur operam libris Græcis, tu qui tali ingenio præditus es & ex ἀπαλῶν ὀνύχων, ut aiunt, optimis disciplinis atq; artibus institutus es. Mitto ad te Introductionem Grammatices Theodori. De λεξικῷ autem, meum non est, sed amici cuiusdam: precium erit scuta sex. Fabulæ, quas in camera mea uidisti, non sunt uenales. Habeo tamen manu mea scriptas, quæ erunt ad beneplacitum tuũ. Si Dictionariũ esset in potestate mea, facerem tibi placitum quemadmodum et in Grãmatica feci. Vale feliciter. Ex urbe Parisiorũ die VIII. Feb. Anno M. CCCC. LXXVIII.

DEMETRIVS CHALCONDYLES Atheniensis Ioanni Reuchlin Phorcensi Iurisperito S. D. P.

Doctißimè ac præstantißimè uir, legi libenter literas tuas, quibus puerum optimæ indolis fratrem tuum nobis commendas, quibus & animum tuum ingenuũ et opinionem minime uulgarem cognoui. Quod enim puerum tam charum & tam tenera ætate procul à patria & à complexu parentum tuoq; miseris, eruditionis ac doctrinæ causa, nõ sine magna impensa, et multis incommodis ac solicitudine animi, non mediocrem mihi facit admirationem, hac præsertim ætate nostra, in qua literarum studia iacere uidentur, cum ignauia et ignorantia principum, tum maximè cupiditate hominũ circa

circa quæstũ, quem omnibus bonis artibus maior pars hominum anteponit. Sed tu non hos homines sæculi nostri imitatus, uerũ illos ueteres præclaros & ingenuos uiros tam Græcos quàm Romanos secutus, qui longas peregrinationes, doctrinæ ac sciẽtiæ gratia, facile subibant. Tam nobilem opinionem maximeq; homini conuenientẽ & rationi consentaneam non modo in animo fixè habes, sed re etiam in tibi charißimo executus es. Quamobrem & tu uir optime, multa cõmendatione et admiratione merito dignus es, et nos cum tua tum ipsius pueri causa, qui nobis ingenuus est uisus, cum benigno & alacri animo & uidimus & suscepimus, & omnem operam impendimus, ut cum uiro graui & doctrina et bonis moribus prædito maneret. Atq; in posterum quicquid poterimus libenti animo in eum conferemus, ut nõ modo humanitatis officio quantum in nobis est satisfaciamus, uerum etiam & rem gratam tibi & principi tuo faciamus, qui tam diligenter ipsum commendauit. Cui & nos pro humanitate tua commendabis, & nostram operam, si quid poßimus, ultro offeres. Bene fœliciterq; uale. Die XVI. Iunij. M. CCCC. XCI. Florentiæ.

MARSILIVS FICINVS FLORENtinus Ioanni Reuchlin Phorcensi, & Lodouico Nauclero, Germaniæ Iurisconsultis, S.

SCribitis ad nos ueſtroq; nomine, Germaniæ principes Florentiam adolescentes erudiendos tanquã ad Academiam mittere. Sed ea interim elegantia scribitis,

ut non ad Academiã filios, immo ex Academia mittere uideamini, atq; apud exteras nationes perquirere uobis iam domesticam disciplinam. Quæ rerũ uicißitudo est? Quantum insolentes pleriq; more sophistarum aliena temere profitentur, tantũ uos modestißimi uiri uel propria ritu Socratico diffitemini, hoc præ cæteris admirandi, quod quàm curiose multi lapillos terræ uisceribus reconditos perscrutãtur, tam acuratè uos cœlestem sapientiæ splendorem ubiq; gentiũ prosequimini. Quãobrem incredibili quodam amore erga uos affecti, adolescentum uestrorum curam pia mente suscepimus. Et in primis insigni pietate hospiti commendauimus. Dabimusq; indies operã, ut ager natura fertilis frugem quãdoq; proferat fœlicißimã. Vos igitur bono animo estote, & principibus uestris nostro nomine respondete, Magnanimum Laurentiũ Medicem, cuius & ipsi clientes sumus, adolescentum prouidentiam libentißimè suscepisse. VIII. Iunij. M. CCCC. XCI. In Agro Caregio Florentiæ.

IOANNES STRELER, IOANni Reuchlin Phorcensi S. D.

Certior factus es certo scio, quale otium nobis sit, et qualis ualetudo, quæ deniq; prouisio doctorum hominum atq; aliarum rerũ necessariarũ. Fruimur nos singuli bona ualetudine. Incipiunt nunc uacationes, quibus dabimus operam libris Græcis. Ea in re ad prima elementa addiscenda meliorem præceptorem habere in hac urbe non possemus quàm noster patronus sit. Scribimus quotidie & Græcè & Latinè. Versamur nunc

In tertia declinatione synæresiata. Post uacationes leget Christophorus Landinus Horatium & Rhetoricā Tullij nouam. Lippus uero cæcus Aeneidos libros Maronis & Quintiliani opus. Mihi uidetur non fore inutile ut accederent ad aliquos saltem Dionysius & Ioannes, quamuis patronus noster consulere quandoq; noluerit, nescio quamobrem. Quid tu uelis me in hac re agere, fac non ignorem. Scripsi etiam tuæ humanitati de Angelo Politiano, doctissimo utriusque linguæ uiro, quid agendum sit. Nam is continuo est apud diuinum illum uirum Comitem de Mirādula, apud quem etiā ego ipse his diebus fui. Commodiorem autem uiam excogitare non potui, qua mihi in eius Comitis ædes ire tandē aliquando liceret, eumq; illic philosophantem audire, quàm ut teipsum, tanquā tuo nomine atq; iussu, illi commendarem. Sic enim finxi, qui statim ait, Est ne is qui superiore anno penes me hic fuit, aliqua de Orpheo interrogans si recte memini? Ad hæc nos tuos ei commendaui, rursus certe nobis pollicito summā humanitatem quibuscunq; in rebus possit prodesse. Vnum hoc deniq; orabat, ut si qui isthic uel in monasterijs uel aliubi essent libri rari, eorum ad se indicem mitteres. Quod si essent aliqui ex antiquissimis emendate scripti literā Longobarda, ne se celares: quorum enim sibi copia non esset, eos se curaturū ut exscriberentur, aiebat. Da igitur operam, ut illi mos geratur, quo non ei tantum sed etiam Laurentio Medici gratissimum facies. Bibliam Hebraicam hactenus habere non possum. Vale ex Florent. VI. Idus August. M. CCCC. XCI.

IOANNES STRELER PAEdagogus, Ioanni Reuchlin Phorcensi Iureconsulto S.

Accepi binas tuas literas, uir humanißime, quibus me esse negligentem tuis in rebus iudicas. Aliter multo de me sentis quàm res ipsa habeat. Nam si scires qualem in eis adhibuissem diligentiam, nō esset eiuscemodi tua de me opinio. Testis erit Marsilius Ficinus, pater noster, atq; Conradus. Non est ea copia librorum apud nos Florētiæ quā opinaris. Nullam adhuc possum habere Bibliā Hebraicā, nisi unam, quæ est Bononiæ, quæ tamen caret aliquot quaternionibus, quam coemere nolo. Si tamen posthac ad nos adueherentur aliqua, satisfacerem uoluntati tuæ. Orationes Aeschynis nequaquam reperio. Plotinus nō est usq; huc integre impressus, ualebit duos aureos Rhenenses. Platonis opera cum Theologia nuper Venetijs impressa tibi emi. Item Hexaemeron Mirandulæ. De Græcis libris tibi coemendis hoc scias, fui penes omnes hic librarios, nihil horum prorsus reperio. Marsilius iußit quòd hæc tibi significem, si ij libri quos habere cupis essent hic uenales, subito à magno Laurentio, ut ita dicam, raperentur. Pueri ualent, dant operam studio non negligentem, agam cum eis pro tuo iussu. Dominus Demetrius nunc Mediolani legit, quem habituri simus hic qui Græce legat, postea significabo. Vale ex Florentia VII. Kalend. Decembres. M.CCCC.XCI.

IOANNES STRELER, IOANNI Reuchlin Phorcensi S.

Martinus

Martinus Breminger tibi offert Platonis opera cũ Theologia, Heptaplum ac Miscellaneas Angeli Politiani. De expensis tu cum eo conuenias, librorum pretia mihi iam soluisti. Plotini opera sunt finita, quæ si optas fac ut sciam. Nullos libros Græcos hic uenales reperio. De Biblia Hebraica ero certior cum Holtzhuser uenerit ex regno Neapolitano, alia non sunt impressa. Valemus omnes recte. Dionysius profecto bene studet, te non pœnitebit impendiorum certo scio, nullis eget calcaribus, tamen Italiam amare non uult. Semper autem plus cuperet uiuere in Germania. Scribunt ad me frater meus & sororius Vitus Regel multa de tua erga eos humanitate singulari. Ago tibi gratias, quod non solum me sed etiam meos amore prosequaris. Vxorem tuam pudicißimam ualere plurimum opto. Tu quoque bene uale uir obseruandißime, & me commendatum habe. Dominus Mirandulanus nunc Ferrariæ studio incumbit, de reditu suo nescimus. Cætera ex Martino audies. Iterum uale optime. Florentiæ III. Kalen. Iulias. Anno M. CCCC. XCII.

IOANNES FRANCISCVS Picus, Mirandulæ dominus, Concordiæq; Comes, Ioanni Reuchlin Phorcensi uiro doctißimo.

Salus tibi uir doctißime. Tertio iam ex negotio mihi Germaniam petenti id animo inter eximia desideria penitus insederat, ut te de facie cognoscerem, quẽ ex literarijs operibus pridem suspexeram, sperabamq; facilius eo fieri me uoti cõpotem, quod tui Ducis regio

non abesse diceretur à loco in quo celeberrimus iste Regum principumq; conuentus agitur. Quem tua etiã præsentia (quando huc plurimi & præcellentes uiri confluxerunt) honestãdum impensius coniectabar. Sed inania plurimum nostra uota, incensum quippe diu animum cognoscendi tui Bonomus Tergestinus antistes tũ inflammauit, cum omne desyderiũ prorsus elanguisset. Vbi enim resciui per occupationes tibi nõ licuisse discedere, tuarũ illico præconia laudũ intonuere, adeo ut & maceratus desiderio sim, et euanida spe prorsus fluctuauerim. Hinc uenit in mentem ut damna isthæc resarcire quoquo modo per epistolam curarẽ. Scias igitur uelim me tibi, me tuæ uirtuti tam addictũ quàm qui maximè. Quod ne dictum ad præsentem gratiã putes, testatum id omnibus relinquent nonnullæ scriptiones meæ. Nam & in septimo operis cuiusdam de rerum prænotione libro, & in carmine Heroico, quod de mysterijs in Germaniam cœlitus lapsis procudi, honorifica tui mentio facta est. Adscribito ergo me posthac in Rationario tuo, inter ea nomina quæ tibi debent quod de literis optime es meritus. Sciasq; uelim quod ni à turbulentissimis negotijs detinerer, ad te uisendum conuolassem. Pro meis enim oppidis fortunis omnibus ad Cæsarem me contuli, quem pro sua clementia proq; mea in illum fide & meritis exorandũ speraui. Vale mei memor. V. Aprilis. M. CCCCC. V.

GABRIEL BOSSVS MANTVAnus Secretarius, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D.

Spectabilis

Spectabilis & clarißime doctor, tanquam frater honorãdißime, accepi literas tuas, humanitatis et eloquentiæ plenas, quibus exemplaris Homerici expeditionem accuratißime mihi commendasti. Recte sanè facis, ut qui alioquin doctißimus es, etiam illa heroica lectione plurimum delectari uidearis. Veruntamen non erat opus adderes calcaria equo sponte currenti. Ego enim pro mea in te obseruantia nihil quod ad rei perfectionem attinet intactum reliqui, futurumq; ita est ut librum ipsum breui in manibus meis sim habiturus, quẽ postmodum ad te transmittendũ diligenter curabo, quo uoti tui compos fias. Vale mi frater suauißime, & me ut tuo utere. Mantuæ. XIII. Kalen. Ianuarias. Anno M. CCCC. XC.

GABRIEL BOSSVS IOANNI Reuchlin Phorcensi S. D.

Spectabilis et præstantißime doctor, tãquã frater honorandißime, redditæ mihi fuerunt literæ tuæ, iiij. Non. Martias obsignatæ, quibus percepi ardentißimũ animi tui desyderium, ut Homerus in Latinum translatus, de quo iam diu firmißimam spem tibi inieci, ad te illico afferatur, aperuistiq; propterea mihi baiuli occasionẽ, ne diutius in desyderio atq; expectatiõe tenearis. Ego qui promissa in animo semper infixa habui, laboraui die noctuq;, ut Homerus ipse totus sine mora transcriberetur. Verum fortuna aduersante, scriptor uarijs implicitus negotijs, inchoatum opus absoluere nondum potuit totum. Quapropter ne uerba pro factis tibi dari fortasse putes, statui partem ipsam perfectam magistro

Petro Arlunensi Papiæ studenti ad te dare, quo dum altera pars perficietur, interim aliquid habeas quo cum Musis ludere poßis. Mitto igitur quinternos, ut aiunt, octo, inter quos ultimus est paucum scrip us, et illud est in causa, quòd in exemplari nihil in Latinum amplius inueniebatur translatum. Quare non admirari debueris, reliqua omni diligentia persolui curabo. Vale. Et si aliud est quod à me uelis, iube, præcipe, manda. Nam tunc mihi plurimum satisfacere uidebor, cum cognouero tibi usui atque adiumento fore. Quingentulis, VI. Nonas Apriles. M. CCCC.XC primo.

PETRVS BONOMVS TERGEstinus, imperialis Secretarius, Ioanni Reuchlin Phorcensi.

Saluus sis mi Ioannes. Scripsi iam decies Bernardo nostro, itidemq́; et Fuchsmagus noster fecit, ut optatos illos liberos, quos tãtopere quæsiuisti, ad nos mitteret, quo tibi ubi uelles præsto essent. Nihil uir ipse, uel quod nimiũ fortasse uxorius, uel quod honestius te credere uelim, magnis et arduis rebus implicitus, hactenus rescripsit. Quapropter demũ iam hominem mordicus literis meis insecutus sum, excitabiturq́; ut spero stimulis, qui blanditijs nõ potuit. Tu interea perfer moram, habes enim paruum istum tuum libellum qui consolari te potest dum altero cares. Afferetur omnino & antiquus, si Bernardus non dormiat, et cum ad me peruenerit, tibi seruabitur illæsus. Iacobus tuus Loans, an adhuc Viennæ uiuat, ignorans sum. Erat tamẽ paucis ante diebus illic ubi eũ reliquisti. Tu uale, & me ama, parcasq́;

si &

si & raptim & pauca ad te scripsi. Nuncius enim iam itineri succinctus me adijt & petiuit literas, arrepto quas tumultuarie calamo ad te dedi. Ex Lyntz, die secunda Martij. Anno M. CCCC. XCII.

PETRVS BONOMVS REGIVS Secretarius Ioanni Reuchlin Phorcensi.

SAluus sis uir clarißime. Accepi nudius tertius tuas literas, quæ & si calamitatis quandam faciem præ se ferebant, fuerunt tamen mihi iucundißimæ, utpote ab amicißimo homine & doctißimo uiro profectæ: tua enim scripta Attico illo melle condita, qualiacunq; temporum cōditio offerat, exhilarant animum. Doleo profecto mi Reuchlin, principis tui intempestiuū obitum, tum ob cætera multa quæ in eo commoda nostri temporis fuerant, tum tui potißimum causa. Sed nec locus est hic fatum hoc deplorandi, nec si esset, rudis hæc minerua nostra satisfacere desyderio tuo posset. Acquiesce ergo tu qui uerus es Stoicus, quiq; alios consolari optime nosti, huic rerū turbationi, qualis indies uiuentibus ingruit, nec te ideo torqueas aut marceres: est enim cōmuis hæc omnium uaria sors. Ego tibi quantum & uires meæ ac amicorū poterunt satisfacere curabo, si clarius quid petas intellexero. Sum enim adhuc dubius an aulicus fieri uelis regius, an literas tantum, quas protectionis & familiaritatis appellant, exoptes. Scribe igitur ad me quamprimū, & interea rebus aduersis animosus atq; fortis appare, & æquam memento rebus in arduis seruare mentem. Habebis enim omnes eos patronos quos tibi uirtute tua undiq; comparasti, qui te non

sinent ab inuidis calcari. Vale. Ex *Augusta* Vindelicorum. XXI. *Aprilis.* M. CCCC. XCVI.

BERNARDVS PERGER, CANCELlarius *Austriae,* Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

Dolens literas tuas accepi, quia me absente Lynciam te petere fortuna dedit, profecto mallem me nescire te illic esse, adeo molestabor hic animo, quod iocunda tua conuersatione & doctrina carere debeam. Et *nisi conditioni tuae officere timerem, dominis et amicis meis scriberem, quod in absoluendis negotijs tuis diē de die traherēt, quousq; ipse me uideres, adeo me tui capit desyderium uidendi.* Noui *tamen mores curiae nostrae, sperans etsi moram non procurem, sua sponte etiā quantumcunq; te inuito sese offeret.* Nam *ipse hic paucis dieb. ut spero absoluar, et ad te non ad* Lynciam, *quae mihi inuisa est, properare curabo. Si aūt interea utiq; te abire cōtingat, me tui amātißimū existima, et mihi crede nō minus te quàm alterū parentē meū & colā & uenerabor.* Petis *literas cōmēdatitias ad* Vualdner, *eas his alligatas ad te mitto, tū & quasdā alias literas pertinentes in* Cancellariā *meā, quas omnino tu ipse rogo exhibeas.* Hei *quantū infortuniū, saltē affuisset ille* Petrus, *quem saepe coram te in carmine doctißimum extuli.* Is *saltem pro me amici officium geßisset, sed ipse ille nescio quorsum ad capiendam ecclesiae possesionem sibi per* Caesarem *donatae, ante me dudum exiuit, breui tamen rediturus.* Reliquum, *nisi sperarem me* Lynciae *te conuenturum, coelum & terram execrarer.* Si *interea*

tibi

tibi fuerit tædiosum stare in diuersorio publico, iã scribo cuidam de Cancellaria mea ut te in conclaue meum inducat. Et quicquid literarum uel Græcarum uel Latinarum habere uolueris, ad usum tuum donec in Lyncia moraberis illic inuenies, & utere ut uoles. Fac tamen ut aliquot monumentũ literaturæ Græcæ mihi relinquas, ut cum uenero, te absentem nihilominus præceptorem sentiam. Scribo in fauorem tui Georgio Schrõtel licentiato, ut & is uotis tuis obsequens in curia nostra imperiali pro expeditione Comitis tui dilig̃ẽter tibi aßistat. Doctor Fuchsmagus æque ut ego fortunam accusat, quod te condiscipulum olim suum uidere non poßit. Salutat autem te his meis, qui cras aut perendie iturus est orator regius in Hungariam. Vale. Ex Vienna die XXVI. Martij M. CCCC. XCII.

IOANNES KRACHEMBERger Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D.

PErgratum mihi fuit, dignißime uir, in literis tuis ad Petrum Bonomũ mei memoriam fecisse, & Amphionis titulo decorasse. Placuit profecto illud adiectũ: omnes enim (ut dicitur) suauitate laudis rapimur. Quã uis nullos muros hucusq; ædificare potuerim, sed fundo iam uillæ cœpto sub spe altioris structuræ exornandæ, è terra saltem serpere non ualeo. Tenax gleba est, nec uicinis nostris gratus labor. Scit tua humanitas quid uelim, supplicaui tibi ut de nomine Græco inueniendo operam adhiberes, quo honestius in Latinis literis quàm barbaro hoc uti possem, an feceris ignoro. Iterum oro ut id facias, & si tibi dignum uidebitur ad

me scribas. Nec dedigneris hominem, qui se diu tibi totum dedit, & inter seruos numerari tuos delectatur. Vale doctorum decus. Ex Lyntz, XIX. *Februarij. Anno salutis* M.CCCC.XCIII.

IOANNES FVXMAG IVRIS *utriusq; Doctor* Ioanni Reuchlin *Phorcensi* S. D. P.

GRatißimũ fuit uidere figuram Sephiroth, quo lucidius intelligo & compertũ habeo Hebræos *gentem superstitiosißimam & illorum autores. Pridie rex* Hungariæ *literas ad* Cæsareã *Maiestatẽ secundis rebus gestis plenas dedit. Quia uero illæ totũ Christianitatis nomen hilaritate exultare, nosq; omneis uictoriæ congratulabũdos facere debent, eas te latere nolui. Quidã insignior Turci capitaneus, Alobeck appellatus, qui Symandriam uulgo Sandrõ dictã tenet, quindecim millibus uirorum* Transsyluaniam *in Sibenburgen insperato ingressus, magnam & hominum & aliarum rerum prædam captam abigere tentauit, quoniam tunc illæ terræ capite carebant, cũ* Vuayuoda *Transsyluanus officium suum resignauerit, necdum alius substitutus extitit. Turcus ipse in hac rerum cõfusione uictoriæ spem sibi facile persuasit. Quod profecto ut conceperat (nisi* Deus *optimus maximus populum suum armasset) factu facile fuit. Sed cum ita sæuissent in omnem ætatem, abituriq; fuissent, necesse erat iter arripere per quædam loca aspera, montosa, & strictißima, ut bini uno ordine uix incedere possent. Nostri gratia omnipotentis, animis confortati, illam conuallem & clusam priores*

priores occupauere, & transeuntibus Turcis exitum ademerunt. Commissum est prælium. Turci qui in illo stricto se conglomerare & acies struere minime potuerũt, à nostris uiriliter aggreßi, et usq; ad unũ deleti, omnisq; præda & Christianus quisq; abactus tũ liberatus est. Scribit hæc Hungariæ rex Cesareæ Maiestati, hortando ut credat, quoniã ita ueritas rei se habeat. Quare congratulare uictoribus, iuncta gratiarum actione optimo Deo nostro reddenda, quod populum suum afflictum misericordiæ oculis respexit. Vale. Ex Lyntz citißime ultima Februarij. M.CCCC.XCIII.

FRANCISCVS BONOMVS Tergestinus Sereniß. Rom. Reginæ Secretarius Ioanni Reuchlin Phorcensi.

SAluus sis Capnion latentißime: sic enim iure te nũcupem, qui mihi isthic inter sacras patrum nostrorum literas mensem ferè delitueris. Cum alioquin scires nos adeo earum cupiditate teneri, ut nulla præsentis morbi tam uehemẽs uis unquam ingruerit, quin semper aliquid ex sancta lingua uel de lectulo tangeremus, cum per oculorum imbecillitatem lectioni nullus esset locus. Nec illud sanè nos à proposito dimouit, quod compertum haberemus potißimam ægritudinis nostræ causam fuisse continuum per mensem à prandio statim laborem, dum prima eius rudimenta capere cõtenderem. Sed perge quæso, ut cœpisti, & pro nobis quoque aliquid reponas, quo me, dum regij morbi reliquias Cleopyrgotanæ aulæ delicijs, puellarum saltatione & om-

ni deniq; uoluptatū genere, p quas morbus is pellitur, excusserim ocyus. De equo, de curriculo, de naui, utcū que locus dederit, docere poßis. Reliquum est ut te moneam, maiorem nos indies rectæ ualetudinis profectum agnoscere, id quod unus Mœcenas noster immo pater hactenus præstitit, ac indies magis præstat. Hic unus (ut obiter scias) ereptam ferè nobis per clinicos uitam restituit, hic nos exanimes iam seruauit. Huic quicquid sum, quicquid in nobis reliquum est debeo, hic mihi loco ueræ genetricis fuit. Scribo ad eum paulo longiorem epistolam de Medicorum seculi nostri imperitia. Si non uacat is, oro tu legas, ut uideas quo modo hi nos in hac ægritudine torserint. Felix ualeas. Ex Cleopyrgotanæ regiæ nuptijs.

ADOLPHVS OCCO, ILLVSTRISsimi Sigismundi Archiducis Austriæ Medicus, Ioan. Reuchlin Phorcensi S. D. P.

Oblectaui me mirificè literarum tuarū oblatione, nō modo quod docti hominis doctrinam pariter & eloquentiam præcipuam redolerent, etsi hoc mihi omni tempore iucundum est: sed etiam quod summam tui erga Adolphum charitatem beneuolentiamq; præ se ferebant, & reciproco me abs te amore teneri intelligam. Quod etsi indubitatum mihi semper sit, recenti tamen memoria uegetatur, incenditur, & ueluti è somno excitatur animus amici. Congratularis mihi fortunisq; meis, pergratum est, & ego mediocriter admodū gaudeo. Cum magno nanq; emolumento curæ maximæ & iugis labor acceßit. O quando parabitur aliquando

ut his molestijs uacuus, Philosophiæ, quam penitus abdicare compellor, mihiq́; & amicis uiuere poßim, & tecum amicißime Reuchlin, nunc præsens, nunc per literas conuiuere. Feram et tempori seruiam, adnitarq́; uolente deo, ut tibi gratulandi locum non euacuem. Vale amicißime doctißimeq́; mi Reuchlin. Isq́; uester perseueret amor, quem uulgus intelligere nequeat, cuiq́; uix aliquid poßit adiungi. Coniugi tuæ tibi obsequentißimæ amicisq́; cæteris me plurimum efficito commendatum. Ex Insbruck in profesto Diuæ Catharinæ. Anno Christi M. CCCC. XC primo.

ADOLPHVS OCCO MEDICVS
Ioanni Reuchlin Phorcensi.

Salue uirorum amicißime. Gaudeo te redijsse reducemq́; Adolphi tui memoriã ante oculos animumq́; uersare. Ego, ut soleo, semitã meam tero. Seni meo aduigilo, lucellumq́; quod prouenit, quod apud nostrates non exiguũ esset, cum studiorum meorum grãdi iactura de more offertur, crescũt opes, abit aut abiectior iacere cogitur Philosophia, dulcesq́; ante oĩa Musæ. Nescio quid tibi benigniore aliquo numine cõceditur. Res Gallicas Italicasq́; ex me petis, tu non dubito (ita nanque affinitate Italicis iuncti estis) melius nosti. Scribo quod proxima nocte allatum est, Gallorum Nicomedes, qui uictoriam semper in animo uersat, à Pontifice admissus est Romam ingredi, comitatu 4. millium equitũ suffultus. Explorauit Pontifex in saltibus & syluis Romanis, quas nosti, plura habere armatorũ millia. Deprensi aliquot Cardinales, qui cõfeßi sint cum rege factionem pro uinculis Petri operas secretas sese impendisse. Vr-

ſinus igitur quidã cũ decẽ millibus Romã ingreſſus, contra Gallos omnia ſeſe paſſurum promittit. Columnenſium domus & palatia intrà urbem, ut ſolet, euertuntur. Habes ſummam rerum. In ſumma autẽ ſummarum tota Italia in turbido eſt, uix conijci poteſt quod nam litus æſtuantis maris impetus alludet. Sic meriti, ſic uiſum eſt ſuperis. Noſtri Regis Germaniæq; rebus Deus benignam adhibeat curam precor, ne ludibrio cunctis ut cœpimus permaneamus. Scripſiſſem tibi uolumen, ſed à menſa principis mei nuncius me auocatum uix hæc ſcribere admiſit. Si Heidelbergam te fors attulerit, præſulem noſtrum & Fridericum Dalburgium & Plinium meo nomine qua noſti humanitate ſalutabis. Vale ex Inſpruck X. Kalendas Ianuarias. Anno M.CCCC.XCIIII.

ADOLPHVS OCCO MEDICVS, Ioanni Reuchlin Phorcenſi S. D. P.

Redeunt ecce Baſilius tuus, & Cato Græcorũ iam edoctus, feceruntq; poſt literas tuas Bibliothecam mihi quam anguſtiſsimam, ne carior mihi præ omnibus libris καὶ πάντων μὰ δία τῶν ἀνθρώπων κτήμασιν fides, libelli unius præſentia mihi in periculo eſſet ὃ γὰρ τοσαῦτα φιλοσοφίας καὶ ἀρετῆς ἀπόδημος Phalaridi quoq; quam non crederes de amicis ſuperfuiſſe querelam ὃς τύραννος ὢν πίστιν οὔτ' ἐν φίλοις βεβαίαν εὗρεν. Ego librorũ ſuppellectilem quãta ubique & apud me eſt doctis omnibus & mihi quoque doctrinam exiguam profitenti, communem arbitratus ſum. Sed tuus liber poſt menſem promiſſus non rediјt. Negligentiam meam fatebor, modo dolo tibi ſũſpectus non exiſtam. Abſui multo tempore ab Auguſta, & quod

& quod tu in primis amicitiæ signum nosti τῦ τῆς φιλίας ἐπιμονιμότητι diutius apud me fuit, & pene perennauit. Basilium mendis territus innumeris exscripsisse molestum duxi. Cato tibi mancus fuit. Ego integrum feci ut cum fœnore rediret. Aiunt nanq; priscum illum Catonem lucri auidum, quipote agricola erat. Catonem igitur integrum recipe, quem euolutis sarcinulis meis aliquot codicillis neglectum inueni, tibi quoque in gratiam absolui, plura facturus librosq; meos omnes etiam abditissimos communicaturus, si expostulas. Postquam nanq; te et amicum καὶ ἐν τῇ φιλίᾳ κοινὸν esse mihi persuasi, quid non libros, reliquamq; suppellectilem amicitiæ uirtute longe inferiorem libentißimo animo communicarem? Vale, & Adolphum tuum in amicitia æquare contendas. Ex Augusta ocyßime, quarta Iulij. Anno M. CCCC.XCIIII.

BERNARDVS ADELMAN, nobilis ex Adelmansfelden, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

CVm nuper apud fratrem meum, Ioannes mi doctißime, Cõradum tui amantißimum in Neobron essem, uarius nobis sermo, tum de bonarum literarũ ingenuarumq; disciplinarum studijs, tum etiam de gymnasijs nostris præstantiaq; eorum erat. Nanq; cum ego seu studio contradicendi seu potius amore ueri, Italiæ palæstras (ut ita dixerim) tanquam nutrices, autores, opificesq; optimarum artiũ, non modo Germanicis ante uerum etiam totius orbis posuissem, frater ut est homo singularis erga patriam amoris hoc ægre tulit. Co-

natusq; est Tubingen uestrum Italicis Academijs conferre, modo humanarũ literarum studia isthic nõ adeo fugerent. Quod quidem quàm grauiter molesteq; tulerim, quantũq; de errore detrimentoq; patriæ nostræ conquestus fuerim, minime perscribere possum. Despicimus enim Ioannes mi, immo tanquam uenena abhorremus, ac aliquando (proh quantum nephas) ijsce incumbere prohibemur, quæ Latinis iucunda uoluptuosaq;, nobis uero ob nostram barbariem quantum pernecessaria utiliaq; esse soleant, tu ab exemplo epistolæ principis nostri, quam cum summo pudore ad te mitto tibi opprobratam, pro tua præcipua doctrina optimè intelliges. Nec mihi hi qui hanc doctrinam dealbamentum quoddam esse putant, uehementer aberrare uidentur. Nam uelut hi qui tingunt, cum primum quibusdam id quod colorem recepturum sit præpararunt, tandem postea florem superinducunt siue purpureũ siue quem uis aliũ. Eodem nos itidẽ modo, si ut indelibilis sit apud nos probitatis scientia cupimus, quom hisce disciplinis fuerimus imbuti, tunc cæteris operam demus, & quasi solem prius in aqua uidere assuefacti ad ipsam ueram lucem intuitum tandem dirigemus. Hoc fecit diuus Hieronymus, hoc Augustinus, hoc Ambrosius, Gregorius, Basilius, Eusebius, Athanasius, Ioannes Chrysostomus, Lactantius, ac denique omnes uiri Christianißimi, qui usque ad tempora sancti Bernardi peruenere, atque in aliquo pretio apud maiores nostros habiti fuere. Non tamen me præterit multos non philosophos sed philopompos: non magistros sacrarum literarum, uerũ tenebrarũ: non iurisperitos, sed potius iurisperditos leguleosq;

leosq́; esse, qui execrantes poeticum nomen, poetas lasciuijs ac nugis deorum gentilium refertos esse prædicant, quare ab urbibus autore Platone *pelli aboleriq́; debeant. Esto cōcedatur istis detractoribus, poetas mendaces, obscœnos, petulantes esse. Sunt ne omnes? Minime quidem. Sed ut istorum prauas ac peruersas opiniones infringam, eorumq́; latratibus denique satisfaciam, ipsis pro uiribus ingenioli mei responsum esse putent. Si in legendis poetis apes imitati fuerimus, quæ non omnes sed tantum mellifluos adeunt flores, nonnullos penitus decerpunt, aliquos intactos relinquunt.* Eodem *nos itidem modo non omnibus poetis, sed præconibus uirtutum ac meliorum facinorum, quorum maior est numerus operam demus, hos imitemur, hos ueneremur, hisce deniq; omni studio ac totis uiribus incumbamus, & omnes demum (ut* Apostoli *uerbis utar) legamus, & quod bonum sit retineamus.* Sed *quid multa? possem garrulatoribus istis tum autoritate patrum nostrorum fretus, tum etiam rationibus exemplisq́; gentilium ut optime nosti suffultus copiose ac abundanter ostendere, quàm utilia iucunda necessariaq; omnibus hæc sint studia, nisi uererer ne cum ipsis digna dicam, mihi indigna dixisse uidear. Hæc ad te propterea* Ioannes *amantißime, uerbosius quàm oportuit tāquam ad portum patronumq́; ac tutißimum refugium receptaculumq́; literatißimorum hominum exaraui, ut uiris studiosis liberaliumq́; artium cupidis subuenires, dignitati, gloriæ, laudi, utilitatiq́;* Reipub. *consuleres, principiq́; nostro* Eberhardo *humanißimo, quē audio uiros doctos colere amareq́;, summo studio, cura, opera,*

industria, diligentia denique persuaderes, neminem unquam ad ueram cognitionem rerum peruenire posse, nisi in primis hisce rudimentis (ut ipsi aiunt) uacauerit. Quod si effeceris, te ut alterum Ciceronem, aureum eloquentiæ flumen, immortalitati (quid enim maius in hoc mundo tibi dari poßit) dedicabimus, principem uero nostrum præcipua religione, pietate, modestia, gratia, clementia, iustitia præditum, opera cuius tantum commodum patriæ nostræ accesserit, ut alterum Octauianum patrem patriæ ad astra feremus. Vale præceptor obseruandißime, & mihi aliquãdo quid in re nostra egeris quã tibi non minus quàm mihi curæ esse scio rescribe, measq; lituras ab omni ornatu uerborum, grauitate sententiarum, styli elegantia lõge remotas, æquo animo suscipe etiam atque etiam rogo, obsecro, obtestorq;. Ex Steten, uel Aurelia potius, VI. Nonas Octobres. Anno salutis M. CCCC. LXXXXIIII.

EXEMPLVM EPISTOLAE *uxoris Comitis Eberhardi Senioris ad Cardinalem Mantuanum, quam citauit Epistola præcedens.*

REuerẽdißime in Christo pater ac Domine, domine frater mĩ singularißime, humili recommẽdatione parataq; semper obsequẽdi præmissa affectione, à N. famulo meo fidelißimo percepi, quomodo frater ipsius nomine N. negotia aliqua erga sanctißimum expedire habeat, ut D. V. ab ipso latius intelligere habet, & propterea me supplicauit eum erga D. V. promotum habendo. Cum autem tempore uitæ suæ mihi & legitimo

legitimo meo suis seruitijs semper diligentiam summam erga nos exercuit. Ea de causa D. V. intime imploran=do, eiq; fratri N. in suis factis erga Sanctißimum subue=nire uelitis. In hoc mihi rem gratißimam D. V. faciet, quam Christus fœliciter & longeue conseruet. Datum oppido meo Grüningẽ, secunda feria post Bartholomei Apostoli. Anno, &c. LXXX quarto.

Barbara filia & seruitrix uestra.

BERNARDVS ADELMAN DE Adelmansfelden Ioanni Reuchlin Phorcensi.

SAlue amicorum optime. Nuper literas tuas accepi, quibus me, quod nihil in lucem nec scribendo nec di cendo tanquam Monachus inglorius, proferam, satyri=co more ut scribis arguis, facis quidem more præcepto=rum uir optime, qui non parum laudis sibi ex discipulo=rum suorum profectu usurpare solent. Neq; me (ut ue=rum fatear) adeo alienum esse à laude existimes uelim, ut si quid in me scientiarum saltem minima laude dignũ esset, utriusq; nostrum gloriam mea ignauia supprimi cõ mitterem. Verum ut uerbis facetißimi poëtæ tibi respõ deam, Qui sua metitur pondera ferre potest. Ego quĩ=dem meipsum intus & in cute noui, ac hoc unum scio, me nihil scire, neq; te à quo imbutus sum, ac prima (ut ita dixerim) elementa hausi, culpauerim. Cuius fidelißi ma præcepta nunquam mihi defuere. Sed quod frustren tur qui res arduas inuita minerua aggrediuntur, non est meum nunc scribere. Quare hæc missa faciamus, cum seipsum laudare uani, uituperare stulti hominis esse so=

leat. Quod trãslationem Vallæ in Iliade Homeri petis, libentißime tibi pro meo in te amore operam meam nauarem, modo apud me translatio illa esset. Ne tamẽ omnino me tuum desyderium neglexisse existimes, mitto tibi traductionem Nicolai de Valle, quam iam pridem Romæ emi, in nonnullis libris Homeri, quæ non mediocriter commendatur. Audiui tamen nuper totum Homerum à Ioanne Episcopo Quinqueeclẽsiarum Hungaro translatum in carmine esse: qui quantum in uersu ualuerit temporibus nostris, sciunt omnes qui eius carmina & legerint & audiuerint. Quam quidem translationem si habere possemus, crediderim ego eam & iucundiorem et utiliorem cæteris fore. Vale, ac mihi aliquando rescribe. Ioannemq; Chrysostomum si habes in alijs operibus quàm omilijs ac sermonibus, cũ tabellario præsenti uti pollicitus es mitte. Et si quid à me quoq; requiris, tuus explorare quod optas labor, mihi iussa capessere phas est. Iterum uale, iiij. Nonas Nouembres. Anno salutis M. CCCC. XC. Aistadij.

CONRADVS ADELMANNVS, NObilis, Canonicus, Ioanni Reuchlin Phorcensi.

SAlutem dilectißime Reuchlin. Accepi literas tuas, quæ mihi iucundißimæ cum ob earum ornatum & condecentiam, tum etiam propter nostram iam inueteratam familiaritatem fuerunt. Et quod me de Bessarionis libro admones, scias me superioribus diebus Aureæ apud Bernardum nostrum fuisse. Et si nuncius non defuisset, adduxissem eum mecum. Spero tamen breui me fratrem reuisurum, sicq; librum eum adducam, quem

postquam

postquã reuertero apud me inuenies. Vale, et quod desyderio tuo nũc quidẽ satisfacere nõ potui, mihi da ueniã, ac tuum Conradũ non alio erga te animo esse quàm semper fuerit tibi persuade. Ex Eluangẽ X X V I. Aprilis.

HYVO BRITANNVS DE ALNEtomenguidi Grammaticus Aurelianensis Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

VIx tandem repertus est nuncius (mi Ioannes) cui posses ad nos literas committere, cuius tamen aduentus mihi quam iucundus extiterit, nec ipse satis exprimere possum. Augebatur enim quotidie falsa quædam de te tuisq; rebus opinio. Gaudeo igitur quem mortem obijsse formidabam, non animo tantum & corpore, quod ipsum est maximum, sed rebus quoq; & fortunæ bonis (ut aiunt) ualere. Id nunc restat, ut intermissum scribendi officium inter nos reuiuiscat. Ego quidem id plurimum desyderabam, quo grauius mihi fuit tuum adeo diuturnum silentium. Fac igitur ut re nunc experiar, quod uerbis frequentißimè, & literis iam deniq; pollicitus es. Quæ apud me deposita sunt, eodem hactenus loco mãserũt quo ipse obfirmasti, parataq; tibi erũt ubi nuncius aduenerit. Pædagogũ illũ postquã tuas mihi reddidit literas nusquam uidi. Intellexi tamen quod locum habitationis prudenter elegerit apud magistrum Iacobum de Donon. Non est tibi forsitan notus ipse Iacobus, Papiæ siquidẽ tum studebat cum tu apud nos eras. Vir est præstanti literatura & scientia, et mihi pariter amicißimus. Res nostras si nosse uelis, mortem obijt charißima quondam uxor mea, piorum utinam iungenda

consortio. Consilio tamen amicorum uel si mauis consuetudine ipsa uiuendi, coactus secundam duxi, ex honesta nec parum antiqua Aurelianensium familia. Quod si ut nunc sunt res nostræ in posterũ regantur, nihil est quod de fortuna cõqueri ausim. Det utinã summus ipse parẽs prosperũ uitæ cursum, exitũq; fœlicẽ & nobis & nostris. Vale uir literatißime. Ex Aurelia urbe, pridie Kalẽdas Decẽbres. Anno M. CCCC. LXXX tertio.

PETRVS IACOBI ARLVNENSIS, Iuris utriusq; doctor, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

CRebris meis ad te literis quod respondeas nihil, totum te Pythagoreum factum putarẽ, nisi apud A. Gellium in suis commentarijs lectitassem, Pythagoram loquendi non etiam scribendi silentium indixisse. Deus his tuis diuitijs iratus sit, quæ non modo te tibi at amicis potius abdicarunt. An es ignarus quantum studium, quantam curam, quantam deniq; sollicitudinem in rebus olim tuis præstiterim. Sed de ijs satis ac super. Non diuitias tuas sed literas peto, quas tãdem probris excãndescente stomacho extorquebo. Quare id aßidue cogites uelim (sic enim Petri te tui neutiquam capiet obliuio) quod Archidamus Agesilai, cum à Philippo asperiorem accepisset Epistolam, respondit, Si umbram tuã metiri uolueris (inquit) haud nunc maiorem eam inuenies quam esset ante uictoriam. De libris tantisper scribo nihil, donec id quod sæpe à me petitũ est, quib. careas certiorem me effeceris, ne noctuas Athenas mittã. Rescribe igitur, si aliud non habeas huius meæ Epistolæ in orthographia

orthographia peccatum. De literarum figura nihil ad Rombum, quandoquidem Quintilianũ scribendo prope serpentes pinxisse, gloriã ex eloquentia sibi non elementorum figura pperisse constat. Datũ Papiæ, Anno LXXXVIII. Kalendis Septembribus.

PETRVS IACOBI ARLVnensis Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

QVod nihil meis proximis ad te literis responderis, quid causæ sit diuinare non possum, succenses fortaßis mihi quòd nihil librorum Græcorum miserim, iuste facis, at tu uola sine pennis, quandoquidem in aere piscari me iubes, & uenari iaculo in medio mari. Ego certe omnium librariorum apothecas perreptaui, nusquam inueni libros Græcos, Græcorum uero liberos multos. Adij quoque interpretes ipsos quibus præceptoribus utor, qui illam tuam Græcorum librorum copiam mirũ in modum stupent. Miratur hanc tuam copiam Græcorum librorum totius Italiæ facile princeps Georgius Merula, qui ex Catalogo tuo iudicabat te libros habere, quibus ægre & ipse & multi præstantißimi Græcarum literarum studiosi carerent. Si uis uocabularium Græcum, si grammaticam Chrysoloræ Græcã, fac ne ignorem, quo noctuas Athenas mittam. Credã te non succensere, ubi tibi rẽ superiore mea epistola quàm planißime scripsi, at potius calami uetusti inopia nihil scripsisse. Quare ad te mitto optimos ex tercentũ delectos, quos magno ære cõparaui, eos ut tibi dono darem, ne suauißimis tuis epistolis carerẽ. Vale, & fac fideli sis fidelis. Data Papiæ Kalendis Martijs.

PETRVS IACOBI ARLVnensis, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

SVauißimis tuis literis mirifice sum delectatus. Velit Deus optimus maximus semper tibi scribendi occasionem oblatum iri, quo uel me uel te in historijs reddas doctiorem. Quid est quod scribis te me commonefacere, ne obliuiosos imiter coruos. Vtinam tam necessario maxime uitæ bono, natura me coruis memoriæ acrimonia intelligentiaq; æquasset. Legimus enim apud Plinium naturalis historiæ facile omnium principem libro X. de coruo qui mature sermoni assuefactus, omnibus matutinis euolans in rostra forum uersus Tiberiũ, deinde Germanicum & Drusum Cæsares nominatim, mox transeuntem populum Romanũ salutabat. Quare tibi persuadeas uelim, me in re tua cõficienda coruinam & memoriam & intelligentiam habuisse. Pliniũ quem ad te dem, apud librarios offendo nullũ: uoluptate Strabonis non fraudabo ingenium tuum, qui emptus nõ tuo sed meo, ut recepi, pretio. Neq; enim omnino is sum qui uerba rebus patiatur esse cõtraria. Quotidie qui sese ad te perferat nuncium expectat. Georgius Heller pernegat id se commode facere posse. De Tito Liuio nihil adhuc certi habeo. Nauabo tamẽ operam, ut is quoq; Bibliothecam condecoret tuam, qui uelut apud diuinum Hieronymum legimus, ab ultimis Hispaniæ Galliarũq; finibus eloquentiæ dulcedine, plerosque nobiles ad sui contemplationem traxisse prædicatur, in quo comparando corui utique memoriam, non uero Coruini Messalæ oratoris, qui ut Plinio libro eius 7. placet, sui nominis

minis obliuiscebatur, habebo. Adhæc doctor egregie, si qua alia in re mea tuæ erga me beneuolentiæ opus fuerit opera, ne me lateat obsecro, nullã profecto rem neq; tam magnam, neq; tam paruam putem, quæ mihi aut difficilis aut parũ me digna uideatur. Quippe omnia, quæ in tuis rebus agam, non laboriosa mihi, sed honesta uidebuntur. Nullum me Hercle in te officium sine maxima culpa uideor posse præterire. Vale. M. CCCC. LXXXVIII. Kalen. Ian.

PETRVS IACOBI ARLVNENSIS, I. V. Doctor, Præpositus in Baknang, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

Legi summa cũ uoluptate luculentißimam tuam ad Diuum Alexandrum orationem. Qua in defensione iustißimi Principis sacerdotij defensoris ita euectus es, ut nemo esse queat, qui cum per te constanter defensum neget. Gaudeo mihi, gratulor ecclesiarum causis, qui tantum principem non oppressorem ut multi, sed acerrimum uindicatorẽ habeamus. Cupio omnino atq; id ex te cõtendo, ne me huius elegantißimæ orationis copia fraudes, at potius perpetuũ tuũ in me amoris monumentũ manu excribas. Ego nunc equũ abiturus cõscẽdo, post triduum rediturus, tu interea charißime frater, fœliciter uale. Quod si scirem te me hac tua oratione priuaturum, uterer in ea iure tuo, qui ea soles lege aliorũ capere libros, ut si tibi placeant, restituas nunquam.

IOANNES MOLITORIVS, I. V. Doctor, Badensis Decanus, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

ACcepi iam pridẽ egregie doctor, ſuauiſsimas tuas literas, quibus mihi non ſatis digno humaniſsime gratulatus es, quæ longe maiorem mihi attuliſſent iucunditatis uſuram, ſi me non adeo linguæ Græcæ doctũ exiſtimaſſes: ita enim uſu ueniſſet, ut eam uoluptatem quam nõ ſolum in uerbis Hippocratis, ſed & alijs quibuſdam reconditam puto, amiciſsimo tibi uiro communicaſſes. Cui penè omnia elementorum Græcorum nomina iam dudum exciderant. Fac igitur quæ tibi remitto Græca ad me traducta reſcribas, & ego tibi quamprimum ad me diuerteris cum ijs quæ à me aliquando commodato cepiſti quod tuum eſt reddam, ſimulq; pulcherrima quædam Græca prouerbia à me tamen minime intellecta oſtendam. Scribis te ignem diutius cõtinere nequiuiſſe, & id huiuſcemodi Græca ſententia comprobas, quam ego non calleo, Νιῶ ἔγνωρ τὸρ ἔρωτα βαρὺς θεὸς. Sed nec Hippocratis uerba in hãc formam à te ſcripta, Μακάειοί γε δῆμοι, ὁκόσοι ἴσασι τὰς ἀγαθὰς ἄνδρας ἕρμαλα αὐτῶρ καὶ ὀυτὰς πύργυς οὐδὲ τὰ τείχεα ἀλλὰ σοφῶρ ἀνδρῶρ σοφὰς γνώμας. Vides qua ſim imitatione in formandis his characterib. uſus, facileq; cognoſcis quàm ſit Græcarũ literarũ ignarus, qui eas nunquam ne in minimo quidẽ didiciſſe uideatur. Vale. Anno M. CCCC. LXXXVIII.

ADAM PHREI PHORCENSIS, Cantor Eccleſiæ Collegiatæ Cancellariuſq; Badẽſis, S. D. Ioãni Reuchlin, LL. Doctori.

LIteras proxime ad me datas eximiè doctor fraterq; obſeruandiſsime, et ſi aliquantulum me quum in ſuſcipiendo Badenſis Cancellariæ officio meũ ſtatum clericalem

ricalem pluribus,ut ais,cõmiſcuerim ſæcularib.negotijs increpẽt,tũ mihi iucũdiſsimas fuiſſe certo ſcias uelim,cũ quod in cauſarum Stutgardienſis cõſiſtorij ſtrepitu mei memoriã habueris,tũ quod meis in laborib.diuina ne negligẫtur hortatus ſis,quod nõ ab infido ac parũ prudenti,ſed ex fideli longeq́; in futurum proſpiciente animo prodijſſe plane accipio, agoq́; tibi gratias utinam dignas.Sed hoc unũ mihi credas uelim,ſi ea in re illis principis dominiq; mei clementiſsimi uolũtati mea potuiſſet optio medijs cõgruis reſtitiſſe,tuæ literæ nihil loci corripiendi mei reperiſſent. Nam qui me eum honorem uel laborem potius aut ſi mauis commodum quod inde ſit ambiuiſſe uere dicat, uiuit omnium nemo. Nihil enim aliud hactenus cupiui,& adhuc cupio,quàm eam agere uitam quæ beneficiatũ deceat. Verũ hac in re longe aliter meo iudicio ſentio quàm plures comitis Vuirtembergenſis curiales in ſacris cõſtituti (quod pace eorum ad te ſcribo) præ ſe ferunt, à quibus inuehendi aduerſum me non arbitrabor te ſumpſiſſe exemplar. Sed digito compeſco labellum, ne alios arguendo uidear meipſum reprehendere,quandoquidem officium calami ſuſceperim. At ſuſcepi non eo tamen animo (certiorem te reddo) quo tu putas ut perpetuo ſcribam,ſed ut aliquãdiu alterius uices geram.Et pro beneficijs mihi à præfato illuſtri principe collatis gratias ſi quas potero referam.Reliquum eſt ut officio atq; opera mea & ſi parui precij ſint, pro tua uoluntate utaris. Vale XII. Kalen.Martias,anno M. CCCC. LXXXIX.

ERHARDVS DE VVINDS-
berg, Doctor & Miles, Ioanni Reuchlin
Phorcensi S. D.

FVit hic apud illustrißimum meum principem Albertũ Ducem Saxoniæ uenator Vuilhelmus Geis, canem odorum principis tui dono afferens. Non potui igitur doctor præclare, tuam dignationem non facere consalutatam. Vtinam tu mei tam memor quàm ego tui. Scripsisses profecto ad me de musarum tuarum fonte, aut de pompis illis regijs ac Cæsareis, Francofordiæ, Agrippinæ, & Aquis Granni nuper in coronatione Romanorum regis Diui Max. Aemiliani celebratis, te oratore & me quoque medicorum minimo præsentibus. Quod si quis posthac tam propitius tibi nuncius occurrerit, noli precor silere, & ad me de Aquis Granni quid ex uetustate sentias rescribe, principi etiam tuo illustri quem Comitum Germaniæ nostræ decus existimo, me commendatũ facito. Tu uero meus esto, quem admodum ego tuus. Neque nouum asperneris Militem me Diui Caroli ense cœlitus sacrato percussum, qui etsi ex Ventimontanorum de Vuindsberg familia olim strenuißima, nũc obscurata, nouus resurgere Miles attentauerim, sum tamen & ero semper tuus, omniumq; doctorum uirorum deditißimus. Vale fœlix. Ex Mysna arce Labyrinthea. Die Magdalenes. Anno M. CCCC. LXXXVI.

ANDREAS SCHENCK, DOctor & Miles, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

Haud

Haud existimassem Coloniensem amicitiam, aliquo locorū interuallo intercipi, aut remitti potuisse, quam si ex animo meo euellere uelis opinionem, fac ut aliquādo tuas intuear literas. Ioānes Harscher, tui amātissimus, defert ad principem tuum orationem à me Venetijs pro pace habitam, illam principi legito interpretatoq́;. Si quid barbari incomptiq́; in ea inuenies, tua ex officina amici honori consules. Vale. Breui me te uisurum spero. Vxorem tuam mulierem honestissimam meo nomine salutato. Ex Inspruck. XX. Februarij. Anno M. CCCC. LXXXVIII.

THEODORICVS DE PLENINGEN, Doctor & Miles auratus, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

Accepi pridie tuas elegantissimas literas eruditissimisq́; sententijs plenas, et ut paucis concludā erga Pliniū humanas ac Reuchlino dignas, in quibus mihi summopere gratularis, faustumq́; ut sit optas, quod à Diuo Cæsare nostro clarissimo militiæ cingulo ornatus, Equestriq́; ordini inscriptus sim. Addis & uere quidem, & si magna sint, facile tamen casura, nisi Homerum aut Ennium aliquem amore prosequar, qui facta mea (alioquin ut cætera Germanorum præconia quotidie moritura) perpetuæ memoriæ ac immortalitati donet. Amantissime mi Reuchlin, quod pro tanta tua erga nos humanitate me factaq́; mea tantopere laudas, pij amici officio fungeris, qui amicorum gesta etiā mediocria ob feruentem affectum altius extollere ac clariora reddere conatur. Verum quamuis me non ex

merito sed ex tuo affectu quo me prosequeris laudari à te sentiam, tantū munus amici mei si spernerem, ingrati animi fore iudicarem: si acceptarē, petulantis, superbi ac minime meriti. Tibi igitur, qui & iudicio & autoritate inter Germanos polles, hoc onus iniūgo, ut tibi Plinios tuos ob ueterem consuetudinem nostram, et maxime clarißimum germanum meum Ioannem Plinium, paucis scriptis posteritati commendes. De me quid agēdum, quoq; sim dignus, tuo iudicio relinquens. Nam tu inter Germanos nostros hodie (uera loquar) Homerus ac Ennius noster merito unus censendus es. Calamo autem tuo singula moderare, ne ob amorem quid de nobis clarius quàm gesta nostra protestentur scriptum arguatur. Sed quid te admoneo, tibi omnia antea uti Homero nostro cognita patent. Facito igitur ut exteri quoq; (nam alio mihi testimonio opus non est) intelligant Pliniorum familiam in amicorum tuorū numero fore. Sed minus te barbarie hac & rustica Epistola mea molestarem, nisi te scirem uti amicum excusationes meas paratas præ te ferre. Quod ob principis mei negotia, quib. profecto singulis horis obruor, literis bonis incumbere non ualeo. Nec me bonarum literarum expertum, sed peritorum uirorum amatorem & admiratorem profiteor, qualem te hodie inter Germanos, sine adulatione crede mihi loquor, unicum nosco. Tua igitur humanitate Plinium cum reliqua indocta turba excusato. Tabellarius tuus festinat, quare finem faciam. Tibi polliceor promittoq́; te ueterem amicum ex animo meo nunquā deleturum, Illustrißimoq́; principi meo ex tuis uirtutibus atq; benemeritis diligentißime commendaturum.

Vtinam

Vtinam tu mihi adesse posses, ut sæpius doctum uirum disserentem audirem. Nemo enim quo cum ego uerser præsto est. Vale M. D. VIII. Pridie Nonas Febr.

MARTINVS BREMINGER
Iuris doctor Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

HVmanissime uir, Alcinoi compendium & id reliquum quod adiūxeras, nunc ad te remitto: uidentur enim huiusmodi opuscula satis diu apud me hospitata fuisse. Cæterū ex Luciani operib. traductā habeo primum eiusdem orationem de calumnia. Deinde Necricum Dialogum Charonis & Mercurij. Tertio Dialogum qui illustrium philosophorum uenditio uitarū inscribitur. Ne plura scriberem dominica negotia impedimento fuerunt. Itaque uale, & me (ut facis) ama. Ex Constantia XXVI. Septembris. Anno à natiuitate Christiana M. CCCC. LXXXVIII.

IOANNI REVCHLIN PHORcensi præclaro tum philosopho tum Iurisconsulto Martinus Vranius S. D. P.

MItto ad te humanissime uir, non solum diuinum Iamblichum, sed etiam quædam Proculi in Alcibiadem atque Synesium de insomnijs, ea tamen lege ut breui ad dominum reuertantur. Esset nanque longa ipsorum absentia mihi admodum grauis futura. Fœliciter uale, et te in eis oblectare. Ex Tubinga, prima Decembris die Anni M. CCCC. XCI.

IOANNES EX LVPIS DE Hermansgrün, Orator Maidburgensis, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

PRimam & secundam Philippicas Demosthenis, quas ex Græco in uernaculam linguam nostrã uertisti, illustris dux de Vuirtemberg legendas mihi tradidit. Conueniunt omnino tempori & ad rem faciunt. Vtinam principio huius congregationis unicuiq; principum istas tuas translationes misisses, sed forte fecisses uerba ad uentrem carentem auribus. Ego nimia satietate rerum apud nos gestarum teneor, piget non modo scribere, sed etiam meminisse quid tanto tempore egerimus. Vidi literas quibus non nihil indignari uideris quod nemo de ijs quæ hic fiunt ad te scribat, immo si sapis habe nobis gratias quod nihil scripserimus. Ego enim cum uiderem Rempub. in summo periculo et discrimine, existimabam nihil expedire de iurgijs, simultatibus, factionib. odijs, priuatis cõmodis, præterea tanta superbia atq; auaritia ad te hominẽ omni uirtute ornatissimũ scribere, nolui animum uirtutum studijs occupatum istis negotijs molestare. Sed modo cum subijt animum meũ pulcherrima spes libertatis et imperij conseruandi, nõ dissimulabo ulterius de Reip. statu ad te perscribere. Et quidem multo tẽpore frustra laboratũ est nõ sine maximo metu ne re infecta discederemus, quod atrocissimũ uenenum nostræ R.P. fuisset: uerũ diuino auxilio & quorundã illustrissimorum clarissimorumq; uirorũ frequentissimo labore, cura diligẽtiaq; tandẽ in uiã reuersum est, ut iam summa cõcordia ordinũ, omnes Remp. saluã & cupiãt et uelint. Ego semper existimaui

imperio

imperio nostro nihil periculosius tristiusq; ciuilibus & intestinis bellis contingere posse. Incendio uero domestico restincto, ubi recto ordine uiuere & consilijs rem agere uolumus, nullarum gentium arma nobis metuenda esse. De rege Galliæ nulla nobis amplius cura est. Proinde nihil de hac re scribam. Dux Eberhardus tuus, immo meus, forte aliquid Gallicæ eloquentiæ ad te mittet. Nos ex illis altitudinem animi in Gallo, & sapientiam in filio gallinæ miramur. Vale.

IOANNES REVCHLIN PHORcēsis S. D. P. Ioāni ex Lupis de Hermāsgriin.

NOn potuit abs quiuis homine iucundius mihi renunciatū esse, quàm te in Vangionibus legatum ferre, quem & audissem antea Pomponio præceptore literas expiscatum, deinde usq; in Palæstinam mari terraq; fuisse uersatū, ut haud iniuria de te sicut de Vlysse prædicandum sit, quod multorum hominum uideris urbes, & ingenia noris. Ergo me nō frustratur opera mea ingens & aßidua in quærendis optimis uiris. Idq; gaudeo admodū meæ fortunæ. Soleo enim sæpe inter quāplurimos adorari, atq; seligere de nobiliorib. unū, quocum literæ me iungant perquàm familiariter, is tu es ipse nunc. Cuius nomen in laudatißimorum numerum refertur. Profecto perlibenter & cum singulari quadam animi uoluptate audio tales ad nostram Remp. & Germanorum gloriam restaurandam accersiri legatos, quorum ante acta uita domi belliq; clara sit. Neq; enim Centauros uolo, nec Androgynos, id est nec agrestes tantum neq; solum comptos, sed homines simul & manu et

lingua potentes, hi nimirum profuisse magis uisi sunt quàm aut soli togati, aut soli ut poëta cæcus ait bene o= creati. Sic Nestor *ille senex à laudato uiro iure lauda= batur, quod & orator esset.* De *cuius lingua melle dul= cior stillabat oratio, & simul quod acerrimus quondã pugnator cum optimis certatoribus* Pirithoo Dryante, Cœneo, Polyphemo, Theseoq́; *manus cõseruerat.* Qua*propter idem in exercitu plus cæteris & consilio ua= luit & sapientia.* Cumq́; *iterũ ad* Troiam *magnus mit= tetur* Ahilles*, iterum mea sententia consulendi sunt nõ* Thersitæ *sed* Nestores. Admirabile *hominibus uideri potuit, te talem uirum tam strenuum armis quàm lite= ris doctum ex illo* Dmoadum *pyrgo, id est puellarum ar ce, quam* Maidburg *uocant, processisse. (Græci nanq;* Dmoadas *appellãt puellas ancillares, quas sermone uer naculo per* Aphæresin *seu* Endian *prima litera sublata* Maid *dicimus, & pyrgon burgũ ueluti pyxos buxus.)* Itaq; *ut redeã, admirabile potuit senatui populoq́; uide ri talem legatum abs quadã puellarũ aula missum esse, quarum* Venus *sit dea non* Mars. At *meminisse debue= rant* Bellonam *in uatum oraculis uno cognomine* Palla*da* Mineru*alem dici, haud sine prudẽti mysterio, quod uirum fortẽ atq; pugnacem non solum robusto uerum etiam culto corpore ac mente perspicaci deceat esse.* Id *tu nolis uelim aliter atq; ipse senserim accipere, pro animi scilicet tui bonitate liberalitateq́;.* Tantum *ut co gnoscas optare me in amicitiæ tuæ penetralia secessum ire.* Quod *si rescriptis tuis sensero, ego quidem recte ualebo, & ut tu ipse quàm optime ualeas opto.* Ex Tu*binga idibus* Iulijs. Anno M. CCCC. XCV.

Ioannis

IOANNES REVCHLIN PHORcensis ad Ioannem Lycæum uulgo ex Lupis de Hermansgrün Carmen.

Hortaris facili committam nomina Musæ
Clara ducis nuper, qui fuit ante Comes
Parce precor, nescis circum mea pectora frigus.
Exigis à minimo Rhetore magna nimis
Pressula sæpe leui modulamur carmina plectro
Quæ nostra nimium garrula fauce uolant.
Ast ego dum memini querulos ita stridere uersus
Auribus indignum spongia sorbit opus
Pectus habes nostrum, gelido quod sanguine friget
Irretire potest altera noxa lyram
Cernere multa soles, tibi multa Licæe uidentur
Digna sub antiqua posteritate legi
Vangionum celebri tu conspicis omnia circo
Reges atq; duces, signa, trophæa, choros
Splendentes procerum Musis comitantibus aulas
Ipse canas quia nam grandia quæq; uides
Me domus & tecti loquearia sarta uetusti
Me teges umbrosi culminis atra tenet
Mußito, uel fastis dirimo quandoq; diebus
Iurgia cerdonum, sic mea gesta capis
Quid nec uisa notem chlamydati pægmata regis
Seu celata mihi, Sueuica spectra Ducis
Ilias illa meæ gentis, scribetur in undas
Historiæ Zephyrus nomina uana feret.
Semper enim fugiunt Musas Nicer atq; Bacenæ
Et nequit in Sueuis uatibus esse locus.
Bermetomagū, Mense Sextili. Anno M.CCCC.XCV.

IOANNES REVCHLIN PHORcensis S.D. Ioanni ex Lupis de Hermansgriin, in splendidißimis Imperij Romani Comitijs apud Vangiones Oratori Maidburgensi.

NI memoria tenerem è binis tuis literis perpetua me obstrictum lege non tantum diligendi, uerum etiam amandi tui, ut iam mihi futurus sis alter ego, inuiderem utiq; tibi tot noua quæ uobis quotidie isthuc afruntur, modo auditu, modo uisu digna. Primũ illud nescio quid de strage Gallorũ & eius regis difficili salute cæsis Insubribus obtenta. Tũ aliquẽ militiæ Venetæ ductorem nõ sine suorum interitu interfectũ. Deinde Parthenopeium regnatorem Neapoli restitutum. Quo mihi quidẽ uideri debeat illud perquam uenuste cecidisse, quod abs te quoq; animaduerti potuit, ut ab insultu hoc quẽ destinauimus, Imperio nostro quiescendũ sit. Heus tu, nũ id ita putas? an forte semper belligerandũ est? Tu tamẽ prudentißime facies, si ad pacẽ quæ cõducãt persuadeas. sed terret exteros forsitã inquies horribile hoc examen Germanorũ. Equidem nõ sum nescius quin contineri uestris finibus ægreferatis, maxime cũ nõ ex fortuna sed ex uirtute pẽdeamus. Sola recordatio Germani nominis, una illa regis nostri cõfœderatio, uel minimus iste rumor armorum Teutoniciq; apparatus, tantis ictibus Regem Galliæ pulsauit, ut fugæ auxilium is tandem commodius sibi duxerit. Quid igitur? Cessabimus? an non fruamur facultate nostra illa inclyta stipati multis fortißimis atque optimis uiris? Sed caue sis ad scopulum impangas. Audi quàm benigne mecũ his dieb. actũ sit: nam cũ isthic tecum è sodalibus, & quod aiunt

amicis

amicis meis inuentus esset tam præsenti ac tam pio humanitatis officio præditus omnium nemo, qui neq; de rebus illis nouis in Italia pridem gestis, neq; de Comitiorum uestrorum spectaculis illustribus me tecto, & umbra domi commorantem, aliqua ex parte faceret certiorem, hanc mihi molestiam percogitans accessi, ut sæpe soleo, Apollinem meum illum poëticum, quem ubi cithara demulsi pro more proq; dignitate perquiro tam seriem gestorum Italiæ quàm finem gerundorum, ut qui humano caream solatio nō etiam destituar diuino. Hæc ego tecum pro amicitiæ nuper initæ legibus & arctissima familiaritate loquor. Offert ille istis meis oculis & his manibus librum Iliados Homericæ Quintum, his mihi uersibus (Semper enim uersu Apollo edicit) ita respondens: Si cupis Italiæ uel prælia Gallica nosse. Cōfer huic libro clarissima nomina gentis. Inter legēdum igitur omnem uim belli totumq; prælium, de quo iam tanta fama est, ego ipse quasi non solum affuerim, sed & interfuerim quoq; aspiciens, comperi Pallada Minerualem Diomedi adstitisse, Venerem uero & Apollinem Eneæ Hectoriq;. Porro Diomedem profligatis hostibus etiam Veneris manus grauiter uulnerasse. Deinde fœdus cum Troianis Martem percussisse illum terribilem deum. Quem ubi Diomedes Troianis coniurasse persensit, à bello secedens fugam cogitauit. Rursus Pallade confortatus, Martem quoq; tanto impetu sauciauit, ut nisi sit deus, eum forte neci dedidisset. Singula tuipse si uoles cum utriusq; nostrum amantissimo Antistite Vangionū Camerario Dalburgio fœliciter perlege. Is enim Homerū habet totum, ne ego morosus ni-

mium uidear aliquam tuis auribus molestiam afferre. Qua enim es doctrina, quo diuino ingenio, facile intelliges quid cui conferendum sit. Eneadæ autem *sunt* Itali*ci gente sub* Hectorea *tercentum annos gubernati,* Diomedes *à* Iouis *id est dei cura christianißimum principem designare putatur*, Martē *nostro regno tribuūt,* V*enerem à maris spuma* V*enetis*, Mineruam Palladi*cam* Gallis. *Sic enim* Hieronymus *contra* Vigilantium *scripsit. Sola* Gallia *monstra non habuit, sed uiris semper fortibus & eloquentißimis abundauit.* Cætera *tuæ mādo industriæ, utq; ualeas, meq; ames opto.* Ex Tubin*ga* VIII. *Kalen. Sextiles. Anno* M. CCCC. XCV.

IOANNES EX LVPIS DE HER*mansgrün, Orator Maidburgensis*, S. D. Ioanni Reuchlin Phorcensi.

OPportune *mihi literæ tuæ aduenere mi humanissime* Ioannes, *multis enim diurnis nocturnisq; laboribus fatigatum me mirum in modum recreauere.* Et *profecto nil antiquius mihi contingere potuit, quàm* Epistola *tua, quam semper in manibus gesto, & qua soleo uti pro portu negotiorum: quotiens enim aut fastidio rerum, aut multitudine negotiorum obruor, totiens ad tuam* Epistolam *tanquam ex alto in portum recurro.* Non *satis neq; legere eam, neq; mirari possum ingenium tuum, quod tam apte* Quintum Iliados *illis* Italiæ *&* Galliæ *motibus* Germaniæq; *minis comparasti.* Re*spexi non sine summa diligentiā chartam quam literis exarasti.* Et *sicubi uel minima litura auri apparuisset, crederem* Apollinem *ipsum suis manibus aureoq; cala*-

mo

mo illam descripsisse. Multis doctißimis uiris ipsam legendam dedi, etiam Antistiti nostro delitijs humani generis. Quod autem nemo de rebus aut Italiæ aut nostri status, ut significas, te reddit certiorem, alio tempore quantum ad me attinet tibi scribã. Illustris dux de Vuirtemberg, iußit ut ad te scriberem, dixitq́; se nuncium propere missurũ. Ego cupiens etiam præuenire iußionem, ut non tam celsitudini suæ, quàm & officio amicitiæ nostræ satisfacere uiderer, scripsi hæc qualiacunq; raptim inter loquendum, & in senatu & calamo chartaq́; aliena. Auxilio Episcopi Vormaciensis impetraui fratri tuo quoddam beneficium uel præbendam à Duce nostro Vuirtembergensi, qui mihi omnibus principibus non modo nostri temporis præferendus, sed et priscis clarißimis & illustribus uiris comparandus merito uidetur ob uirtutem. Tibi pro nostra amicitia gratulor, dignum principem, quem immortalitati cõsecrare & uelis & poßis, tibi obtigisse. Vale, & me quod facis ama. Ex Bermaco, pridie idus Augusti. Anno M. CCCC. XCV.

IOANNES EX LVPIS DE HERmansgrijn Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D.

DVm Pragæ apud Sereniβimum Hungariæ et Bohemiæ regem legationis officio fungerer, & inter Scythicam prolem propter linguæ durioris imperitiam non nihil tædij haberem, aduenit nobilis & præstantißimus Gottofredus de Adelshaim, et ipse legatus, de cuius aduentu mirum in modum suum gauisus. Reputabam enim me superis curæ esse, qui sua benignitate

me ne in Scythia quidem doctorum uirorum consortio priuare uoluere. Facerē te his literis certiorem de regio apparatu splendidißimi & magnificentißimi Regis, nisi Gottofredum nostrum ad te proficisci cognouissem, qui multo elegātius tibi cuncta narrare, quàm ego scribere queat. Vt tamen laborem scribendi amoris tui causa non omnino fugisse uidear, excerpsi ex quadam Epistola nudius tertius ex Hungaria festinantißimo nūcio huc missa, quædam licet tristia de Thurcis, quæ in hac schedula cōtineri uidebis. Dominus deus adaperiat principibus nostris tandem aliquando oculos, ut uideant commune periculum, & cogitent qua uia & modo incendium prius quàm ad se serpat extinguant. Age quantum in te est, & uiro & christiano homine digna, tibiq; & omnibus bonis persuade, nullum periculosius, atrocius, neq; maius bellum Thurcensi, nobis nationi imperioq; & fidei nostræ imminere. Licet multi contemnant, multi delicijs luxuriæ & gulæ dediti illud fugiant. Mihi tamen crede neceßitas pugnandi aliquando cum pœnitudine contemnentes fugientesq; insequetur. Ego uel forti pulchræq; defensioni, uel honestæ morti locum inueniam. Tu uale, & me non minus quàm ego te oculis īcognitū ama. Iterū uale. Ex Praga XXVI. Mensis Martij. M. CCCC. XCVII.

BERNARDVS SCHOEFERLIN Doctor Ioanni Reuchlin Phorcensi.

SI qua salus usquam est, eam exoptat. Rem animo meo amaram ambabusq; erectis manibus cœlo deflendam intimasti, obitum uidelicet optimi principis nostri, qui me, deum testor, grauius quàm dum carnales parentes

Parentes amisi, non tam eius, qui cõmune omnibus debitum exoluit, quàm patriæ uicem dolens. Quare frustra à me consilium expetis, qui omnis consilij ac consolationis expers sum. Ne tamen amici officium tibi denegem, primum, in nulla re desperationem, quæ omnibus humanis in rebus exitiale malum est, admittendam esse, sed ubi humanum deficit, diuinum esse consiliũ requirendum. Orandus est creator omnium, ut nouo principi nostro mentem sanam tribuat, ne omnis honestas patriæ ruat & opprimatur. Hoc inducere in animum eius fortasse difficile est, nescio enim quibus fidem adhibeat. Sed conduceret, ut credo, si prælati nobiles atq; priores patriæ nostræ ciues congregarentur, si quid singulis denegaretur, omnibus condonaret, ut uel eos qui ex ordinatione iam pridem facta ad hoc deputati sunt, regimini patriæ præponeret, uel alios dũ tamen honestos uiros deligeret de consilio statuũ. Credo enim neminem ex ijs qui boni sunt ad hoc officium nisi magno amore patriæ persuasum ambire. Quod si leues personas ut quondam ad hoc admiserit, de patria & salute reipub. nostræ actum atque conclamatum est. Habes consilium iners atque turbatum, ita ut est animus meus. Sed tu pro humanitate tua crede id bono animo effluxisse. Si enim utiliora præuidere contingat, tibi communicabo. Tu uale. Ex Francfordia die Lunæ post Dominicam Reminiscere, Anno salutis M. CCCC. XCVI.

IOANNES NAVCLERVS, VVLGO *nominatus Vergenhans, Doctor, præpositus in Twingen, S. P. D. Ioan. Reuchlin Phorcensi.*

SI uales, est quod uolo, ego nauigo. Tempora solis literis fallo. Tu uero fœlix mihi uideris infortunio: non enim facile est iuxta uiperam securum somnũ agere. Vno tamẽ solor me, quod fortuna nil accipere potest quod non dedit, & rursum illud cum fœnore nonnunquã restituit. Interim uela uentis committenda sunt, & quod fors fert feramus æquo animo, forsitan aliquando meminisse iuuabit. Speroq; fore ut tibi gratias referam pro acceptis muneribus, Historia uidelicet Francorum Gaguini, quam ad satietatem legi atque relegi, & pridem honorandæ contorali tuæ eam remisi, nec despero te mihi alia quoque corradere adniti. Optarem etiã abs te habere illud Luciani ubi Herculem aurea catena ligatum scribit. Vale mei memor, & aliquid mihi rescribe. Ex Tuwingen XXII. Martij. Anno M.CCCC. XCVIII.

IOANNES NAVCLERVS Doctor præpositus in Tubingen ad Ioannem Reuchlin Phorcensem.

AGo gratias immortales & te saluere plurimum opto, qui ut amico obsequaris, tanti principis arcana scrutari, & ex ijs quæ illi chara uidentur poscere & mittere curauisti, hæc in me beneficia tua nulla unquam delebit obliuio. Ne autem suspensam principis beneficentiam diutius teneas, librum quem tuis sudoribus misisti in præsentiarum restituo. Et pro refusione laborum priorum hanc gratiam facio ut tuis impensis illum reddere cogaris & te liberare. Opto autem mihi dari ut uices aliquãdo compensare poßim. Interim à me omnia in

nia in te studia officiaq́; expecta, nō fallam operam tuā. Quod si ad priora beneficia addere uelis, oro non defatigeris uenire ad me, paucisq́; diebus tuis rebus abesse. Habeo enim quæ conferre tecum animus est. Deinde me uti poteris ut ut uelis. Vale fœliciter. Ex Tuwingen in die sancti Iacobi Apostoli, Anno M. CCCC. XCIX.

GEORGIVS GEMMINGER, Doctor præpositus ecclesiæ Spirensis, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

IOcundißimæ tuæ mihi fuerunt literæ, quibus petis ut librum de bellis Germanicis ad te mittam. Si huiusmodi liber aliquis apud me esset, continuo ad te conuolaret. Nihil est enim quod tibi negare ob excellentem doctrinam tuam ausim, aut ob inueteratam amicitiam nostram poßim. Fateor apud me esse epistolam, & si iudicio meo epistolæ modum excedat, nondum emendatam Sebastiani Murrhonis. Eam tibi mitto libens, ea lege, ut tua sit perpetuo. Apud eundem Sebastianum opera Ioannis Camerarij Dalburgij Vuormacien. episcopi latitat codex autoris quidem mali, sed de rebus Germanicis scribentis. Aliam uidisse me non memini. Verum tui Chronicarū scriptoris doctoris Ioannis Vergen, si non molestum est, fac lucubrationes uideam, ut inter Platonis, Plotiniq́; lectiones philosophicas habeam quo oblecter. Si quicquam est quod hinc uelis, tuum est scribere. Ego enim quod iusseris peramice effectum dabo. Raptim ex Vormacia III. Nonas Decembres.

IODOCVS GALLVS RVBEAquensis, Theologiæ Doctor, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

INuentus est, qui ad nos Cursum Græcũ referret, inuentus est et is quoq;, qui piscem expectatum emeret, sale condiret, & missionnis mandatum præstolaretur. Redijt ad nos quem manu lætus apprehendi Psalmorum Græcæ linguæ liber. Redibit & ad te dum iusseris emptus tibi Salmo. Nec Idoci neq; Reinardi negligentiam accusabis, dum diligentiam & fidem in discipulos tuos fidelem exhibuisti. Ego quidem spero nos ea in re uoto tuo gessisse morem, si animum nostrum intuearis. Sin casu quodam aduerso secus euenerit, ita eueniet ut nolumus. Tu nescio qua uel fraude uel astutia nostri condiscipuli (dicerem uerius præceptoris) Religiosi Ioannis Ciin, effecisti ut ad nos rediret optatus summa auiditate uirginalis cursus, qui tamen præter morem aucupandi libros, quem à te non dico didicimus, sed audiuimus, redibit maturo & optato tempore. Ne quid tamẽ nimis, hoc est ne nimis ad repetendum acceleres. Tu Hebræis interea fruere, teq; uti eis gaudes totũ deuoueas. Vtinam nos tanta opportunitate ac fructu Græcanicis inseruire possemus. Voluisti autem ut Vigilio uterer ad fouendam non dico explendam edacitatem tuam. Id profecto rectè admonuisti. Callet enim Vigilius noster harum rerum odoramenta, uerum in rem suam non parum. Ad eius ingenium adde & tuæ coniugis experimentum. Ego profecto philosophicam sum adiuncturus operam, pro eis tibi rebus cõquirendis atq; mittendis, quibus intelligã & ædibus tuis opus esse, & me tibi

curare

curare posse. Vale nos quidem ualemus, in quorum numero discipulorum tuorum Thomas Truchses unà mecum, & Ioanne nostro Religioso, summe se tibi cõmendat. Ex Spira. V. idib. Septembris. Anno M. CCCC. XCIX.

IDOCVS GALLVS RVBEAQVENsis S. D. P. Ioanni Reuchlin Phorcensi.

FAcile est mihi, ut arbitror, à te impetrare, facilẽ ut discutias mihi ambiguitatem. Ex Euangelio Matthæi Græco, scilicet quo nam tempore scriptum sit uerbum Venimus in capite secundo. Scis enim in Romana lingua & præteriti & præsentis esse notam. Ego contra quendam de nostris contendi ex quibusdam coniecturis potius præteriti esse quàm præsentis, quidnis horum fuerit in Græco, ubi certius designàtur tempus quàm in Latino. Est autem textus, ut rem apertius intelligas, de tribus regibus, in eo loco, Vidimus stellã eius & uenimus adorare. Græcanico cursu, si uel ad rem diuinam, uel ad uoluptatem quandam uti uolueris, fac sciam per dominorũ Spirensiũ Esselingensem procuratorem Ioãnem Maierhofer, cuius opera & ego deinceps usurus sum in scribendis immò mittendis ad te literis, quippe qui omni ferè hora ad te meas tuto perferri faciet. Vale. Vigilius te recepisse Salmonẽ asseuerat, quod me cura leuauit. Iterum cum honesta cõiuge lætus uale. Ex Spira XII. Kalen. Februarias. M. D.

IDOCVS GALLVS RVBEAQVENsis Theologus S. D. P. Ioãni Reuchlin Phorcẽsi.

Redit ad te, uel sero, Cursus ille Graecanicus tuus, eo tamen foenore quo per Cunonem suppletū est, me immo te quoq; iubente, id quod amissum erat in poenitentialibus Psalmis. Itaq; spero tam diuturnam huius libri tui absentiam minus abs te moleste latam. Verum Cuno ipse per me cupit, ut certiorem eum facias, Ioannes Euangelista quo loco in feruentis olei dolium immissus sit, Romae ne, an in insula Patmos, aut alio quopiā in loco? Neq; enim mihi argumentisq́; meis fidem habet. Dicit autem te facile posse consequi, si uel ex te ipso nescires, ex Martyrologio saltē Constantinopolitano. Habes quid Cuno uelit, ego (ut nosti forsan) ex Venetijs curaui mihi afferri Cursum Graecum, utinam eo tam frequenter uterer inter orandum, quàm auide feci mihi eundem afferri: sperauerim enim fructum ex eo me posse cōsequi. Sed negotia non tā officij mihi crediti quàm amicorum ad alia me prouocant, immo auocant. Te autem cum uxore cupio iucundissime & diu ualere. Ego quidem inter labores dono dei ualeo. Conradum meum Pellicanum, ut facis, foueas oro, siue Hebraeas, seu quod malo, Graecas literas ex te discere cupiat. Ex Spira. Vltima Februarij. M. D. I.

IOANNES DE KEISERSPERG, Doctor Theologiae, & praedicator Ecclesiae Argentinensis, Ioanni Reuchlin S. D.

Eximie doctor, si quas apud te D. Petri Schott tenes Epistolas, eas mihi mittere digneris. Colligere enim undecunque nitor, & multas iam collegi ac in

unum

unum uolumen redigere statui imprimendum. Aiunt enim illi, qui earũ rerum habent peritiam, eas collectu fore dignas atque diuulgatione. Ego plane non intelligo, ideo neque iudico, sed peritis æstimatoribus credo, præsertim si tuo quoque iudicio congruerint, quod non parum ponderis afferet. Vale. Ex Argentina VI. ante festũ Purificationis B. Mariæ. M.CCCC.XCIIII.

CONRADVS PEVTINGER, Iuris utriusq; Doctor, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

QVæ literis tuis apud Fucaros inquirenda mandasti, executus sum diligenter. Mercimonia tua Romæ empta per eosdem ad Nemetas uectore probo & quidem Augustensi transmissa sunt, & cauponi ad Cantharum tradita, ut Heidelbergã uehantur. Spero te nunc eo timore quod forsitan perdita credebas liberatum esse. Sin minus, eadem isthic reperies. Quod coniugio nostro fœlicitatem optas, ex soluta humanitatis tuæ beneuolentia facis, quare tibi plurimum & quas possum gratias ago. Et quo magis lasciuiendi libertate laxarer, institutioni diuinæ parerem, alas pressius agerem, amore uero, non fucatis susurris & blanditijs uiuerem, uxorem duxi uirginem paulo breuiorem me, nõdum annos 18. natam, pudicã, temperatã, pulchrã, honestã & Latinis literis aliquantũ imbutã, quæ & nunquam à domesticis rixosa nec contumeliosa uisa est, ex bonis parentibus urbis nostræ orta. Dotem dedit duum millium florenorum. Nihilominus hæres futura si uixerit superstes. Deo itaq; opt. max. gratias habeo

& habebo, qui studio nostro sociam & asseclam familiarißime nobis collocarit. Ad XII. Kalend. Decembres nuptiæ habitæ sunt, domumq; ad VI. Kalend. Februarias traducta est. Socer meus Antonius Vuelser modo rerum domesticarum curatorem me constituit. Quod si de rebus nostris ad te prolixius & iactantius scripserim ignoscas, ad amicum enim uerum & communem loquor. Velim me tui & rerum tuarum continuo obseruandißimum dijudices, et me reuerendißimo Vangionum episcopo humiliter commendes. Ex taberna nostra libraria, IIII. Kalen. Februarias, M. D. I.

CONRADVS PEVTINGER, I. V. Doctor Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

Gaudeo plurimum me tibi tantum esse cordi, quod nuncium tuum ad me uacuum ire non permisisti. Agimus tibi ego uxor & filiæ gratias. Vehementius etiam ageremus, si filiæ agere liberius possent. Sed omnia in Iulianam filiam conferemus, quæ & literas modo Latinas legere didicit, & memoriter absque scripto repetit, & syllabas etiam (dum ei munus aliquod licet exiguum dono) discit. Petis à me quippiā ex rebus professionis nostræ. Scito apud nos nihil uel parū esse quod tu non habeas prius. Bibliopola tamen attulit opera Aristotelis uno uolumine, traductiones scilicet Ioannis Argyropyli Byzantini, Leonardi Aretini, Hermolai Barbari, & Georgij Vallæ. Itē Marsilium Ficinum de Christiana religione, & opera M. Antonij Sabellici prosa & carmine. Quod si ex his aliquid habere uolueris, reddi-

reddito me certiorem, tranſmittam quidem quantocius. Superioribus diebus præpoſitus Auguſtenſis ſuas ad me dedit literas, quarum ad te exemplum mitto, atque rogo quid ſentias mihi ſignifices. Et cura quod patronus noſter Dalburgius aliquando Cæss. ſuos uel ſaltem numiſmatum inſcriptiones ad nos mittat. Sum modo in noſtris Sueuis Cæſaribus, in quibus ob incuriam maiorum labore maiore opus eſt. Tu ſi quid habes quod noſtræ diligentiæ accedit, rogo accommodes. Vale, & me ama ut ſoles, uxor & Iuliana ſuo & Conſtantiæ nomine te ſaluum optant. Iterum uale. Datum Auguſtæ X. Kalen. Maias. Anno M. D. III.

CONRADVS PEVTINGER, I. V. Doctor Ioanni Reuchlin Phorcenſi Confœderatorum Sueuiæ Triumuiro S. D. P.

TArdiore me uehementer ſuſpicor, non ſolum agendis in gratijs ſed & habendis. Quare ſi quid in te ingratus deliqui, ueniam peto, ignoſcas uelim, immo rogo. Affeciſti me fateor dono non uulgari, Hippocrate ſcilicet de hominis præparatione, & poeta Ioſeph hyſſopæo, quos tu Græcum unum, Hebræum quoq; alterum elegantia politiori Latinos feciſti. Verum hactenus nō reſpondi. Negotia quibus obruor excuſare me poſſent, ſed non ſatis integre, cum otia literaria utcunque iucundiſſima nobis aliquando ſint, ijs cum uacabam, reſpondere potuiſſem. Sed rerum ſcribendarum moles faſtidium ingerit. Nunc inter legendum elegans & pernecesſaria Moria Eraſmi Roterodami noſtras in manus

peruenit, qua non solum nos iureconsultos, Sisyphi saxum reuoluentes, sed & plærosque superciliosos et irritabiles theologos taxat, ita hos solet appellare, & ut ipse ait, qui turmatim sexcentis conclusionibus adoriantur & ad palinodiam adigunt, recusantes protinus hæreticos clamant. Ego eloquij diuini cultores, eos scilicet qui uerbo & facto nobis Christianis singulari sunt exemplo, non solum utiles sed & pernecessarios ueneror & obseruo, Liuidos, inuidentes, ac garrulitatis congestores tædiosos admodum (si qui sunt) abominari & detestari soleo. Vellemq; si qui fidei & professionis nostræ propugnatores essent, sacras nostras leges non uerbo solum & clamore sed & opere colerent, tunc nulla cũ inflatis, si qui sunt, oriretur controuersia. Sed rem meam aggredior.

(Mose Deuteronomij capite quartodecimo inter quadrupeda quæ Hebræis permiserat edenda Pygargus commemoratur. Aristoteles autem in libro animalium sexto Pygargum generis ait esse aquilarum cui cauda albicans nomen dederat. Vbi Aldus Manutius Theodoro Gaza interprete uocabula referens, albicillam uel nebrophonon, id est hinnulariã, dicit. C. Plinius Veronensis libro historiæ suæ naturalis decimo, & capite tertio subscribens inquit, Secundi generis aquilarum Pygargus in oppidis & in campis albicante cauda, sicut alibi Melanaetos nigricans. Idem libro octauo capite nono supra quadragesimum, de semiferis animalibus ad calcem, si modo impreßioni Parmensi fides est adhibenda, dixit: Sunt & Damæ & Pygardi. Hermolaus Barbarus in castigationibus suis

Plinia=

Plinianis, pygargum aquilam assentiens, non quadrupedem refert. Iunius Iuuenalis Satyra undecima, Sumine cum magno lepus atq; aper & Pygardus. Vbi ab ipso Domitio Calderino, & Antonio Mancinello caprea esse interpretatur. Aldus Pygargum impreßit, & aquilam & quadrupedem significari Sipontinus in Martialis epigrammate XXXV. retulit. Animal utrunq; Pygardum Ioannes Tortellius appellat. Ambrosius Calepinus ex eodem Plinio Pygardi in caprearum genere meminit, licet in Pygargo postea Sipontino ipsi assentiri uideatur. Tanta est uarietas autorum, uel etiā librariorum, ut quid sit credendum non satis sciam. Modica est hæc differentia, & literæ unius inuersio. Ego erubescens quod Græcas literas non didicerim, ab erudito quodam petiueram uocabuli huius apud Bibliam Græcam expreßionem, is ualetudine aduersa cum torqueretur paucis respondit, multa me ex ingenio deducere, hoc sibi dixisse sufficeret, literam Græcam Pygargum non Pygardum habere, quē Suidas etiam de aquilarum genere referret. Nec Mosen (quamuis enumeraret illum inter animalia quadrupeda) asseruisse quadrupedem, cum plus legi de arcanis mysterijs quàm ordini aut elegantijs studuisset. Quod si ita, errorem & apud Iuuenalem, Plinium, Calderinum, Tortellium, Mancinellum, & Calepinum deprehendemus, ab alio nōdum annotatum. Litera quoq;.d. ubiq; expungi deberet, tum etiam Pygargum, ut aquilam edendum simul & permisisse et inhibuisse. Inquit enim, Hoc est animal quod cōmedere debetis, bouem & ouem, ceruum & capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, orygem, chamælo=

pardalim. Et subiungit, Omnes aues mundas comedite, immundas ne comedetis, Aquilam scilicet & gryphem, halyaetum, ixon, & uulturem ac miluum. Contrarietatem hanc legis credet nemo, uel etiam pygargum ab aquila ut speciem à suo genere distinxeris. Sed legem ipsam de quadrupedibus, ut ordine non ineleganti constitutam sane perspiciamus, Moses ipse post eorum annumerationem inquit, Omne animal quod in duas partes findit ungulam & ruminat, comedetis: sic Pygargũ de aquilarum genere ruminantem cognoscere non possum. Est autem ruminare, cibum reuocare ad rumẽ denuoq́; conficiendo consumere. Quare uelim & rogo, hac in re quid sentias, quidue Pygargus Mosis, & an apud Iuuenalem Pliniumq́; Pygardus pro caprea recte legi poßit, me quamprimum certiorem reddas. Hæc & si magni non sint ponderis, habent tamen aliquid literarij exercitamenti, quod (cum otiamur) delectare solet. Simler ipsum hactenus mihi incognitum, uirum ex Germanis nostris nunquam satis laudatum, & qui nos post te Græcissare curat, grammaticam cuius Græcam & in septem Psalmos interpretationes tuas Thomas Anshelmus elegans ille chalcographus ad me misit, saluum optato. Et pro dexteritate tua, ut magnanimus es atq; fortis, illecebras tibi iniuriantiũ, ut muliebres more Socratico ne curato. Hoc unum sperant dum inuidia sua corroduntur, ut quæ ratione non possunt, garrulitate & blacteratione uincant. Tu uale. Coniunx te saluum optat. Ex augusta Vindelicorũ pridie idus decembres, Anno salutis M. D. XII.

CONRADO PEVTINGER IOANnes Reuchlin S. D. P.

Quod serius quàm uelim ad nos scribis, non negligentiam erga me tuam accusare, sed diligentiam erga res commodiores laudare debeo. Quapropter expostulatione tua opus nõ est, modo tandem mihi ueniam concedas. Dedissem enim ad te literas & citius & fortasse crebrius, si non aduersa occupatio iam me sisteret labori quotidiano calumnijs aduersariorum respondendi, à consuetudine mea ut nosti longe alieno, sed necessario tamen. De Pygargo Moysi elegans ingenium tuum nimiæ curiositatis postulo, cum tanta sit in omni lingua de uocabulis rerum diuersitas, ut non solum Plinius apud Latinos, sed & Athenæus apud Græcos & alij de naturis rerum scribentes absolescãt, cuius in Rudimentorum nostrorum libro primo facie 231. de Iaspide memini, Ita in Hebraicis uocabulis tam multus error est, ut superstitiosi quidam Iudæorum à pluribus numero abstineant quàm in lege sint probita, ne ancipiti uerborum intelligentia transgrediãtur. Tu uero si legisti Rudimenta mea, inuenies in libro primo facie 124. pro isto tuo Pygargo ab Onkelo Chaldæo, cuius autoris translationem haud aliter quàm textum Hebræi uenerantur, unicornem esse traductum, quod doctißimi Hebræorum approbant. Ego eius animalis conditionem iam nescio, nec de illo nunc inuestigare possum, ad aliũ palum ligatus. Nã si habeat caudã præacutam, potest quoq; Pygargus nominari. Est enim nomen compositum à pyge, id est cauda, & argus quod æquiuocũ multa significat, albũ, candidũ, uelox, acutũ,

ſegne, uacuum. Et canes ueloces dicuntur cynargi. Ita poteſt rhinoceros aut unicornis quodlibet horum animalium caudam habere uel albam uel acutam, nõ ſolum Aquilæ genus. Vale.

HEINRICVS BEBELIVS IVSTINgenſis Ioanni Reuchlin Phorcenſi LL. Doctori S. D. P.

CVm ea de te fama ſit apud omnes Germaniæ bonarum artium ſtudioſos, uir humaniſsime idemq; doctiſsime, ut te colant, ament & uenerentur quaſi aliquod numen à ſuperis in hanc terrarum calamitatem elapſum, nec iniuria dixerim numen: quid enim rarius apud uitalem auram ſpirantes hac tempeſtate, quàm uirum adeſſe in noſtra præſertim Germania, ſicut tu es, qui & calleat Græcam linguam, cui Latinus ſermo tanquam natiuus famuletur, & cui noſtro æuo in Hebræo calamo aliquem non ſolum chriſticolam, ſed nedum Iudæum & appellam anteponere quis ſine uerecundia queat? Quid commemorem Teutonas ſolum? cum id ne quidem Galli, uel Latini ſermonis principes Itali, aſſequi uiſi ſunt. Vel ſi qui id aſſecuti ſint, coruis albis rariores ſint, cum pauciſsimi etiam priſcorum id attigiſſe legantur. Legimus inter chriſticolas Auſoniæ linguæ Principem ſanctiſsimum Hieronymum plenariam habuiſſe ſcientiam harum trium principalium linguarũ. Poſt eum uel non fuerunt, uel ad meam cognitionem nõ deuenere. Sed illis omiſsis, cũ tuus honos & fama ad cunctorum ſtudioſorum aures deuenerit, & te tam egregie doctũ ſenſiſſem, uolui tibi meos iuueniles ardores dicare,

re, ea conditione ut ex innata tua mansuetudine & ob honorem omnium politioris studij alumnorum, si quid mendæ inueneris in meis carminibus, tua lima & præclarissima uena ingenij id emendare, & me in tuorũ sal tem famulorum ordinem recipere digneris, nihil enim ultra expetere uelim nisi tuum fauorem. Vt si quid in meam rem efficere queas, ad id te impigrum reddere non erubeas. Si hoc ut spero feceris, de me poteris tibi polliceri, dum uita mihi comes fuerit, semper honos nomenq; tuum, laudesq; manebunt apud me, & omnes qui saltem meam musulam non erunt aspernati. Scripsi etiam ad illustrem principem Eberhardum. Sed heu fatorum immutabili serie ablatum ad superos, ad omnium Mineruæ insignium perniciem & incommodum: sed de his in aliud tempus. Vale Germaniæ decus, & me in sinu tuæ mansuetudinis foueas. Iterum uale, Anno M.CCCC.XCVI.

HENRICI BEBELII SAPphicon ad eundem Ioannem Reuchlin.

CApnion magnum specimen Sueuis
Te parens rerum uoluit nitere
Ante mortales, uelut ante Phœbus
Sydera splendet.
Optimis fulges superum fauore
Dotibus sane ingenij uigentis
Ipse natura ut uideare cunctas
Nosse camœnas.
Seu uelis Græcas Latias ue musas
Aut Hebræorum tonitasse scripta

Optime calles nitidus per orbis
Climata uasti.
Seu prosam quæras modularis apte
Verba non certis numeris canenda
Verba diuini Ciceronis arma
Faris amœne.
Si cupis sanctos latices adire
Castali fontis Clarij ue uatis
Serta daphnea emeruisse poßis
Tempora circum.
Seu lubet regum celebres triumphos
Atque captiui exuuias cruentas
Pangis ut uatis tuba Mantuani
Bellica uerba.
Seu lubet socco aut Sophoclis cothurno
Optime certas, tenui ue plectro
Pindari & Sapphus fidibus canoris
Carmina scribis.
Flebilis seu uis elegos misellos
Et puellarum calidos amores
Lydiæ quondam resonas calentes
Pectoris ignes.
Pluribus quid te memorem peritum?
Quem nihil iuris latuit sacrati
Cæsaris leges memori retentas
Pectore doctus.
Ardua & magna moderaris arte
Principum paucis adeunda facta
Dona uirtutis tribuit benigni
Syderis astrum.

Vltimo crassas placidis ocellis
Vt soles, nostras foueas camœnas
Sufficit nobis Heliconis amnis
Paucula ripa.
Et rudi plectro teneris sub annis
Collibet sacras aditare musas
Incitor fato ex adytis & imis
Numine Phœbi.

HEINRICI BEBELII BLEG
ad eundem Ioannem Reuchlin Phorcensem,
LL. Doctorem.

MIraris si forte tuos accedet ocellos
Musula nostra rudis, uisere nisa diem
Nyctimene ueluti tenebras si forte perosa
Egreditur specubus non bene lucis amans
Fit sonitus uolucrum, nam circum penniger ales
Deuolitat, clamor sydera pulsat iners.
Quisq; nocere parat, nunc hoc nunc carpitur illo
Omnis enim miseræ est insidiosus aui,
Sic mea arundo pauet tenui subnixa pudore
Ventosi critici triste supercilium.
Quæ prius in lucem nunquam procedere uisa
Non æquam trutinam rite subire timet.
Tam quid enim sanctum? diuino uel Ioue dignum
Quod non liuor edax dente nigrante petit,
Te tutore tamen superas gradietur in auras
Et si sit timor huic nomen in ore tuum.
Castalides dudum nostra regione fugatæ
Exilium miseræ sustinuere deæ,

Et queritur quisquis diuina Palladis arte
Candidus Aonium continuisse nemus.
Credo equidem uerum non alite fallor inani
Pierides nostris ædibus isse procul.
Flumina Pegasidum summo demersa profundo
Tam libuit Sueuis temnere dona deum.
Ni fueris pridem nostrum delapsus in æuum
Musarum donis inuigilasse uolens.
Colligis & condis flauus quæ dictat Apollo
Dignus es à sera posteritate coli.
Nam tibi grandiloquis maior facundia rebus
Ingenioq; tuo flumina larga colunt.
Carminibus Geticum uatem potes Orphea doctus
Vincere, & Iliados nobile cedat opus.
Qui legis historias gentis monumenta uetustæ
Quas condis proprias postera turba leget.
Quicquid tum demum docuit recutitus Apella
Hebræo calamo noscere cura fuit.
Literulas Graias quo non edoctior alter
Germanus, Latias doctus ubiq; tenes.
Sic tua fama potest geminum penetrale cubile
Solis & arctoos tum calidosq́; Lybas.
Atq; tuum nomen poterit neq; longa uetustas
Perdere, dum mundo Phœbe corusce micas.
Ergo sinu placido foueas pater optime uatum
Rustica dictabit quicquid auena tibi.
Atq; tuos inter famulos numerarier opto
Vt nos erudiat docta Minerua tua.

Heinricus

HEINRICVS BEBELIVS IVSTIN gēsis, politioribus literis præfectus in gymnasio Tubingensi, S. D. P. Ioanni Reuchlin Phorcensi, legum, Poëtices, omnisq; literaturæ uiro consultißimo atq; antistiti præceptori suo.

ETsi parum tibi sum cognitus, uir eruditißime, nec ulla extant merita, propter quæ iure quicquam à te efflagitare poßim, non tamen temperabo mihi quin audacter tuæ eruditionis iudicium requiram, animatus uel hoc uno, quod sciam te liberalium disciplinarum studijs expolitißimum. Vnde tanquam ex fonte uberrimo mansuetudinem cæterasq́; uirtutes, & in primis humanitatem emanare sapientes prodiderunt. Humanus autem nihil antiquius ducit quàm bene mereri de hominibus, id quod nomen prodere & significare uidetur. Tu igitur cum omnium iudicio habearis & sis polyhistor & philosophotatos, atq; nobilißimarum trium linguarum eruditißimus, non potest esse quin sis & humanißimus. Vnde mihi fiducia uenit meas apud te preces non frustratum iri, & mihi iudicium tuum desyderanti te nunquam defuturum in rebus, ut tibi compertißimis, ita mihi non satis cognitis, & quæ anxias & superstitiosas inter literatores contentiones soleant mouere. Velim itaq; scire, uir doctißime, an scribendum sit Kyrie eleison, nō Kyrieleison, proximiori e ante l eliso, et an eleison sit quatuor syllabarum, uel leison eliso e sit trium, ita ut accentus cadat super penultimam uidelicet i ante s, an e & i constituant diphthongum & unam syllabam. Secundo an in nomine euangelium u post e sit consonans et habeat sonum quasi f, uel constituat diph-

thongũ cum e præcedẽti, ut uulgo pronunciatur. Vnde locum habeat metrum nescio quale cuiusdam uersificatoris Ebrardi Græcistæ, qui ita ait: Euq; bonum signat & ab hoc Euangelium fit, Peruersum sit euan, hinc fit Euangelium. Sunt item apud nos qui cum pronunciant Euangelium, eucharistia, & similia, more Græcorum enunciant sono illo eufangelium, eufcharistia. Tertio an pronunciando Μεταμόρφωσις, & similia, accentus debeat cadere super o micron in media, non super ω, non obstante quod hoc longum sit, alterum breue. Quarto an σοφία & similia cum à nobis pronunciantur debeant in penultima longari, et an etiam poßint longari in carmine, cum ἱστορία historia similiter scribatur cum accentu in penultima, & tamen nec in carmine nec prosa enuncietur nisi penultima breui, & accentu cadente super o, et an bene ita pronuncietur. Hæc sunt uir clarißime, de quibus certior fieri cupio. Nec dedigneris rogo & obsecro, quanto citius poßis respondere homini tui obseruantißimo, & cuius si unquam opus habeas, omnem operam & seruitium tibi peculiare ducere poßis. Vale, & me cõmendatũ habe. Ex Tubingen quinto Kalen. Martias. Anno M. D. I.

HEINRICO BEBELIO IOANnes Reuchlin Salutem.

FAcile patiar pro tuo desyderio, immo plurimũ aueo te mihi tuis illis nobilißimis uirtutibus fore notum. Sed heus tu mi Bebeli, cur à me ueterano, & ludi literarij emerito milite grammaticum opificium quæris? cuius & dux & imperator ipse in musarum castris quotidianum exercitum agis. Redigere me uis ad incunabula

cunabula & uagitus puerorum, ut Paulum Tarsensem *cum suis Galatis iurgantem audiamus,* Quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena elementa quibus denuo seruire uultis. *At fuerit ille de alijs quibusdã locutus elementis, ego satis tuo erga me amori facturus, aio* Kyrie *trisyllabum esse, primamq́; per hypsilon, secundam uero iota scribẽdam, cui sit accentus in prima peracutus,* Eleison *autem uerbum imperatiuum tetrasyllabum accentu similiter in antepenultima acuto, nec fit diphthongus unquam ex* ε *&* ι *uocalibus, quapropter à nostris ob ignorantiam Hellenismi male cœpit pronunciari hoc totum* Kyrieleison *quinque syllabarum quasi per synalœpham elisis uocalibus.* De Euangelio *idem quod de* Euandro *tibi iudicium sit.* Nam *cum post* eu *consonans litera sequitur, tunc diphthongi, hoc est duarum uocum sonus retinetur, ut* Euge, Eusebius, Eunuchus. *Sequente uero aliqua uocali, compertum est enunciationis diuisionem admitti, manente diphthongi quantitate, ut* Ptolemæus *Euergetes, Bacchus Euius.* Et Virgilius *in octauo,* Tum pater Euandrus dextram complexus euntis. *Haud secus atque in* au *diphthongo accidere assolet, ut gaudeo gauisus, & econtrario auis auceps. Quid autem super metamorphosi sentiã, quoq́; tales dictiones accentu pronunciari debeant, certe permultum refert Græca Latine uelis dicere an Græce. Nam si togam eis Latinam induas, Romana seruabunt præcepta, ut quibus breuis est penultima, his acutus in antepenultimam cadat accentus, uelut, hæc* Doróthea *huius* Dorótheæ, *hic* Timótheus *huius* Timóthei, *hic Sócrates huius Sócratis, hic* Hippócrates *huius*

Hippócratis, hic Aristóteles huius Aristótelis, hic Praxíteles huius Praxítelis. Aliter enim ea si Græcè proferas, penultima ueniet eleuata, hæc Dorothéa huius Dorothéas, hic Timothéos huius Timothéu, hic Socrátis huius Socrátus, hic Hippocrátis huius Hippocrátus, hic Aristotélis huius Aristotélus. In quibus uero penultima syllaba reperitur longa, ea si Græco pallio cupias ornari, spectanda ueniet ultima syllaba: quæ si longa fuerit, accentus exaltabitur in penultima: sin uero breuis, leuanda est acuto sono antepenultima, & ita in barytonis. De historia & sophia sicut de papia & philosophia communem usum esse consyderandum Priscianus Cæsariensis in libro de accentibus præcipit. Tu uero eiusdem diligenter lege præceptum in libro secundo artis grammaticæ capite octauo de possessiuo, ubi tradit in quibus i penultimam puram producant Romani. Cæterum quæ penultimam longam quantitate habent, eam semper eleuant, nisi sit quædam exorbitantiæ causa. Hæc quàm potui breuissime ad te scripsi, tum propter nuncij tui festinationem, tum etiam quod interea parum elangui, uixdum recta ualetudine constitutus. Fœliciter uale.

SEBASTIANVS BRANT S. D. P.
Ioanni Reuchlin Phorcensi.

NVlla ego in culpa sum mi iucundissime præceptor, si iamdiu nullas à me receperis literas, quoniam tabellariorum id effecit inopia. Nam quod tibi bene esse percupiam, est tibi exploratissimum, εὐφραίνομαι equidem non mediocriter, quippe qui κρίσει καὶ κλίσει tuus

sum,

ſum, & profecto ſi malis mancipium tuum. Gratulor inquam tibi mi ſuauiſsime frater, quoniam in ea curia principis es, quo Alemannia noſtra nihil habet excellentius, nihil illuſtrius. Atq; ναὶ μὰ δία ſciebam ego iſtud fore in fatis, quæ certa lege res humanas diſpenſant, ut aliquando integritati atque innocentiæ tuæ accommodatus ſtatueretur locus. Verum quoad id futurum erat, ignoraſſem, niſi literis tuis lætiſsimis paulo antea certior factus fuiſſem. Quod præterea de rebus meis ſcire cupis, nihil te cælabo. Ego fortunam ipſam fugiẽtem moror, ſequerer fortaſsis, niſi ipſa rerum diſpenſatrix nollet. Sed quod grataris mihi quoniam pro ſingulis uerſibus ſingulos Byzantios receperim, ita habeas uelim, mihi pergratam immo iocundam eſſe tuam iſtam ὑπερα-μιλλίαν. Plane ſpe futuræ numerationis recepi. Vereor tamen ne iam unus & item alter annus obſtabit petenti. Quid plura? ego ſpem precio emi, ex nudo pacto non oritur obligatio: ſcis quid intelligam? Accingam me operi pro impetranda licentia. Dij ſecundent cœpta. Ego à Muſis in uerboſas leges incidi. Vale pars animæ meæ, muſarumq; patrone. Ex Baſilea quinto iduum Ianuariarum die, Anno M. CCCC. LXXXIIII.

SEBASTIANVS BRANT
Ioanni Reuchlin Salutem.

Literas tuas, optatiſsime frater, mihi in primis ſuaues eò iocũdius recepi, hilarioreq; uultu perlegi, quo ſerius ad me tandem (tametſi non abſque faſtidio hactenus expectatæ) prodiere, atq; utinam me idoneum ſaltem exiſtimares, ad quem crebrius humanitas tua

E 5

ſcribere non dedignaretur. Poſſes etenim (ita per ecaſtor credas) mi frater, mihi gratius facere nihil. Sed iamdudum ſcio forenſes tibi pertractandas eſſe cauſas creberrimas, neq; rurſum me latet, quàm frequentia tibi ſint ſubeũda caſtrenſia negotia, id quod nuper in Abbatis noſtri Spanheimenſis Catalogo abſque ſuſpirijs, communisq; patriæ noſtræ querimonia præterire non potui. Cum præſertim tu ſolus & unus exiſtas, qui Germaniam noſtram ingenio tuo illuminatam, ſcriptis tuis deſideratiſsimis illuſtratam, celeberrimam quoq; reddere poſſes, ſed tua te uirtus opera ad maiora reſeruat. Quo fit ut inter aſsiduos noſtros gemitus, hoc unum tibi gratulor mi frater, mihi quoque gaudeo, qui à literis ſcilicet abſtractus, apud eum tamen degis principem, quo hæc noſtra Germania nihil habet excellentius, nihil illuſtrius, quippe qui ſingulari ſua uirtute atq; bene actæ uitæ ſuæ præconijs cantatiſsimum ducale nomen, Militarisq; Romani Imperij diſciplinæ ſupremum magiſterium iure meritiſsimo iam pridem à ſacroſancta Regia Maieſtate obtinere meruit. Atq; proinde neſcio ſi quod præſtantius in terris nomen à dijs immortalibus, illuſtri ſuæ magnificentiæ conferri potuerit. Viuat poſco diu fœlix Dux maximus armis. Et patriæ præſit, Imperioq; diu. Cæterum emendationes tuas in libros de uerbo mirifico per te notatas in fine citandas perlegi. Dabo quoque operam quantum in me erit, ut cõiunctim pro tuo uoto imprimantur. Poſt calcẽ quoq; eorũ librorum qui adhuc in manibus ſunt impreſſoris reponantur, quo conſpectius liquere poſsit quibus in locis impreſſorum inaduertentia egregias tuas deprauarit ſen=

rit sententias. Tu interea curabis, ut aliquãdo te coram contueri liceat, tuaq; iucundißima frui præsentia. Vale suauißime præceptor, tuasq; amœnißimas ad me sæpius ire sinas literulas. Plurima te puer noster Onophryus impertit salute, qui utinã sub te magistro teq; præceptore de locupletißimo effluẽtiq; Castalio tuo latice aquas potare mellifluas aliquando posset. Iterum uale, literarum & nostræ patriæ decus. Ex Basilea Kalendis Octobribus, M. CCCC. XCV.

SEBASTIANVS BRANT
Ioanni Reuchlin Salutem.

GRatulor & quidem uehementer suauißime Capnion, te patrios tandem iam repetisse lares, Coniugis in gremio placidũ capere atq; soporem. Et in primis quoniam ab illa ærumnosa te liberatum extractũq; esse curiali molestia accepi, qua grauius, libero præsertim homini & more tuo philosophanti, musarũq; alumnis, arbitror contingere posse nihil, siue quod perpeti minus sustinerem, præcipue si cui τύραννος καὶ μωρὸς καὶ ἄκαιρος ἔτι κακόζηλος ἀρχιληστὴς *contingeret, qualem tete aliquando expertum tua cõmonstrat comœdia, quã Leontorius noster mihi sese transmissurum pollicebatur, sed nondũ uidere merui. Gratulor præterea quoq; tibi optime Capnion, mihi uero gaudeo, quia quam de morte nostra audieras famam, hactenus uanam compereris. Illa quidem in dijs est fati mora, tollere uitam ius habet atque animã qui dedit ipse Deus. Scio te eam tametsi inanem ægre saltem tulisse migrationis nostræ famam, eo quòd me tuum discipulum, uel si malis seruulum, inge-*

nita uirtute & bonitate tua præceptoris more diligas, idq; mihi sit exploratißimum. Et ob eam quoque rem perpetuo me tibi deuinxeris amoris uinculo. Mi Capnion, ô mi Capnion, quam iucūdam tranquillamq; inter musas tuo in monte Græco agis uitam, nō modo philosophicam sed & haud secus atque Phœbum in Parnasso aut Orphea in Rodopeio iugo fidibus sese oblectasse canoris aiunt, Capnion ô fœlix qui fato quiq; secundo Hercule Pieridas ad tua uota uocas. Ast ego perpetuos cogor subijsse labores Aßiduaq; leuem quærere mole stipem. Da ueniam festinanti, multa coram tibi loqui, tuoq; frui consilio cuperem, nunc non licet. Sis fœlix, prorsus fœlix, gaudeq;, ualeq; Chare magis uita frater & usque uale. Ex Basilea Idibus Ianuarijs. M. D.

SEBASTIANVS BRANT,
ad Ioannem Reuchlin.

Optime Sueuigenum, triplicis decor unice linguæ
Capnion saluum te Titio esse iubet.
Tu uelut Augustus, Lepidus, Marcus ue Triumuir
Totius imperij es, Teutoniciq; soli.
Ergo Vale, mea fida salus, mea summa uoluptas.
Fumule & Onophryi sis memor oro tui.

IOANNES AMERBACHIVS
impressor Basiliensis, Ioanni Reuchlin Phorcensi L L. Doctori S. D. P.

Egregie Doctor, uir humanißime, in Commētarijs S. Hieron. super prophetas sunt plurima uocabula

Græca

Græca è diuersis trăslatoribus ex Hebræo uarie interpretata, & fortasse illud ex hoc accidit, quia uiderunt unam literam Hebræam pro alia. Vocabulis autẽ Græcis, quæ in dictionarijs Græcis apud nos existentibus nõ inuenio, fidem dare non audeo. Sunt etiam ea uocabula in antiquis libris ita corrupte scripta, quod literas quãdoq; non cognosco. Quapropter ea uocabula Græca, quæ non intelligo, in quaternionibus quibusdam depinxi, eo modo quo potui ex antiquis libris, & eis breues sententias ex commentarijs præmisi, dediq; ea omnia religioso uiro Conrado Leontorio, tibi, ut dicit, notißimo, ad te deferenda, qui & mihi affirmauit rem meam apud te promouere, & instare ut operam des illorum emendationi & correctioni. Quod & ego peto ea instantia qua possum. Et pro laboribus quicquid petieris libentißime dabo. Si autẽ me derelinquas, neminem scio in Alemannia, q̃ me iuuare poßet. Et forte propter hoc, opus infectum permanebit. Spero etiam, postquam Hieronymus cum suo Græco & Hebræo fuerit inpressus, quod rudimenta Hebræa pluribus uẽdentur. Vale fœliciter. Ex Basilea XXVII. Iunij. M. D. IX.

GEORGIVS NVTTEL IOANNI Reuchlin Salutem.

QVæ res mihi in primis exoptanda fuit, clarißime uir, ea mihi hoc tempore forte, ut spero, fortuna euenit. Nam cum tuas & humanißimis et pientißimis admonitionibus refertas pellegerem literas, maximo fui tum suffusus gaudio tũ rubore: quippe qui scribis ob tabellarij festinationem literas tuas carere

politiore stilo, et te Philosophica usurum polliceris breuitate. Vere inquã Philosophus Philosophia uteris, & quã gratißimis auribus animaduerti, animaduertamq;, in quo haud diffidas. Cæterũ quod de Iasone Maino admones, qui me scientia & autoritate augere poßit, uerum fateris. Et ego uerum fateor, me futurum suum, ni Rhamnusia prohibeat, non pœnitendum auditorem, et quem ingenue doctorẽ (si opt. max. pater instituto aspirarit meo) nunquã diffitebor. Et id absq; ambitione intelligas uelim, syncero nanq; eduntur promptuario. Rubore præterea affectus, cum satyricum istũ, quem præ se ferunt eæ literæ tuæ, sentirem morsum, quo me non dico iniuria taxas, quod bellorum torquear à uero scolasticorum plurimum aberrans, ut tuo uerbo utar, tramite discriminibus. Veniam precor patrone, si minus uerecunde ad hæc respondero. Eo nanq; tempore quo ad uos priores destinabam literas, tanto erat Papiensis cõcitatus furore populus (difficile dictu.) Testis erit locupletißimus ea in re tabellarius iste meus D. Ioannes, qui coram fatebitur, taceo alios. Et ego bimestris, ut ipse ais, in aliena ora, ignarus tum morum tum casuum eiuscemodi rerum, ne mihi subtimeam, non negabis unquã. At modo paulo maiorem concepi fiduciam. Licet cominus instent dissensiones inter sanctißimum Papam & Regem Frãcorum, nullatenus tamen Latium egrediar, in quo plurimum iuuat morari, neq; unquam propositũ fuit ante præstitutum tempus remeare. Ne tuæ in primis cæterorumq; amicorũ minus uidear paruisse suasioni. De ea re quæ tum solicitabat, eram (fateor) sollicitus, præsertim cum inter bellicos tumultus legendi nõ

sit

sit relictus locus ullus, quæq; mea cura intermittere sub uerebar. Nunc uero animi dissolui nodum, liberq; cura rum succisiuas impendo horas in perscrutandis legibus, in quo studio fastidium absttergitur omne. Demum, gratus gratissimum suscipis animum. Quodq; miserim calamos, gratiarum actione mea sententia non est dignum, gaudeo tamen si quid facio quod placet, et id gratum fuisse aduersum te, habeo gratiam. Reliquum est in calce literarum ne prodigalitatis incidam pestem paterne & amice exhortaris. Facis tu quidem recte & pro humanitate tua in me propensissima, & quod tam pecuniosus iam sim redarguis. Fateor, at memineris uelim me plus quinquaginta erogasse aureos pro chartacea mea suppellectili, qua necessario indigebam, & alias inquit Nicolaus quartus in c. exijt uer. habetur de uerb. sig. lib. VI. scientiam requirere studium cum libris. Prætereo alios necessarios usus pro primo tempore. Cogitabam item si alio proficiscendũ fuisset illud Martiani, Qui habet nummos secura nauigat aura: addit Ausonius, Fortunamq; suo temperat arbitrio. Cumq; imminebat fortuna, eam regendam arbitrabar, si tamen nummi non deessent, cõtentus uiuam de cætero, et languescens tua de me spes sic reuiuiscat. Ego id temporis quod reliquũ est curriculum totum bonis impendam dispensaboq; literis quoad de me actum sit. Hoc unum te uelim, si ductu & auspicio tuo fieri poterit, conuenias Sebastianũ Vuelling de re filij sui, qui ut ad me migret ad hibernam tempestatem, uehementer opto. Fecit non loquacitas, sed beneuolentia longiorem Epistolam quam par est. Et citra Senecæ præceptũ, quo dicit Epistolam nõ de-

bere finistram manum legentis implere, dabis ueniam & ruditati ignosces. Vale fœlicissime cum Metelli fœlicitate, dij te tueantur annosq́; longæuos largiantur, ut sanctissimos tuos atq; grauissimos mores quasi quandam ideam intueri possimus. Ex Papia XXV. Iulij. Anno M. D. X.

IOANNES VVAKER, LATINE Vigilius, Iuris utriusq; Doctor. Ioanni Reuchlin salutem dicit.

Quod ego nũ Capnion, hactenus & ab ea hora qua à me discessisti usq; in hunc diem, etiã tuis literis id à me exigentibus, nihil literarum ad te mearum dederim, uix ausim ne dicam possim me excusare, cum tot interea habuerim occasiones scribendi, totq́; nuncios ut mille ad te & innumerabiles Epistolas dare potuissem. Sed ut saltem uno si uelis argumẽto me habeas excusatum, utq́; uerum loquar, non transijt mensis post tuam abitionem quin & à principe & à cancellario & interea sæpius audiuerim te uocatum, tibi scriptum etiam manu principis ut huc uenires, quamobrẽ maxime calamus meus sese continuit, uolens omnia in tuum aduentum differre, quanquam plura semper ad te fuissent scribenda. Sed nondũ compares. Ideoq; possem ego omnem culpam meam in te transferre. Velim ergo tibi persuadeas, meam ad te scribendi negligentiam, & tuam item ad nos redeundi tarditatem, tanquam paria delicta mutua fore compensatione tollenda: quanquam ego minime dubitauerim te non sine urgenti ratione domi continere potius quam hinc inde uagari. Spero tamẽ

sperantq́;

ſperantq́;, quin immo et optant & deſyderant multi alij te aliquando nobis præſentem futurum, ut ore ad os negotia mutuo inter nos agēda pro uoto poßint expediri. Sperat & id Andreas Theologus noſter, qui totiens tuam optat præſentiam, quotiens ſe meminit eſſe infirmum, ac nullum apud ſe habere medicum à quo recipiat medicinam, hoc eſt, qui in philoſophia ſecum uſque in ſecundam aut tertiam noctis uigiliam perpetuo ſecum diſputationem continuet, eiq́; aduerſetur. Nunc enim dicit, Vbi eſt Reuchlin cum ſuo inſtans, utinā adeſſet. Iam uero tui cupidus eſt, ut cum eo commiſeratione m habeas illius totius noſtri ſeculi eiusq́; tam miſerabilis ſtatus, eumq́; audires ſeſe ultra in hoc ſeculo minime manſurū. Quin immo mox ſibi ad Schonau, ſuamq́; illic habitationem eſſe diuertendum, aut ſaltem ſemel eandem eſſe ab eo uiſitandam. Paſtor præterea in Steinach, quid tui egeat neſcio. Sæpius tamen tuam diuturnam abſentiam dolens miratur. Præſul item noſter & Vangionum nedum te deſyderat nobiſcum eſſe, ſed indies conatur inuenire media quibus te reducat ad ſe, ut etſi te perpetuo ſecum detinere non poßit, ſaltem te præceptore per hanc hyemem futuram utatur. Conſtituitq́; uxori tuæ, ut cōſenſum præſtet, trāſmittere propediem plauſtrum uini boni. Tu interea delibera quid tibi ſit faciundum. Sed ut de reliquis taceam, quid credis de meipſo? Nunquid ne ego deſyderem tuum feſtinum aduentum? Profecto merito id credere debes: ego enim præter te neminem habebo ſaltem chariorem, qui noſtro more mecum in multam noctem uina mea noua optima dulcißima et in magna copia guſtet, probet, de-

glutiat. Spero enim me habiturum ad annum futurum decem plaustra, non minus, uini noui optimi & dulcissimi. Neminem præterea habebo qui dũ mane surgẽdum est, uestibusq; induendũ, promiscue & suis & meis utatur uestibus. Quid multa? carebo ego unico meo solatio. Ob eas tamen res omnes, nolo facias quod tibi non conducat, quodq; tuo iudicio tibi uidetur aduersum. Quodsi æque tibi ut mihi congrueret, faceres rem mihi longe omnium maxime gratissimam, si hanc hyemem totam etiam meis impensis nobiscũ ageres: postea quam enim nuper à me discessisti, tum primum sensi ego atq; magnifeci solatia, quæ ex tua præsentia indies acceperam. Nacta semel opportunitate, si uenire non potes, describe saltem nobis uitam tuam domesticam seu heremiticam: credo enim te in solitudine domus tuæ cum solis libris tuis delitescere, & ut aliàs constitueras à negotijs curialibus abstinere. Decanus noster Spirensis iã multos dies laborauit febri quartana, cui si potes scribe quàm primum literas consolatorias & medicinales, facies enim ei rem gratam. Fuimus nuper Cancellarius, pastor in Steinach & ego cum eo consolationis causa: Fuitq; ob eam solam rem nuper cũ eo serenissimus princeps noster. Cæterum utile (ut tandem has barbaras literas concludam) sperarem fratri tuo fore, ut semel adesses præsente principe, posset enim denuo ei promitti stipendium pro continuanda lectione in lingua Græca, ad quod Cancellarius laborat, sed suus solus labor timeo non sufficiet, quanquam & ego non omnino dormiam. Estq; res propterea eo deducta, ut si tu uel unum uerbum nostræ actioni apud principem addideris, res

expedie-

expedietur indubie, possetq; sic frater tuus continuare studium suum quod in legibus & canonibus incœpit. Vale & me ama, atque uxori tuæ dulcißimæ dic meo nomine salutem multam, rogaq; mei loco, ut si aliis fieri posit commode, saltem te semel ad nos remittat. Vale iterum, raptim in die animarum, Anno M. CCCC. XCIX.

CAPNION VIGI-
lio Salutem.

TVa in me uoluntate mi amantißime Vigili, uide quanti te faciam, nihil mihi post libellos & chartas iucundius, nihil suauius unquam, id semper audienti ex omnibus qui ad nos isthinc ueniunt, egregia te de nobis sollicitudine affici ut ualeamus: quod nuper etiam nobilis adolescens ille Lonchinus & Dionysius frater probe testati sunt. Eò sum ductus maxime, ut uestro contubernio si non omni momento at quàm sæpe quoad licet interesse cupiam, ubi acutis & acribus ingenijs non modo priscorum dogmatum thesauri eruuntur, uerum etiam ætatis nostræ meditantur inuenta, ubi nihil est usquã uel diuinarum uel humanarum rerũ quod nõ inter fœcundos calices Aristotelico more in utranq; partem disputetur, quo in genere (dij boni) quanto cũ studio Andream nostrum illum philosophißimum hominem abundantißimo dicendi torrente ac ui sermonis præditum audiuimus omnes, etiam in multam noctem ab eius ore pendentes, quom qua de re dicere illum libuit perpetua oratione usus pulpitum concederet nemini. Ego uero Arcesilæ modo & Carneadi contra om-

ne quod proposuisset conarer disserere, meministi ne quando pugnantia duo & contradictoria in uno quodam latissimo instanti uera esse statuebam, quantus ei risus cum exclamaret, ubi est instans Capnionium. Nec mirum quod de suæ orationis flumine tam multa hausimus, cum totus fluminibus scateat, unde tanquã de spongia quandocunque altercationum certamine comprimitur, uarij manant philosophorum riui, inter cacumina doctissimorum uirorum, alter Apollinis Parnassus, ex quo Tanaim, Bactrum, Choaspen, Indum, Araxen, ingentia flumina scribit Aristoteles ille Stagirita impetu profluere, alter orientem uersus Promothei Caucasus, unde Phasis lento gradu elabitur, alter ad occidentem uertex Pyrenæus, hinc Rhodanum illinc Tartessum emittens, alter in Libya Aethiopicus tractus, unde Aegon & Nyses, & Chremes, & Nilus, alter ad aquilonem Arcynium iugum ut extat in Meteorologicis, unde fama celebris Hister exoritur in Euxino ponto mergendus, & hic noster ignobilis Nicer societate Rheni ad borealem Oceanũ properãs, quem uos familiarissimi contubernales mei accolitis, et accolitis quidem sine me ad hos latices Pieridum, cum tanta uoluptate quanta ipse Andreas ad latices accubat balneorum. Finge tu mihi hominem humi serpere ad fontis ædiculam in meditullio æstuarij mox repentẽ propere post sudores uixdum meticulose primo illas ipsas fistulæ guttas summis digitulis attrectare, ac tandẽ stillantẽ aquulã osculari, clanculo mordicare & lambere, deinde insumere & resumere, postremo haurire, sorbere, deglutire, & usq; ad immensam satietatẽ ingurgitare, ô quàm prosperi Andreæ

dreæ

dreæ successus, ô quanta fœlicitas. In siti humidum, in æstu frigidum, tactu leue, uisu limpidum, auribus raucò murmure sonorū, dulce gustui, et salubres herbas prǽterradens suauißimi odoris libamen. Iam cogitanti mihi arescunt fauces & ipse sitio, qui Andream aquas potare scribo, non Tantalum qui ne labra quidem admouet, sed memoratu dignißimum Protea illum & sacerdotem & uatem. Affer igitur mi Vigili helucolum tuum, quod Græce chenopoda dicimus, ut relictis Andreæ Nereidibus tecum bibamus, simulq; cum religionis nostræ columna Iacobo Theologo Selistatino, quem apprime diligo. Et quidem fauentibus superis combibemus tandem aliquando, & unà cœnitabimus, quando noua inter uos stella oriri & lucere uisa est, non ex ueteribus planetis unus, quos maiores nostri errones uocauere, sed sydus aliquod summatis orbis ille consultißimus iuris Venigerus, quem suo merito uas legum appellauerim, ut Baldus Azonem. Vale fœliciter cum tuis immo nostris, & Dionysio fratri benefac ob amorem in te meum. Ex Stutgardia sexto Kalen. Octobres. Anno M. D.

CONRADVS LEONTORIVS Monachus Mulbronnensis, Ioanni Reuchlin, Latine Capnioni, Phorcensi S. D. P.

Festinabam fateor, sed frustra, mi iucūdißime amice, ut te Stutgardiæ pro tua in me beneuolentia, & pro mea in te perpetua obseruantia alloquerer ac amplexarer, sed interuenit occupatio tua, immo non tua sed aliena, qua utinam non esses obstrictus. Sed interim ab illo iucundißimo literario otio necessario auocaris, ne forte

cõtemnere uideare id cuius sub umbra temperario emo lumento creuisti. Verum enimuero quom præstantissimum animum tuum, & illam ingenij tui naturam acrimoniamq; curiosus scrutator exploro, uideor mihi in te uidere quod excellentissimi Philosophorum aut neglexerunt aut minime fuerunt attentare ausi. Socratem siquidem illum Apollonis oraculo sapientissimum iudicatum, ciuilia Reipub. gubernacula tractauisse non proditur memoriæ, Platonis diuinum ingenium intra celebratissimam Academiam emicuit. Stagirita Aristoteles Alexandro Magno se pædagogum quàm exercitus imperatorem præstare maluit. Quid Stoicorũ Epicureorumq; uulgatissimos principes cõmemorem? nónne intra Philosophiæ sinũ inglorij cõsenescere, quàm imperatorias mortes triũphis ornatas subire maluerunt? adeo paucos inuenies, qui theoriam laboriosa cũ ciuilitate coniunxerint, & Reip. fungentes muneribus se nihilominus Philosophiæ studijs addixerint. Te uero unum admiror, qui utrunq; munus splendidissime soleas obire, & hinc quidem publici muneris oratorem te ita exhibes ut paucos, Philosophiam uero adeo eleganter, subtiliter, profunde indagare, elucidareq; cœpisti, ut nullos tecũ hac tempestate conferre nec ausim nec possim. Huius meæ opinionis immo uerissimæ existimationis feci periculũ. Quom.n. Basileam Ioannem Amorbachium conuenturus peruenissem, pro sua in me beneuolentia iucundissimo & elegantissimo donauit munere, illo scilicet opere tuo De uerbo Mirifico, prorsus mirifico, quod primus ego ex illa officina sua impressoria deportaui. Legi, perlegi, relegi, summa cum admiratione inuentionem, eloquentiam,

quentiam, enodata mysteria, & quod nullus ante te Latinorum ne cogitauit quidem illud Ihesuh tuum, obstupui. At quid facerem? quid dicerem? fœlicißimo auspicio in lucem es editus, submurmuraui tacitus, Germanum nomen hactenus barbarum existimatum immortali es gloria illustraturus. Macte ingenio, macte doctrina uir eruditißime & amicißime, perge ut cœpisti, ne semper Germanicam eruditionem Italicum irrideat supercilium. Tractas quidem Rempub. sed interim summi Philosophi & eloquentißimi oratoris munus implesti. Si quis deus Romana rostra & campum Marcium redderet, desperarem ne? illustrem oratorem in illo splendore præstantißimorum uirorum te euasurum. Refloreat illa tot seculis decantata Academia, an subdiuino Platonis ingenio dubitem te non maximi Philosophi nomen habiturum? Patere quæso ut citra omnem adulationem te admirer ac laudibus ornem, & quidem meritißimis. Ego te trilinguem, immo quinquilinguem Sueuũ Romano Tullio non æquo tantũ, sed etiam præfero, tanti existimo ex hac barbarie in tantam eruditionẽ emergere potuisse: sed de hoc satis. Redeo ad mirificum illud opus tuum, quod statim quinquies emptum indomito Rheno demirandum transmisi. Verum unum hoc indolui, quod præter omnem uoluntatem meam in ipso frontispicio tam mirifici operis tui nomen etsi obseruantißimi tui, pauperis tamen ineruditiq; Conradi uisitur, legiturq;. Longe siquidẽ cultioribus & ditioribus ornamentis uestibulum illud primum intrantibus decoratum politumq; esse debuisset, ut blando ac diuite aspectu lectorum mira et abstrusa illa mysteria alliceret castum,

deterreret prophanum. Vereorq; ne incultū illud frontispicium lecturos alioqui multos submoueat, dum hinc periculum de toto reliquo ornatu sint facturi. Sed me tibi excuso amicißime amice, nesciebam opus tuum chalcographo esse datum, nesciebam te extremam imposuisse manum. Sed cū Moguntiæ Abbatem quempiam mihi incognitum librum de ecclesiasticis scriptoribus componere didicissem, admonui Iacobum Selistatinum, ut nominis tui apud illum Abbatem summa quanta posset commendatione meminisset. At cum tum illud Abbatis Basileæ imprimeretur opus, Iacobus ipse Vuimphelingius literas meas Ioanni Amorbachio transmisit, ut ex ipsis nomen tuum cum debita commendatione excerptum insereret catalogo scriptorum. Cum autem interea opus tuum Mirificium inciperet imprimi, pro quodam argumento operis tui Epistolam meam præmisit. Quæ omnia Ioānes Amorbachius mihi retulit, ex cuius ore me tibi iucundißime amice excuso. Quod tamen tecum Germanorum facile omnium doctißimo (quandoquidem ita accidit) iuncta nomina fero, quàm gratū mihi fore arbitraberis? Iampridem fratrem me nominabas, nunc tibi multo sum iunctior, præsertim cum prima illa eruditißimi ingenij tui fœtura, sine nomine meo in lucem non sit edita: sed restat aliquando coram longior confabulatio. Cæterum uelim cognoscas consilium meū, neq;.n. possum ab amico quid facturus sim abscōdere. Ad Alemanniam reuocaui Mulbronensium rogatu. Gallias desero. Seruitū Mulbronnæ ueni, nō solū præter sed cōtra uoluntatē reuerendißimi domini Cisterciēsis, qui me honore et ueneratiōe plus debito prosecutus est.

Iurauitq;

Iurauitq; me post annum reuocaturum ad se. Deinceps tamen me Mulbronnæ reperies, habebis ex me literas crebriores. Quæ enim necessario sum interrogaturus multa habeo. Nihil postulo nisi amicitiã, beneuolentiã, humanitatem tuam, quam mihi, ut spero, nõ denegabis, si quando Mulbronnam transiueris, me compellabis. Tuus enim sum, tuus permansurus. Mißi tibi literas doctoris Ioannis Heberlingi ex Dola, circiter Kalendas Nouembres, si ad manus tuas peruenerint nescio. Ipse se tibi perinde atque præceptori charißimo commendat. Vale fœliciter, tertio Kal. Apriles, Anno M. CCCC. XCV.

CONRADVS LEONTORIVS, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

SAlue præstantißime præceptor, tanquam frater colendißime, quam sim memor & amans præstantiæ tuæ uel ex hoc cõijcere potes, quod memoria tui in qua libentißime respiro adeo mihi semper præsens & ut dici solet ad manum est, ut quaqua uersum me uertero te tamen haudquaquam derelinquere aut obliuisci tui poßim, tãta est in te humanitas naturæ munere & opera tua insita, tanta erga omnes beneuolentia, tantum optimarum artium, tantum eloquentiæ & musarũ non modo Latinarum sed & Graiarum familiaritas, ut ipsi barbari te diligere, te uenerari obseruareq; alliciantur. Ego uero si nõ te ut dominum, ut fratrem, ut parentem summa charitate & ueneror & obseruo, sum profecto & ingratus & indignus erga me ingentis beneuolentiæ tuæ. Sed existimo me apud tuam humanitatem nul-

la quidem alia re quàm diligendo uenerando & obseruando minime ingratum inueniri. Tu interim, ut pro tua constantia facis, illum erga me animum tuum candidißimum conseruabis, ut quum illa iterum dies fœlicißimo sydere aduenerit, poßim te sine rubore & alloqui & ut parentem amplecti. Cæterum præstantißime D. ex Mediolano ad te literas expeditas daturus eam, sed qui perferret inueni neminem, eas mecum simul & doctori Adolpho designatas Romam apportaui, quas ad te cum præsentibus mitto. Adiunxi & alias ad amicos meos literas, quas etiam colligatas tibi ideo dari iussi, ut pro tua in me charitate eas omnes diligenter reddas quò oporteat. Viue & uale cum præstanti coniuge tua. Romæ nonis Martijs, M. CCCC. LXXXIX.

NICOLAVS BASELLIVS monachus Hirsaugiensis, Ioanni Reuchlin Phorcensi L L. doctori.

SAlutem D. P. Ex Spanhemensi academia me denuo in patriã rediisse humanißime uir, etiam si te fugisset, uel ex datis ad te literis ad 6. Id. Iulias intelligere potuisti. Quod uero in hunc usque diem respondere distuleris, non potui non sinistrum aliquid uel de ipsis literis uel amore in me tuo suspicari. Quare & has quoque prioribus adijcere non iniuria curaui, quo plane tibi ego non tu mihi taciturnitatis culpam impingeres. Sed hæc missa. Nunc quod meæ est sortis, ego hic inter Atticos, Rhomuleosq; triumphos & dego secure & ualeo perbellè. Deus hanc fortunam secundis uelis plurimos in dies dirigat. Tu uero quam in te rationem ha

beas, & si mihi ex Iacobo nostro Mulbronnensi monacho perspectißimum sit, nihil tamen certius tuis epistolis auspicari possum. Velim igitur doctißime uir, cariorem tibi papyrum, quàm eum qui te diligit uehementer & plurimum obseruat, ne feceris: mea etenim in te obseruantia peruetusta nec calcaribus eget, nec monitore, ipsa sibi sufficiens, etiam inter uariarum strepitus occupationũ ustulare uidetur. Retulit mihi quidam ex sancti Francisci obseruantia, Paulus nomine, Hebræis te literis insudare, atq; propediem efficere, ut sicut Græca ita & Hebræa quoque lingua studiosis pateat. Non potui non mirari diuinum hoc tuum ingenium, laboresq; iustißimos commendare, quippe qui Græcam nostris iampridem Germanis linguam primus omnium, ut ita dixerim, ab inferis reuocasti, & modo Hebræum idioma, ut commune fiat omnib. literatoria palæstra exercitatis, enixißime laboras. Facis tu plane et probe et docte, philosophorũ antistitis omniũ (Platonem dico) sententiam imitatus. Sic enim apud Architam suum ait, Οὐ μόνον ἡμῖν γεγόναμεν ἀλλὰ τῆς γενέσεως ἡμῶν τὸ μέν τι ἡ πατρὶς μερίζεται, τὸ δέ τι, οἱ γεννήσαντες τὸ δὲ οἱ λοιποὶ φίλοι. *Debent igitur tibi præstantißime uir, & Germani et Itali, Francigenæ & Anglici, immo doctiorum ecclesia tota plurimum, utpote qui tantum & laboris & sudoris onus subiueris. Verum iuxta Græcum adagium,* ἄνευ πόνου καὶ καμάτου οὐδὲν ἔργον εὔκολον καὶ ὀνομαστὸν κατορθοῦται. *Cessabit ergo iam perfidus quisque in angulis mußitare Iudæus, ut uiderit sese unico hoc tuo & splendidißimo opere deuictum. Theologi quoque nostri tibi gratificari debebunt, quippe qui in pristinam gratiam sacras lite-*

ras atque historias cum ipsa ueritate, tua opera redijsse intelligent. Nostrates uero Sueui quibus tuis ipsis uigilijs teneantur gratitudinibus obstricti, ne Apollo quidē ipse fari posset. Vt ut ergo extremam manum operi imposueris (quod breui utinam fieret) me quoque participem facere digneris, & plurimum rogo & uehementissime oro. Vale literarum decus & asylum, Germaniæq; oculus dexter. Vxorem tuum ἀσπάζομαι. Iterum uale. Ex Hirsaugia XVIII. Kalen. Octobres, Anno M. D. I.

NICOLAVS BASELLLIVS Hirsaugiensis monachus, Ioanni Reuchlin Phorcensi LL. Doctori S. D. P.

NVdius tertius quem à pedib. seruū miseras, hospite insalutato uel ut aiunt post fores petita licētia recesserat. Nam ego confectis extemporaneis ad te literis nōnihil de rure tuo scribere statuerā, celeri autem præuentus abitu nūcij quod obiter uix ægre digesserā ad te dare non potui. Verū serui tui siue Dauus ille siue Oedipus sit crassam negligentiā Battus noster supplebit. Gratulabor ego tibi amicissime Capnion, quod rus colere tum primum didici cum tuas ad me suauissimas literas perlegissem, quodq; à populari tumultu & negotiorum strepitu plurimorum te subtrahere, tibiq; ipsi uiuere incœperis. Iam nunc enim philosophum hominem præ te fers, qui hactenus causidicum & forensium litium te negotiatorem constitueras, nunc liber tunc aūt seruus uidebare. Hoc idem autem & Tullium fecisse nostrū & Varronem, Apolloniū quoq; Philostratus ait.

Nam

Nam M. T. Cicero deposita toga curisq; post tergum reiectis in Tusculum secedens non iam populariũ quæstionibus rerum sese cõmiscere uoluit, sed secretius delitescens Philosophiæ operam dedit. Xerxes etiam magnus ille Persarum rex, non tam armis quam agris colẽdis curam egit. Romulus item quo temperanter omnes uiuerent, duo liberis tantum studia reliquit, agriculturam scilicet belliq; artes, hac enim uita temperatiores fieri homines iudicabat. Numæ quoq; Pompilio non minorem colendi ruris fuisse curam quam Romulo legimus. Et quid de Quinto Concinnato oppreßi consulis & exercitus liberatore? Quid de Fabricio & alio Caio Fabricio Curioq; dentato referam? qui in colendis agris & rure tantum studium, curam operamq; impendebant, ut alter eorum ab aratro uocatus ad Dictaturam uenerit, alter fascibus depositis ad iuuencos redierit. Sed quid sus Mineruam? γλαῦκα εἰς ἀθήνας. Quare tuo rusculo inclusas non alitum quas tecum centenariũ iam numerum æquasse referunt pippinationes, nõ porcorum grunnitum, sed ut cœpisti Philosophiæ et abstrusarum quæq; rerum secreta rimari pergas oro. Hæc omnium Philosophorũ studia sunt. Hæc te doctißimis quibusq; non dico æquare, nam id tibi factu est facillimum, sed superferre poterunt. Cæterum de Pauonissa non est quid scribam. Tenes nanq; quod magnopere literis à me fieri flagitasti. Sed ego te omni tua opinione de candidis frustrari quam maxime timeo, quia nos hic pauos albos masculos inter tinctas & maculosas habentes nũquã albas parire, sed semper diuersicolores uiderimus, nisi fortasse tu fœtus præstygio procreare, uel arte ali-

qua ipsa oua excubare noueris. Vxorem tuam pedibus laborantem gaudeo tuo rure delectari, quam meis uerbis saluere iubeas oro. Iterum iterumq; uale fœliciter. Ex Hirsaugia. Prid. Kalen. Apriles. Anno M. D. I X.

NICOLAVS ELLENBOG, PRIOR Monasterij Otthenburensis, Ioanni Reuchlin LL. Doctori S. D. P.

REdditus est mihi Cratylus unà cum literis tuis uir literatissime, quibus aduersa te ualetudine laborare dolenter accepi. Grauaris tu quidē cōmuni literatorum incommodo. Solet enim plerunq; pituita eos qui literis sunt dediti molestare, quod ex Marsilio Ficino Platonico illo Philosopho de triplici uita opusculum haud contemnendum legens scire potuisti. Deus optimus maximus, à quo omnis medela, faciat ut quamprimum sanitati restituaris, ut nedum mihi aliquādo prodesse possis, uerum etiam toti ecclesiæ catholicæ. Quātam enim iacturā (citra adulationem loquor) immatura tua mors uniuersali ecclesiæ allatura sit, nemo ignorat, nisi literarum ignarus. Rursum uero quantum uita comite sacris literis inuigilans prodesse poßis, dici non potest, potißimum tanta eruditione & linguarū pluralitate pollēs. Ego sane ut petis, pro te, dignißime uir, orare quàm fidelißime apud deum non desistam. Tu uero ubi sanitatem receperis, secularibus posthabitis negotijs, ad diuinas eruendas scripturas totus incumbas precor. Audeo enim hoc mihi polliceri, si eiusmodi te armaueris proposito, sanitatem tibi propediem deo largiente reuersurā. Vale fœlix. Ex Otthenburg XII. Kal. Februarias. M. D. X.

NICOLAVS ELLENBOG, PRIOR Otthenburensis, Ioanni Reuchlin Phorcensi LL. Doctori S. D. P.

FVit apud nos Bacchanalibus his diebus ingenuus uir facūdissimusq;, immo alter Vlysses, Dieteganus Vuesterstetten, cum quo tibi non parua familiaritas est, qui sane te sanum & incolumen prædicat. Quod profecto nuncium mihi gratissimum fuit, te enim optime ualere uoluptati mihi permaximæ est. Deus optimus maximus faciat, ut quàm longissime & uita & bona ualetudine utaris, ut cum patriæ tum uniuersæ Germaniæ utilitati & ornamento sis, sed & literatis studiosisq; omnibus ueluti sydus præfulgidum præclarissimos multijugæ doctrinæ tuæ radios diutissime effundas. Ea enim de te mihi sententia est, ut tam diu scribas & ingenij tui nobilissimas dotes effundas, quàm diu uiuis. Nec tātæ tuæ sint in rebus agendis occupationes, quin bonis literis ingenuisq; studijs semper incumbas, & quàm plurima posteris monumēta reliquas, quibus te post longa etiam annorum curricula uixisse testeris. Vereq; tunc uiuere incipias, ubi uita functus fueris, sisq; in ore omnium hominum oculis sublatus. O te fœlicem, qui cum honestate famaq; præclarissima & rei peculiaris copia, tantū bonarum scientiarum thesaurum, cum linguarum interpretatione nactus es. Sunt plane hæc dona summi datoris, à quo omne datum optimum & omne donum perfectum est. Facis autem tu prudenter & fideliter, qui talentum tibi creditum non abscondis, sed amplissimo cum fœnore reddere studes. Hæc humanissime doctissime meq; uir ad te scripsi, non assentatione aliqua ductus,

ſed animi oblectandi gratia. Nã uoluptate non modica afficior, ſi quando occaſio mihi offeretur de te quã honorificentiſsime loquendi. Sed et ad te ſcribere, aut tuas uiciſsim legere literas, tam dulce mihi eſt quã quod dulciſsimum, nihilq́; auidius deſyderio quam poſſe aliquãdo coram te alloqui, & ſuauiſsimo tuo colloquio frui. Rogat te Abba meus benemeritus, rogo & ego ut aliquando opportunitate capta ad nos concedas. Cæterum inquirere iuſsi mercatores longe lateq́; Græcam bibliã, ſed hactenus mihi contingere potuit nulla. Velim itaq; ut ſi quã uenalem noueris, literis me certiorem reddas. Vale bene uir integerrime, & me tibi deditiſsimũ ſcias. Ex Otthinbura X. Kalen. Martias, Anno M. D. XII.

SEBASTIANVS MVRRHO COlumbarienſis Ioanni Reuchlin Phorcenſi.

SAlutem D. P. Dudum uir præſtantiſsime, tuum iocundiſsimum aſpectum teq; coram uidere deſyderabam. Mirabarq; cur tanto tempore Ilſaciam non uideres, eaq́; tua præſentia deſtitueretur, ſed non ab re id fieri autumabam, iunctus enim es & generoſo & induſtrio principi, qui tua opera doctrina ac induſtria multum eget, iucundeq́; perfruitur. Nũc autẽ tertio Kal. Iulias accepi tuas deſyderatiſsimas literas, quib. te doctiſsimũ uirũ mei non ſolum memorẽ fuiſſe intelligo, ſed ſtudioſe quæ ego ignoraui lucubratione diligentiſsima quærens indagaſti, meq́; tãdẽ inſtruxiſti. Qua de re tibi gratias ago maximas, meq; tibi totũ deuoueo. Moyſen, quẽ antiqßimis non ignotũ fuiſſe Græcis edocuiſti, eiusq́; diuino ore prolata leges inſtitutaq́; à Latinis tãquã barbariem

bariem ſapientia & utpote ueræ religionis inimicis ſpreta ad te miſſum uti deſyderas et quidem flagranter, feciſſem, ſi totus apud me interpretatus foret, ſed quom ſolum Exodum habeam (ab eo enim libro cœptum initium eſt) ob Hebrææ linguæ librorum penuriam, librarius autem quotidianis negotijs impeditus eſt, ut huic rei operam dare non ſufficiat. Curabo optime doctor, ut breui Moyſes neque tibi neque mihi deſit. Partem libri tabellario huic oſtendi, non quod me fingere putes, ſed ut deſyderium tuum in Moyſen creſcere faciam. Quem cum Ilſatiam ueneris, tum pro tuis ſcriptis doctrinisq́; pro Moyſe grates condignas pro mea uirili exhibebo. Vale, meq́; inter tuos ſtatue amicos. Iterũ uale fœliciter III. Kalen. Iulias, Anno ſalutis M. CCCC. LXXXXVII. Ex Colmar.

VVOLFGANGVS PRAEPOſitus in Ror, Ioanni Reuchlin LL. Doctori.

SAlutem D.P. Quo te nomine uocẽ clariſſime doctor ac noſtræ ætatis omnium excellentiſſime, etiam ſi omnia membra mea uertantur in linguas neſcio, nec tu laude mea indiges, quum laude tua plena ſit terra. Ideo fama tua excitatus quæſiui, Magiſter is ubi habitat? Et dixerunt, Veni & uide. Ecce in Stutgarten. Venirem perſonaliter & uiderem, niſi cura rei familiaris humeris meis confractis impoſita prohiberet. Nec hominem alium ſub ſole potius uiderem propter ſacras literas Hebræas, quas præ omnibus calles, in quibus & ego utcũque proficio. Sed id præ omnibus auidum me reddit,

quia cum tu unà cum Sidonio & Baruchia de uerbo mirifico tractabas, ego licet indignus ad parietem astiti & audiui quomodo ille uetus Baruchias aiebat, quod pronunciatio nominis ineffabilis comprehenderetur tribus commatibus sub una periodo, eo loco quo Moyses de ineptitudine linguæ conqueritur. Sed hodie dictum Baruchiam non intelligo, nec expositionem dicti nominis (licet in manu mea sit Sepher thiiiim) capio, quia extra sacellum extiti, in quo licet non idola, tamen cancelli iuxta morem gentis nostræ alti sunt, quare introspicere non potui, quomodo ipse Hebræus ex 72. uersibus quælibet sancta signacula digito monstrabat. Verum ex uoce tua audiui te ibidem, & conieci te singula perquàm diligenter aduertisse. Ideo ut uer bis tuis utar, si qua scis quæris auditorem ut ex te discat, ita plurimū delectaris communicatione & liberalitate studiorū, nec necesse erit orare ac uix tandē exo rare auditorem, quia auidus audiam saltem calamum tuum de pronunciatione & expositione mirifici nominis ex locis supra nominatis. Scripsissem illi Baruchiæ, sed ut scis inhumanus est, & pro consuetudine gentis suæ non ualde amicus, & de genere hominum qui talen tum libenter suffodiunt & scientias occultant. Sed & Capnion ex his creditur quia uix afflatu inspirat de uer bo crucis cuius Areopagita in ecclesiastica Hierarchia meminit. Sed tu Ioannes Reuchlin omnia communicabis Vuolfgango tuo, qui in hac canitie sua nil habet pro solatio nisi sacras literas. Ipse arcana uelamenta & secretissima symbola non sparget in auram, sed silebit, ce labit, tacebit, & uerbum mirificum perquàm diuiniter

colet,

colet. Vale fœliciter. Ex Monasterio Ror, ordinis sancti Augustini canonicorum regularium, Anno Domini, M. D. I. In die S. Viti.

HIERONYMVS DE EVDORFF Doctor & miles, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

VT tres Magi stellarum quondam obseruatores, Saluatori nostro preciosum obtulerunt thesaurũ, aurum, thus & myrrham: sic tibi illius apud nos mortales œconomo fideli, primum eorum et optimum quod mihi est his impositum mitto. Et recte inquam nescio quomodo cum aurum quidem sit pro temperamento Iouis, maxime omnium temperatum, quod non solum, ut arbitror, uitæ sed & religioni ueritatiq; ipsi quodamodo conuenit. Insuper aureus hic nummus leonis habet imaginem crucis signum ferentis, quo lustrator mundi communisq; dux cœlestium Phœbus sedem tenet, tanquam tibi uexillum hoc cõmittens atq; collocans in manus tuas, quod nobis semitam ad Deum aperuisti & plane instruis. Præterea altera ex parte nummus iste diui Petronij senis illius simulachrum habet, quod Saturno altißimo planetarum religionis arcanorũq; custodi idoneum & per consequens tuæ Hebraicæ institutioni ad gratiarum actionem forte haud incongruens munusculum fiet. Non quod agam sicut debeo, sed ut possum, neque ut possum, sed ut Deus spiritus et mens est tuq; eius ut œconomus, sciamus nil aliud amare nisi mundã mentem, bonaq; pro amplißimis suis donis potius uoluptate quàm holocaustis esse contentum. Nã pro tuis rudi-

mentis Hebraicis, quæ nuper impressa reperi ac cõparaui, immortales refero gratias, semperq; habebo. Ac quãuis corporibus satis longe distemus, tu quidẽ in Sueuia, ego uero in media ferme Bauaria habitãtes, tamen animus meus penes te esse dudũ cœpit, & in tuis sacris larib. cõquiescere. Vtinã & tuus in mea humili casa aliquando uicißitudinem ageret, cũ tibi forsan notus nec sim (alter enim alterũ ante nunc decenniũ duntaxat uidit) nec dignus sancto tuo consortio. Quoniã igitur quũ superiore anno ex curia Cæsaris domũ me cõtulerim (licet adhuc consiliarius suæ maiestatis & cameræ sollicitator sim immeritus) colendo agellũ ut tempestiuius sarcinas colligam antequam proficiscar è uita, tum inter otium literariũ ueritatis ardore gratißimis amplector ulnis institutiones tuas, illisq; conor operam dare. Sed dulcißime mi pater, cum careã docentis uiuæ uocis oraculo, obsecro ut unum mihi mittas, quem forte instituisti pro cura huiusce rei. Nam illi ei cum uictu dabo per annum uestimenta & de salario quicquid dictaueris, ut tamen ualeat in equo mecum ambulare, quemadmodum sæpicule existo foris, etiã plus dimidio temporis amicorum tẽporibus transmisso. Et quicquid in meijpsius atq; unius filioli mei institutionẽ fuerit, haud denegare digneris quæso. Iam nil amplius, ne epistolæ modum excedam, quæ non debet sinistram manum legentis implere. Vale fœliciter. Ex ædibus nostris Mosen, prid. Kalend. Februarias. Anno M. D. IX.

IOANNES STOFFLER IVstingensis, Ioan. Reuchlin LL. doctori S. D. P.

Figu=

Figurás cœlestes ortus et conceptionis tuæ, item anni præsentis & futuri reuolutiones ad te mitto uir, spectatißime. Eas quum iter ad Episcopum hodiernum Vuormaciensem habui obtulissem, sed te domi minime offendi, in regressu à Ladenburgo per aliam uiam reuersus sum ad ædes meas. Habes ut spero cœlestes figuras perfectas à me, summa diligentia examinatas, ex quibus facile de pluribus tibi accidentibus iudicabis. Vale iterumq; uale. Ex Iustingen. VIII. Id. Maias. Anno M. D. IIII.

IOANNES STOFFELER IVSTINgensis, Ioanni Reuchlin Phorcensi S. D. P.

Ex literis tuis accepi instrumentum uerorum motuum Solis & Lunæ ac paßionum eorundem à D. præposito in Denkendorph tibi donatum. Gaudeo uehementer, utinam eandem seruaret integritatem et splendorem quam habuit dum ex officina mea ad eundem abijt. Pro eius regimine nulli mihi sunt canones. Semel enim rite uerificatum sola motatione aut prouolutione singula iuste patent. Constitueram apud me pro his & alijs absoluendis ad te aditurũ, quod in hodiernum usq; diem distuli. Vexor quotidiano morbo sinistri cruris ne scio spasmatico an alio, adeo uehementer ut equo insidere penitus abhorream. Spero tamen rediuiuum tempus uernum uires mihi & sanitatem restituturũ. Characteres planetarum libenter sculpam, sed quo pacto reti tenui sine læsione infigi poßint non intelligo. Singula absoluemus uita comite, uiribusq; reassumptis. In Hebræo sermone, quo abunde doctus es, si sint hæ dictio-

nes bobel & bouel, earundem peto cum præsenti gerulo interpretationem. Vale fœliciter. Ex Iustingē. VIII. die Aprilis. Anno M. D. II.

GEORGIVS SIMILER, IO. REVCHlin Phorcensi LL. Doctori S D. P.

NOn possum illud probatißimi Poëtæ, præceptor doctißime, non recordari, quæ te tam læta tulerunt secula, Aenea in gratiam Didonis orante, quando nobis infœlicitas temporū (iniuriā uerius dixerim) inuidit eam suppellectilem, quæ ad ingenij cultū pertinet, appellamur & interpellamur aßiduo propter extirpandam barbariem in sacris codicibus ex amanuensium lituris paßim interlitam inspersamq;. Verū enimuero falx deest. Nobis quidem uidetur æqui boniq; facile esse consulere inter nostros, quanquam (ut est apud Hieronymum in procemio super Iob) tanta sit uetustatis consuetudo, ut etiam cōfessa plerisq; uitia placeant, dum magis pulchros habere uolunt codices quàm emendatos. Proficere igitur nobis est animus, si codices Hebræi extarēt, ut genuino & gentilitio idiomate uersati dirum & pestilentem quibusdam & ferè publicum errorem eximeremus, qui S. spiritus oracula diuinitus ad nos deriuata, pro arbitrio suo corrigere, uel potius inuertere & deprauare conantur. Tu nobis ansam capulumq; falcis præbe, & uel psalteriolo uti pollicitus es succurre, mox mox ad ædes tuas redituro quàm primū. Scio nanq; pectus tuum recenti adhuc æstu curarum ex ædificatoria sollicitudine quiddā deferuere indignum liberalißimis literis, Hebræas significo, quæ uirum undiq; fariam

diq; fariam rotundum integrumq́; & nulla penitus animi nebula turbatum sibi uendicāt, quae possunt exclamare, Sancti estote, nos quidem sanctae sumus, lingua certe breuis sed succi & sensus plenißima. Quid plura? Misertum est me Reipub. literariae, quotiens cogito me me esurire codices chartaceos, atq; alij parcißime tractant eboreos. Vale caput & columen literatorum, qui perinde alios superas, restinguit stellas exortus ut aerius sol. Datae Phor. XII. Kal. Iulias. Anno M. D. IX.

BEATVS RHENANVS SELISTATinus, Io. Capnioni Phorcensi

SAlutem D. P. Iacobus Faber Stapulensis, uir ex omni aeuo incomparabilis omniumq́; disciplinarū uberrimus fons, qui Philosophiam nimio situ squalentem, et suo uiduatam splendore ita illustrauit, ut Hermolao Barbaro & Argyropylo Byzantio praeceptoribus (quod quodam loco adnotasti) olim tuis huic longe plus nitoris attulerit. Ille enim praeter Latinitate donatum paraphrasten Themistium & Dioscoridem, adhuc à quibusdam suppressum, parum quod quidem editum sit elucubrauit. Alter totam Aristotelis Philosophiam in Latinum è Graeco uertit, sed nudam nullisq; illustratam commentarijs, quo legentium mentes obscura eius Philosophi sensa facilius intelligant. Hic uero Paripateticā doctrinam ita redidit peruiam, ut neq; Ammonio neque Simplicio aut Philopono iam sit opus. Is inquā celeberrimus uir, cum ego apud Parisios Philosophiae studiorū assecla degerem, mihi opido familiaris fuit, quo factum est, ut & in Germaniā reuerso mihi, de rebus suis

nonnunquam scripserit. Et quoniam Cusani omniū Germanorum doctißimi opera à se recognita impreßioni tradere in animo habet, elapso iam tempore per literas à me rogauit, ut si quæ superessent eius uiri opuscula, præsertim Directorium speculantis, quod Tritemius in catalogo suo ponit, excribi curarem. Dedi iam ego operam apud multos ut aliquid conquirerem, cum Moguntiæ apud Gresemundum, tum Friburgi apud Gregorium Ruschium Cartusium, quod is uisitatoris officio fungēs, uarias bibliothecas, eius præcipue regionis ubi Cusa adhuc in humanis agēs frequens fuisset, sæpe perlustraret atq; excuteret. Hic autem præter libellum de deo abscondito, quem pridie excriptum habeo, & sermones, nihil se adhuc comperisse affirmat. Percontatus præterea sum à Pelecano Rubeacensi, uidisset ne uspiam tale quippiam, retulit is te multa habere quæ Cusa composuisset, sed paucis ea cōmunicare, quippe quæ apud te essent in magno precio. Significauit mihi hoc idem Ruschius Cartusiensis. Cœpi itaq; eruditißime uir exinde cogitare, quo pacto mea opera particeps eorundem libellorum Faber efficeretur. Et primo cum de parandis ad te literis consilium inijssem, & meipsum aspicerem, frustra me canturum esse subuerebar, mox cum Fabrum cui hæc mitti deberent, & cui uix negari possent consyderarem, animus mihi fidenter petendi datus est. Non enim tanto uiro, qui te & tua omnia mirum in modum laudat, extollit, magnifacit, te non obsequuturum facile unquam crediderim. Qui de te in quintuplici Psalterio (quod ad Hebraici & Græci exemplaris archetypum ueritatem fidelißime recognitū, & uenustißimis

ſtiſsimis notis informatū, mihi nuperrime muneri miſit) ita honorificam mentionem facit, ut libeat eius hic uerba recenſere, quom de ſuperſancto regis noſtri & Seruatoris nomine loquitur, ſic inquientis: Illud idem ſcripſit Mirandula, & de eodem librum edidit elegantiſsimus & ſine controuerſia inter Sueuos doctiſsimus Ioannes Capnion, cuius paulo ante meminimus, quē quidem libellum ab illo diuino benedicto & mirando nomine de uerbo mirifico nuncupauit. Hactenus Faber. Quin alijs in locis Reuchlinianorū rudimentorum (ſic enim nominat) ſæpe meminit. Vides igitur quanti te faciat Faber, quantaq; honoris præfatione de te loquatur. Memini ego ex eius me ore non ſemel audire, Doctus & reuera is qui ſe Fumulum appellat. Hæc autem ſi ut tibi aduler me in medium afferre credis, longe erras. Non enim ex eorum numero ſum qui aliud blacterāt, aliud in pectore clauſum geſtant, ſentit animus cum calamo, lingua cum corde. Moueare itaq; præſtantiſsime uir, ad mihi commodandos libellos, non modo ob Fabri in te beneuolentiam, ſed & ob maximā Germaniæ laudem quæ inde Germanis omnib. adcreſcet. Excuſi ſunt iampridem, non inficior, eiuſdem dialogi multi, quos omneis & ego inter meam librariam ſuppellectilem teneo, ſed erratorum immunes non ſunt. Quare cum ijs recognitis atq; elimatis ſermones quos ex pontificia Romæ bibliotheca excriptos habet, et tui dialogi acceſſerint, erit profecto opus undiquaque conſummatiſsimum. Verum ut ad id faciundum propenſior reddare, dono tibi miſi elegantiſsimum politicorum opus, quod ab hinc triennium Faber Stapulenſis ex ſua officina emiſit. Tritum enim

est apud Græcos adagiũ, χεὶρ χεῖρα νίπτει, καὶ δάκτυλος δάκτυλον. Da & accipe, mutuum nanque muli scabunt, ut est apud epigrammatarium Burdegalensem. Tu igitur eloquentißime uir, morẽ mihi in hac re geras, quod si egeris erit cur tibi perpetuo deuinctus existam. Si præterea propositiones Cusæ impressas, Symmachi epistolas, aut Egesippi historici Christiani libros scriptos apud te habes, patiare obsecro, ut me adeant, & ad aliquot dies mecum hospitentur, redibũt, sancte polliceor, actutum. Hermonymus Lacedæmonius, non tam doctrina quàm patria clarus, olim tibi apud Parisios præceptor, & mihi Græcæ linguæ tyrocinia exposuit, tui subinde memor. Vale Germaniæ immo totius orbis decus, & Rhenanum tuũ inter eos referto qui tibi sunt oppido quàm deditißimi, ex Helueto, quod uulgus Sletstat corrupta nomẽclatura uocat, decima luce Nouemb. Anno à Christo nato DD. D. IX.

BEATVS RHENANVS SEListatinus, *Ioanni Capnioni Phorcensi*

SAlutem. Quaterniones illos membraceos quos ex Cusæ operibus commodato ad me dedisti eruditißime humanißimeq; uir, ea fide remitto qualem tu poscere uidebaris. Excripsi ego, Parisiosq; ad Fabrum nostrum misi. Tu si quid interim noui reperisti, fac nos quoque particeps, & Laconice scribenti ignosce. Nam hoc temporis negotijs oppido quàm negotiosis distrahor, ut mihi ipsi uix satis constem. De itinerario Antonini aliquid ad me scribe ubinam uideris, & Antonini ne sit imperatoris, an ab aliquo eiusdem à libellis potius

con=

conscriptus, quod probabilius uidetur. Yale eloquentissime uir, & me ama. Ex Argentorato XIIII. Aprilis die, Anno M. D. X.

RVDOLPHVS AGRICOLA,
Ioanni Reuchlin Salutem.

Ἔγραψάς μοι, ὡς τῇ δευτέρᾳ ταῖν σοῦ ἐπιστο-
λαῖν κατὰ τὸ τοῖς ῥήτορσι εἰθισμένον πρότερον
ἀποκρίνωμαι, ἀκούειν μέν σε, ἐπαγγέλλεσθαί με τὴν
ἀρετὴν, τὸ δὲ πρᾶγμά σοι οὐχ ὁρᾶσθαι πιστεύοντι τοῦ-
τα λέγοντί σοι, ἀλλὰ εἴπερ οὕτως ἔχει τὸ ἀληθὲς, λό-
γων μὲ δία καὶ κενῶν δὴ ἀκήκοας ῥημάτων. οὔτε
γὰρ ἐπαγγέλλομαι τὴν ἀρετὴν, οὔτε δυναίμην ἂν·
πῶς γὰρ, ἢ πόθεν; καίτοι ἡγοῦμαί σε τούτων ἢ τοιού-
των τινῶν ἀκούσασθαι λόγων. ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ταῦτα
μὲν ἀντὶ ἐμοῦ τε καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ λεξάντων πρὸς σοῦ
δὲ, ἤτοι διὰ τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς ἐμὲ, ὅτι οὖν συλλέγειν
μὲ περιειρημένων, ἤτοι διὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀγνοί-
ας ἐσφαλμένων, ἔγωγε περὶ ἐμαυτοῦ οὐδὲν οὔτε γεν-
ναιότερον οὔτε λαμπρότερον ἂν ἐπαγγέλλεσθαι τολ-
μῶμι. οὐδὲ ὦ θεὸς βουλοίμην. ἀλλὰ πρὸς ταῦτάγε εἴη
βέλτερον ἐδυνήθην ἄν. νυνὶ μὲν τὴν ξαρῴδου γνώ-
μην, βεβαρβάρωμαι χρόνιος ὢν ἐν βαρβάροις, καὶ
γὰρ οἶμαι τἀληθῆ λέγειν. ἄλλως τε καὶ αὐτῶν τῶν πρα-
γμάτων τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν ἐνδειξάντων ἀλ-
λὰ ταῦτα μὲν ἅλις. καὶ ἄγαν ἔτι μὲν τὸ δυνατὸν

μοι ἑλληνιστὶ ὡς πρὸς τὰ σὰ ἑλληνικά. τὰ δὲ λοιπὰ τῇ ἢ μετρίᾳ τε καὶ γνωριμωτέρᾳ φωνῇ ἐμοί γε ἄμεινον γράφειν.

Postulas à me, uir doctißime, uti literas ad te dem, idq́; prope conuitio à me efflagitas, ego contra, ad dandum cunctatior sum. Sapimus uterq;, tu quod quicquid est hoc studiorum meorũ, mauis tuo iudicio quàm alienæ credere prædicationi: ego quod haud temere mihi uideor committere debere, ut iudicium tuum subeã hominis tam multiplicibus disciplinarum literarumq́; ornamentis expoliti. Quarum rerum abunde locupletes testes tuæ mihi literæ fuerunt. Gaudeo (ita me Deus amet) uicem tuam, & quum animi naturæq́; tuæ fœlicitati, tũ uero in primis fortunis Germaniæ nostræ gratulor, quã si unquã nũc aliquando expergefieri oportebit, & ab hac barbarie, qua tot iam seculis uelut stupido sopore uel potius λιθάργῳ τινὶ oppressa tenetur, excitari. Quod autẽ eruditißime simul prudentißimeq́; sententiam tuam de Hebraicis literis ad me perscribis, facis tu quidẽ humanißime, credo etiã uera te dicere: quid faciam tamen? si aliud mihi uidetur, scis enim quot homines tot sententiæ, ut in rebus humanis persæpe in mentem mihi ueniat dubitare, sit ne uerum id quod priscis nonnullis uisum est, esse id optimũ in eis quod sit animo cuiusque gratißimum. Itaque mirum in modum sententiã ea Græci poetæ mihi probatur hac in parte, οὐκ ἄρ' ὑπέρβιον ἐσθλά τε καὶ τὰ γέρεα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται μοίρης εἰς ἓν πάντα μεμιγμένα καὶ τὰ μὲν οὔτις δέρκεται ἀθανάτων ἀλλ' ἀπρόσιτα τέτυκται, ἀχλύι θεσπεσίῃ κεκαλυμμένα. τοῖς ἐπὶ χεῖρας οὐκ

μοῖρα

μοῖρα τίθησι. καὶ οὐχ᾽ ὁρόωσ᾽ ἀπ᾽ ὀλύμπου ἐς γαῖαν πρίησι τὰ δ᾽ ἄλλοδις ἄλλα φέρονται, πνοίῃ ὡς ἀνέμοιο. Itaque adducar ut putem satis iustam causam mihi esse, quare debeant eæ literæ mihi placere, hoc ipsum quod placent. Vt tamen scias quanquam non recte, non tamen sine ratione me errare, puto uos magnos uiros qui clarum uobis splendidumq; ex illustrioribus studijs parastis nomen, etiam sine his literis facile rationem uitæ uestræ posse reddere. Quæ quidem si desint uobis non magnopere desyderentur, sin aßint uero magnæ laudi dentur, accesionem tamen quandam et uelut appendicem clariorum studiorum minores has artes et esse uultis & æstimari. At ego qui mihi sterilem hanc (ut ita dicam) arenam excolendam sumpsi, nisi aliquid amplius quàm uulgus solet coner, quid erit quo à segnitiæ nomine hæc mea studia defendam. Itaq; si minus in uno quouis eorũ præstare possum, numero me tuear oportebit. Et hæc causa mihi cõmunis forte cũ multis est, id quod dicam proprie meum est. Reliquas literas alijs didici, cupiui enim pro uirili mea si qua possem literariæ Reip. patriæ nostræ prodesse, quod nisi spectassem, erat mihi eadem quæ omnibus uia & ad res parandas uberior, et ad nominis claritatem illustrior, & ad hominum commendationem gratior. Has autem mihi discam, statui.n. senectutis requiem (si modo ea me manet) in sacrarum literarum perquisitione collocare, quum itaq; necesse habeam tunc libros eos legis intente pensiculateq; lectitare, uideor mihi eadem opera & literas Hebraicas discendo eos legere, & legendis eis Hebraice discere posse, simulq; τὴν ἰδιότητα ἐκείνου τοῦ λόγου μυστηρίοις πολλοῖς γέ=

μυσαν pernoscere. Basilius quoq; noster, quem deterruisse te scribis, acriter me incitauit, secutus tamen fortasse impetum meum, & calcaria (ut dicitur) currenti subdens. Quin tu quoq; qui cõtraria sentis nescio an acerrimis me facibus extimules, turpe nanq; fuerit mihi uel nolle id uel nõ posse percipere ĩ hoc studiorũ otio, quod tu tantis tamq́; diuersis districtus studijs discere potuisti. Basilius de quo scribis in patria est, fuit mihi arctissima cum eo familiaritas. nuncius interpellat. Vale, Heidelbergæ quinto Idus Nouembres.

RODOLPHVS AGRICOLA, IOANni Reuchlin Phorcensi Salutem.

QVum Plinius meus, uel noster potius (quid.n. debeo non cõmune utriq; nostrum putare præter inscitiam meam) & eum præsertim quem quantum mihi longus usus familiaritasq; uitæ conciliauit, tantum tibi studia præclara uirtutesq́; deuinxerũt tuæ. Is ergo quum ad te proficisceretur, non potui sine meis ad te literis eum demittere, non quo certa aliqua aut digna causa esset scribendi, sed ut memorem me tui perspiceres, hoc est ut tantum scriberem, quanquã hoc ipsum scribere tibi præsertim homini cuiusmodi te censeo αὐταίταν ἑαυτῷ δεῖ καὶ αὐταρκῆ ἔχει τὴν πρόφασιν ἀεί. Audio duxisse te uxorem, quod ut fœlix faustumq́; tibi sit, eueniatq; uotis omnib. precor, laudoq́; sententiam tuã & uehementer (ita me deus amet) probo. Ipse quoq; in priori ætate id facturũ me destinauerã, sed postea quã iã incœpi diligentius me ipse introspicere, auersus sum ab eo cõsilio, non incõmodis rei uxoriæ, quæ multi κακότη=

rei multis uerbis prosecuti sunt, sed deterruit me potius genus uitæ meæ & animus leuißimis etiã curis impar, καὶ φιλήσυχόν τι τῆς φύσεώς μου ἔχει μᾶλλον ἀπραγμοσύνη καὶ ἐν ἀληθέστατον ὑπὲρ βαθεῖά τις ῥαθυμία παντὸς τοῦ βίου. Quid.n. necesse est mihi uitia mea speciosis circundare nominibus, itaq; fortem te fœlicemq; hoc ipso instituto tuo iudico, tamen ut pro hac ipsa fortitudine tua in reliquum par tibi respondeat fœlicitas, id quantum quicquã mihi tãtũ tibi doctißime humanißime opto atq; semper optabo. Implerem chartam, sed nuncius interpellat. Vale. Datum pridie Non. Febru. Heidelbergæ.

IOANNES CAMERARIVS DALburgius Episcopus Vuormaciensis, Ioãni Reuchlin Phorcensi LL. Doctori S. D. P.

INter multa & præclara tua in nos gentemq; & familiam nostram officia atque benemerita, iniucundissimum illud iudicamus, quo nos proximis diebus honorasti, totusq; nos oẽs tibi perpetuo obligasti, recte.n. poterimus ad te hos uersus referre, quibus cum nuper homini cuidam amicißimo gratias egimus inter alia dicentes: Gratius est gemmis, fuluo quoq; gratius auro. Gratius auriferi non tulit unda Tagi. Nempe cum alias tuas translationes, quas uel nostro, uel fratris amore ab soluisti, è Græco in Germanicam uel Latinam linguam uertens libellos uehementer probaremus, tum has tuas lucubrationes maxime sumus admirati, Alemannica uidelicet in lingua tam apte, tam lucide, tam suauiter & in ligata, & ita ad certum numerum perstricta oratione, ea nihilo in sententijs immutato potuisse explicare,

tantoq; id mirabilius uisum est, quod te illo genere carminis, quod octonis septenisq; pedibus uicißim procedit cōcinnat similiterq; cadit desinitq; quàm aptißime, nunquam te antea usum esse aiebas. O bona, fertilis, feracißimaq; deplantata arbos, quæ primos fructus tam delicatos, maturos, sapidos, flagrantißimos, & quod omnium pulcherrimũ est, immarceßibiles perpetuoq; durantes tam suauiter nobis decerpendos obtulerit. O fœcunda insitio, quæ si recte excoletur, inæstimabiles fructus suauißimosq; fœtus est prolatura. Quid pluribus? frequentes illæ molestiæ & occupationes prohibent, qua ex excusatione erga te tanto possum liberius uti quanto te similiori palo alligatum esse sciamus. Distinuimus aliquot diebus nuncium & tabellarium tuũ, & ad fratrem cum opere tuo transmisimus. Sperabamus interea commode & pleniore otio de multis rebus potuisse ad te scribere, sed longe nos fefellit opinio. Nanq; rediens heri occupatißimos nos quàm ullo alio tempore offendit, ita nobis cogitationes molestias & labores attulerunt literæ regiæ, quibus principem rogat hortatur, ut quàm primum nos Augustam Vindelicorũ transmittat, de nonnullis rebus agendum est illic inter principes nostros & Ligam uestram, hæc res cum absente principe in deliberationem magnam uenit nos deuocauit. Sit satis tibi mi obseruandißime doctißimeq; Ioannes, gratißimum utriq; munus tuum fuisse, existimabis recte operam nos daturos, ut tibi gratias referre poßimus. Tu inter familiã nostram numeraberis, obseruaberis, tuum erit quicquid nostrum est. Speramus eam tempestatem de qua nos admones, & quam cœlo impẽdere

dere

dere etiã ipſi cernimus, maiore tranquillitate quàm ſuſpicemur abituram, deosq́; propitios fore. Domino tuo cõſeruatori, autoriq́; pacis & optimo principi (ita ſemper in animo noſtro habitus eſt) multos adhuc uitæ dies longioraq́; tempora ſuperuiuendi bene ſperantes optamus, neque eam perniciem Reipub. quæ mors ſua minatur, eſſe paſſuros Deũ ſanctosq́; cœlites. Quod ſi res ſiniſtris fatis agitabuntur, tales nos fratremq́; noſtrum offendes, quales nos nominaſti, hoc eſt aſylum futurarum calamitatũ: nihil in rebus fortuniſq́; noſtris futurũ eſt quod nõ tuũ eſſe arbitrari debebis. Sic uale, quouſque plus temporis chartæq́; ſuppeditauerit. Iterum uale, XII. *Decembris.* M. CCCC. XCI.

IOANNES CAMERARIVS
Dalburgius, Epiſcopus Vuormacienſis, chariſſimo præceptori ſuo Ioanni Reuchlin S. D. P.

Quod Vuormaciæ es in hac impura tempeſtate duplici ex cauſa gaudeo: altera quod propinquior ſis, ut amplior mihi ſpes uiſendi tui relinquatur: altera quod quanta mecum actum ſit iniuria, temeritate & inſolentia rectius poßis intelligere. Scito & me priuſquam de tuo aduentu certior eſſem factus, deſtinaſſe animo, & omnino cõſtituiſſe, abs te pro noſtra amicitia & mutua beneuolentia exigere uelle, ut quàm citißime ad nos conuolares, amicißimi & conſtantißimi hominis officium oſtenſurus. Cum igitur tibi commodior & recta ſit nata occaſio, te per noſtrum amorem, per ſacras ipſas literas & muſas oro, requi-

ro, admoneo, ut ad nos uenias, multa enim tecum pro salute Reipub. & nostra tranquillitate sum communicaturus. Tu uale, & amicum te ostendito, sum Laudenburgij aduentum tuum ardentißime expectans. Dat. propere et tumultuarie, mi suauißime Reuchlin, V. Octob.

IACOBVS AVRELIVS DE Questenberg, decretorũ Doctor, & Breuium Apostolicorum scriba, Ioanni Reuchlin illustris Comitis Vuirtembergensis Oratori & Consiliario.

MAgnifice uir & doctor excellentißime, salue. Hodie mane paulo post horam undecimam cum tui uisendi gratia diuersorium uestrum peterẽ, nunciatum est mihi è media uia te sine literis meis, quas famulo meo ad te dederam, ante lucem hinc abijsse, quod ut postea comperi, moleste quidem ut debui ferebam, quippe qui fructu iucundißimæ consuetudinis tuæ tam subita discessione priuatus essem. Cupiebam equidem nonnulla adhuc tecum conferre, & pro tuis in me officijs quom re non possem, uerbis saltem qualibuscunque gratias agere: quanquam non plane intelligebam qua dicendi copia, quibus uerbis affectum animi erga te mei declarare potuissem, cum consydero uim & bonitatis tuæ & amoris quam in mirifica illa de me prædicatione pulcherrime declarasti, quum hesterno uesperi τὸ προοίμιον ἀφρωδίσιως εἰς τοὺς ἐλέγχους σοφιστικοὺς τοῦ ἀριστοτέλους, *non sine admiratione, immo cum summa uoluptate uidisses*, καὶ γὰρ ἔρωτι πολλάκις οἱ πολύφαμοι τὰ μὴ καλὰ, καλὰ πέφανται, *Præterea* τῆς καλοκαγαθίας ἔργον ἐστὶν οἷος ἂν ὁ ἐυάνδρος γίνοιτο, τοιόσδε ἑαυτοῦ εἶναι

εἶναι ἂν ὕψαιο. *Tibi igitur pro ſapientis more præmium ſit uirtus tua, ubi mea non reſponderit. Itaque meũ perpetuum ſtudium & mutuám beneuolentiam ob memoriam tuæ optimæ de me ſpei quoad uixero nunquã defuturã tibi polliceor, conaborq́; modo uotis aſpiret Deus, ne tuæ apud reuerendiſsimum dominum cõmunem Epiſcopum Vuormacienſem futuræ commendationis eiusq́; in me beneficiorum pigeat. Vale igitur, & me ſi mereor illius gratiæ commenda. Romæ ex ædibus reuerendiſsimi D. Cardinalis S. Marci, Kalend. Auguſti,* M. CCCC. XC.

IACOBVS QVESTEMBERG,
Ioanni Reuchlin Phorcenſi Oratori Palatino Salutem.

CVm in tanta hominum multitudine, aut ut uerius dicam, omnium prope gẽtium colluuione ne unũ quidem pro præſenti neceſsitate idoneum ſcriptorẽ inuenerim, neq; uero alium quempiam Bertholdo noſtro adhuc febricitante ad manum domi habuerim, qui orationem tuam elegantiore litera exararet, id quod tu heſterno die per epiſtolam tantopere efflagitaſti, ipſe pro uetere amicitia noſtra & antiqua morem tibi gerendi conſuetudine, laborem obeundum eſſe mihi putaui, ne uel opera atque ſedulitas mea ſemper alioquin officioſa tibi ſaltem in re neceſſaria defuiſſe uideri poſſet. Itaque orationem tuam ad te mitto, quæ propter ipſius ſummam elegantiam dignitatemq́; uerborum & grauitatem ſententiarum, digna uiſa eſt, non mea tantum manu deſcribi ὃς καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ ἄκρῳ δακτύλῳ ἡψάμην, *ſed omni=*

no ubiq; terrarũ legi, adeo tu quidẽ omnia, ita me Deus amet, diserte, prudenter, apposite explicasti. Ego tamen ut soleo propere transcripsi, & ἰδιογίγραφα. Vtinam sit in hac difficillima temporum difficultate quod & tu cœlesti præditus eloquentia mereris, & nos amici laudum tuarum præcones uidere cupimus. Vale doctissime uir, principis tui ornator, de Bauariæ domo ac toto imperio Romano benemerite, præcipuum communi patriæ decus, Romæ Anno M. D. II.

ALDVS MANVTIVS ROmanus, Ioanni Reuchlin Phorcensi S.

AMari me abs te plurimum mi Ioannes iampridem noui, non meo in te ullo officio sed humnitate tua, quare nisi te beneuolentiamque tuam plurimi faciam, sim plane ingratus, sed & facio plurimi & redamo magnopere. Ex libris autem quos petis mitto Iulium Pollucem, Stephanum de urbibus, Thucydidem, Etymologicon magnũ, Prudentiũ Christianũ poetam, cum quo & Græca quædam impressa sunt. Sedulium item cum Iuuenco & Aratore, cum quibus & Homerocentra imprimenda curaui. Suidas non erat apud me, & nuncius tuus dicebat non esse sibi plus pecuniæ, sed rediturum se breui Venetias & facturum quod iusseris. Præterea impreßi sunt ex Græcis hi, post opera Aristotelis, quæ à nobis quoq; habes, Aristophanis comœdiæ nouem cum commentarijs, Epistolæ Græcæ sex et triginta autorum, Dioscorides, Aratus cum Theonis commentarijs, unà cum Iulio Firmico, Simplicius in præ dica=

dicamenta Aristotelis, Ammonius in quinq; uoces, Gregorij Nazianzeni circiter octo millia carminum, Nonnus carmine heroico in Euangelium secūdum Ioannem, Apollonius Poëta cum commentarijs. Imprimuntur & quasi absoluta sunt Sophoclis tragœdiæ septem cū commentarijs, item Herodotus. De Hebraicis nō est impressum quicquam. Quod tu componis placet, perge ut detur studiosis. Impreßi sunt præterea Latine literis paruis Virgilius, Horatius, Iuuenalis, Persius, Martialis, Lucanus, Catullus, Tibullus, Propertius, Epistolæ familiares M. Tullij. Imprimuntur ijsdem characteribus Ouidij opera, Statius, Valerius Maximus. Si ex his aliquis placuerit scribe. Interea uale, meq; ut facis ama. Venetijs XVIII. Augusti. Anno M. D. II.

ALDVS ROMANVS, IOANNI Reuchlin Salutem.

DElectari te plurimum literis et laboribus nostris, Capnion mi suauißime, quantum ipse delecter nō facile scripserim, tum quia principibus placuisse uiris non infima laus est, tum etiam quia laus ista, quoniam à te laudato uirio proficiscitur, facit ut me esse aliquem putem. Sed deum Op. M. oro ut diu alter alterius studio delectari poßimus, in dies magis, quod non dubito futurum si quandiu prodesse hominibus poßit uita nostra uterq; uixerimus. Libros omneis quos uolebas cui iussisti dedimus, præter Nonnum & Gregorium, nondum enim exire in publicū possunt. Quod uero minoris istic nostros emere libros queas, miror. Certum est enim non minoris eo uendi illos Venetijs quanti cōstiterunt tibi,

immo potius pluris. Sed puto esse causam, quoniam mercator iste cum accipiat à societate nostra Venetijs quã plurimos simul libros, & minoris quam uenduntur singuli, ut quemadmodum æquum est, & ipse lucrari possit aliquid, nec tamẽ soluat (damus.n. illi ad tẽpus) gratis eos fortasse habuisse putat. Vale Venetijs XXIIII. Decembris. M. D. II.

BILIBALDVS PYRKAIMAR, *Ioanni* Reuchlin *Salutem.*

POssem merito negligentiæ argui uir clarißime, si antequã amicitia mihi iunctus eras, te ob uirtutes doctrinamq; egregiam non solum admiratus sim uerum etiã dilexerim, uehementerq; amauerim, nunc uero cũ arctiore uinculo mihi astrictus sis, tui penitus oblitus uidear. Vt igitur amicitiæ nostræ officioq; meo pariter satisfaciam, præsentibus literis earumq; latore homine mihi sanguinis neceßitate cõiuncto nec literarum experti te saluto, admodumq; ualere cupio. Audio enim te nonnihil animo ob nescio quas aduersitates perturbatum esse. Sed cum sis uir cunctis uirtutibus omniumq; disciplinarum genere non solum excellens, uerum extra fortunæ quoq; aleã positus, nemo crede mihi Thersites seu Zoilus tuam candidam denigrare famam ac dignitatem poterit. Fac igitur, ut non solum animo forti, quemadmodum tuam decet prudẽtiam, obtrectationes inimicorumq; calumnias feras, sed & magnanimiter cõtemnas. Mementoq; solũmodo uitia inuidentiæ esse expertia, uirtutes uero semper fuisse et esse inuidiæ sycophãtijs ac æmulationib. obnoxias. Nosti enim ὅτι ὅτις διὰ

τοῦ ἰδίου

τοῦ ἡλίου πορευομένοις ἕπεται κατὰ ἀνάγκην σκιά, τοῖς δὲ διὰ τῆς δόξης βαδίζουσι ἀκολουθεῖ φθόνος. Vale, et si tantilli tibi superest otij, quemadmodũ habeas rescribe. Ex Nurenberga Kalen. Octobribus. M. D. XI.

BILIBALDVS PYRKAIMAR, Ioanni Reuchlin Salutem.

SCripsi, uir clarißime, æstate elapsa cum hinc Treuerim abiturus essem, simulq; tibi ostẽdi Demosthenis orationes unà cum commentarijs ex Venetijs allatas esse. Inde cum reuersus essem à meis intellexi, libros illos ad te fuisse transmissos, utrum uero illos receperis necne haud dum compertũ habeo. Bene itaq; feceris si hac de re me certiorem reddas. Scripsissem confestim post reditum meum, sed uix limini pedem intuleram, tum iterum abire coactus fui, nuncq; demum post multos reuersus sum labores. Sed quæ scribenda erant breuibus accipe. Prohibuere olim Ephesij nomen scelerati illius hominis, qui Dianæ templum succenderat, literarũ monumentis inseri, scilicet ne ex facinore illo nefasto perpetuam memoriam assequutus esse uideretur. Tu uero hominem tibi inimicißimũ, & qui aliter doctis præcipue ignotus fuisset, libris tuis celebras. Vidi enim nuper libellos tuos à te emissos, in quibus semijudæi illius mentionem facis, hominis, cuius memoria de terra uiuentiũ delenda esset. Sed scio respondes, te nõ laudibus sed meritis conuitijs illum prosequutũ esse: & recte quidem. At non uides, id quod antea dixeram? illum hoc pacto famam seu magis infamiam assequutum esse, & quod proprijs uirtutib. sibi denegatũ uiderat, id inimici ope=

ra quæsiuisse, scilicet ut doctorum uolaret per ora uirorum, nollem itaq; dehinc opuscula tua tali piaculo fœdares, præcipue cũ nil ad monstrum illud attinerent. Hæc ut amicus qui te ob uirtutes tuas innumeras suspicit & uehementer amat scribo. Tu uero quid faciendũ sit mature consyderabis. Reperi Treueri antiquitates uarias tam Græcas quàm Latinas. Ex quibus Græca ista mitto, missurus & Latina si tibi id placere intellexero, tuũ itaq; erit rescribere. Vale & quæcunq; præstare potero à me fidenter exige. Ex Nurẽberga Kalen. Decembris. Anno M. D. XII.

NICOLAVS GERBELIVS, PHORcensis, Ioanni Reuchlin S.

NOn parum animi angor expectatione illa longiuscula, immo quæ mihi longißima est præceptor et pater suauißime, qua te interea temporis cum à me discesßisti cupide atq; inhiãter expecto, indiesq; magis ac magis emaceror, quo cõstitutũ tempus spe diutius prorogatur. Non nihil enim mali suspicor, quin uitã tuam (quæ mihi mea salute charior est) nescio quis malis flatibus urgeri dolenter pertimescam. Sunt mihi apud hospitem tuum hic quotidiani nuncij et exploratores, qui me hoc unico solantur, propediem te aduolaturum: dij tibi dent alas, Mercurius talaria, Neptunus equum, ut ad nos aduoles celeriuscule, quo tuo affatu aspectuq; dulcißimo dulciter nos exhilarari contingat. Quoties mecum memoria repeto (repeto autem sæpiuscule) quoties inquam in animum reuoco disputationem illam præclarißimam, qua de Philosophia Platonica

grauiter

grauiter & sapientißime dissertabas, non possum non in pueriles lachrymas effluere. Si tua illa me diuina atque sancta eruditione uti non liceat, si me tuo præscripto placidißimo meliorem doctioremq; fieri negatum est, quo se usos olim etiam literatißimi homines reuerenter suis monumentis literarijs attestantur, quin potius deseram patriamq; domumq; paternam, & te dicentem copiose, disputantem acriter, prudenterq; docentem comitemur quorsumcunq; uelis. Nimirum amantißime pater tam gratus est mihi tuus frugalißimus ille sermo, tamq; accepta doctrina tua, ut nihil pro acquirenda ista graue mihi, nihil molestum durum ue uideri poßit. Faciat Deus te mihi talem præceptorē fore, qualem me tibi perpetuo glutine connexuq; consecraui. En expecto quemcunque me habere uis, eum ipsum me efforma. Vis Græcis studeam, studebo Græcis: si Platonicum me esse uelis, Platonem uoluam, reuoluam, uolutabo: sin Liuianum, Liuium perlegam. Omnia sub nutu stentq; cadantq; tuo. Vale fœliciter.

NICOLAVS GERBELIVS Phorcensis, Ioanni Reuchlin Salutem.

Misimus ad te nuncium quendam diebus superio= bus antequam patria discederem, qui literas tuas ad nos deferret. Verum quia domi non eras, frustratus sum & mea spe et ingenti beneficio quod apud amicos tuos fuissem consecutus. Nihilominus tamen doctorem Cuspinianum acceßi, eumq; salutaui nomine tuo dilige ntißime. Cumq; genitor meus, qui mecum Viennam petijt, patriam esset repetiturus suam, rursus Cuspinia

num tuum salutaui, petij literas ad te iure ueteris amicitiæ daret. Respondit se non posse nunc tuæ humanitati respondere, quoniam libri eius angulatim essent dispersi, propter incendium horrendum & formidabile, quod & paßi sumus atq; maius futurum pertimuimus, addidit tamen ut ego te salutarẽ scriberemq́;, postquam literas tuas reciperet scripturum se quoque diligentissime. Volui uiro huic eruditißimo humanißimoq́; morem gerere, atque tibi præcipue, cui me atque mea omnia ingenue offero. Vale fœlicißime, atque rescribe, ne me pigrum extitisse credat ea in re noster Cuspinianus. Viennæ post ferias Pentecostes, Anno M. D. XII.

IOANNES CVSPINIANVS
Chœroporeus, Ioanni Reuchlin Salutem.

ERuditionem tuam atque doctrinam doctißime Capnion, iam in omni dudum Europa decantatam ita amplector atq; exosculor, ut non poßim non cõmifereri iam incipienti tuæ senectuti, quæ frustra à sciolis tentatur, sed tu fac uirum te exhibeas, et μετεωρίαν καὶ ἀβλεψίαν τῶν μωρῶν *facias nihili. Forte Climactericus tuus cum nullum poßit aut corporis aut fortunæ dispendium tibi afferre, famæ conatur iacturam adducere. Sed te quoq; finge Deum. Habes Græcas, habes Latinas consolationes multiformes, si te iam Hebræorum piget, animũ nõ deijcias. Sed tu forte mihi noctua Athenas, dices, quod facile quidem fero. Nam ita sum totus immersus Coß. Romanis, quos à primis Iunio & Bruto ad Theodorici usque tempora deduxi ex Caßiodoro (Nam imperatores omneis & Romanos & Græcos, & Germanos &*

nos & Turcos iamdudum adornatos mea lucubratione exaraui) ut sim noctua hebetior. Tu uero pro amore meo, immo nostræ Germaniæ, id operæ Cuspiniano præstes, audio in Rheno siue sit Spiræ, siue Vuormaciæ adhuc extare integrum Ammiani Marcellini opus, qui sub Iuliano uixit. Id diligenter inquiras, ut me certiorem reddas, pro quo uicißim à me quicquid poßum exigas. Vale raptim & cursim. Ex Vienna Pannoniæ sexta Aprilis. M. D. XII.

IOACHIMVS VADIANVS,
Ioanni Reuchlin Salutem.

ATtulit nuper nobis Apologiam à te scriptam, doctor omniũ doctißime, Simon Lazius, eruditorũ omniũ assertor singularis, nostri uero pro sua humanitate studiosißimus. Qua dij boni quàm docte quàm artificiose maleuolentißimũ animũ cuiusdam Iudæi male baptizati, refutantẽ te ac eliminantem comicõs ferè quasi in præsentia differentem aspexi, ubi defensionis limites mihi multa lecturorũ fruge prætergressus uideris. Poteras siquidẽ integerrimæ apud omnes famæ summæq; ob bene de Germanis meritã eruditionem existimationis philosophus insontißimã opinionem tuã uel paucioribus propugnare, cõtra hominem præsertim in religione nostra nouũ et suspectum, resq; nouas nequiter molientẽ, ni in animo tibi fuisset alijs quoq; uberiore disputatione ueritatis ansam corripiendã indicare, quidq; potißimum ea in re phas & iura sinãt aperire. Reddisti me fateor non tam certiorẽ quàm doctiorẽ, eoq; certitudinis prouolauit animus, ut in sententiæ tuæ robur manib. pe

dibusq; contenderim. Atq; utinã ex mihi uires essent, il la animi efficacia, uti tuis quæ sunt copiosissime traducta, possem uel aliqua parte subscribere, animiq; mei erga te tuamq; integritatem ardorem, præter sermonum perpetua præconia characteribus effigiare. Quod quia mihi iam negatum est, utinã Capnion tuæ causæ iudicialem archetypum haberẽ, cui more Notariorum instrumenta probantiũ uel hoc solo subsignarem, Et ego Vadianus literarũ in Gymnasio Viẽnensi adstipulator Capnionis causam probo, effero & uictricẽ iudico manu propria. Sed & hoc ipso forsan non eges, cũ ueritas tibi subscripserit dudum, qua in omni lite uisa, cessat dissensio. Interea mi doctissime Capnion, cum sis philosophus & Iouis per secretissima mysteria inter Germanos interpres, Attice, Latine & Hebraice gnarus, patere te iniurijs peti, contumelijs inuadi, fama inuida sollicitari, quo in eorũ albo ex omni parte numereris, qui sunt citra omnem ingenij alcam habiti suorũ temporum doctissimi, qui & ipsi morsibus detractorijs petiti sæpius, nunquam uicti, & cum libros etiam cõscripserint Zoili, nil præter infame nomen eorum posteritas habet, illorũ iugi gloria ad nos usq; demanante, qua mirandi ueniunt posteris & posterorum posteris. Ciceromastix (ut alios sileam) infamiam sibi, at Ciceroni decus, ex iniquitate struxit, Capniomastix ex Iudæo Christianus ex infami per religionem famã nactus, Capnioni nostri decori erit, sibijpsi autẽ infamiæ, qui libellis famosis tantopere furat, & deinceps immo non furere sed furari famam optimorum conetur. Sunt hæc tibi laudi Capnion, quod de religione cum eo dissentias, cuius

stirps

stirps uniuersa Christianæ incolumitati fuerit inimicissima, quod libros eos eripueris Vulcano, quorũ eruditio partim celebris est paucisq; cognita, partim perfidiæ falsitatis et mẽdacij Iudæorũ sempiternũ testimoniũ, quod flammis quàm rationibus magis extirpari minus est sapientis, minusq; fidei nostræ certitudini ac stabilitati cõfidentis. Verum de his forsan tecum aliàs. Nunc te libet implorare Patrone literarum supreme, uti me in tuorũ albo signatum amare uelis, & in eiusdem testimoniũ rescribere, ut uel manus tuæ habeam quod uenerer monumentũ. Scribam ego posthac ad te & sæpe & libenter. Vale, Viẽnæ Pannoniæ. Non. April. Anno M.D.XII.

SIMON LAZIVS CAPNIONI Salutem.

LIteras tuas uir humanissime & Apologiam optimo uiro Thomæ Resch collegæ theologiæ baccalaurio oratori ac Poëtæ laureato nomine tuo obtuli, qui osculabundus literas & Apologiam cũ maximo animi gaudio suscepit, quippe cui (ut coram dicebat) ad id temporis gratius accidere potuisset nihil. Et id eo libentius, quod is uir perhumanus cum nostri nobilissimi gymnasij gubernacula tunc habebat (Quãdo enim Viennam appuleram gymnasiarcha electus fuerat) tum tui nominis studiosissimus erat. Multa de te (nomen enim tuum apud nos notissimũ est) studio tuo, omnibusq; rebus humaniter me interrogabat. Diligentissime uir ille Apologiam tuam legit, quæ postea rus ibat ad Stiborium nostrum, qui eã ex intimo pectore legit ac perlegit. Quæ ubi domuitionem capesserat, Cuspiniani fores appulsabat,

bat, qui ſtomachabundus mihi ſuccenſuit, quia ad ſe li=
terarum nihil abs te afferrem: at excuſationem nō ran=
cidam pro tempore afferebam, literas tuas probe affu=
turas ſignificans. Quare tuum erit, quod uerbis promi
ſerim, opere perficias. Lecta autē à Cuſpiniano noſtro
Apologia, ſalutabat Vadianū, & reliquos meos. Exem
plar quoddam illius pernicioſiſsimi hominis aduerſarij
tui Capniomaſtigis Colonienſis apud quendam merca=
torem Sueuum inueni, qui etiam plurimum ueneni ex li
bello illo famoſo in te nomenq; tuum ſuxerat, cui & no=
men tuum odioſum & deteſtabile erat. Ego ſtatim huic
ueneno ſo morbillo mederi ſatagens, præſentiſsimū phar
macum attuli, utpote Apologiam tuam, quā legeret pe=
tij. Quæ lecta fortiter omne uenenum latenter intra pe
ctus irreptum præſentiſsimo antidoto expulit. Exem=
plar accomodato acceptum, ut legerent omnibus meis
obtuli: his quid cum literis & Apologia tua egerim li=
quido intelligis. Cuſpinianus & Vadianus hic ad te ſcri
bunt, qui ut reſcribas plurimum rogitant. Scripſiſſet et
Thomas noſter, ni ſubita & inſperata tabellarij abitio
nos fefellerit, at proximus tabellarius literis uacuus ad
te non ibit. Vale ſanus in dulces annos, Viennæ Nonis
Aprilibus. Anno M. D. XII.

IOANNES REVCHLIN CV-
ſpiniano ſuo Salutem.

CVſpiniane doctiſsimorū ornatiſsime, iam es enim
tam breui apud me optimi cuiuſq; locum amici cō
ſecutus, ut mihi uidear exordiendo nulla egere præfa=
tione alia quam te ut hoc alloquar quo licuit Homerico
Agamem=

Agamemnoni prudentem illum Nestorem, Opto tui similes mihi consultos fore denos, Nã recte tu, qui me admones, stultorum elationem & inuidentiam nihili facere, Et in sententiam ego tuam istis eo meis pedibus, & nullius consilium anteponam tuo. Cauendum maxime tamen fuit non modo iniuriam iniuria ne repellerem, dignus ab indigno illatam: uerum etiam ne infamiæ suspicionem ullam admitterem, quod utrunq; curaui diligenter, tantummodo innocentiam tutatus meam. Quare omni humanitate præstans Cuspiniane, perbenigniter uelim sic iudices affectionem istam erga me tuam, quod τιμωρουμένων senectam sis meam cõmiseratus, ut ueræ amicitiæ testimonium uehementer à me probari. Est id quidem hominis præcipuum bonum, ut abhorreat ab iniuria, quam ego bestias quandoq; uidi odisse. Fitq́; merito ut eius beneuolentiæ causa gratiam tibi habeam nõ intermorituram. Tametsi commiseratione nõ erat opus, quæ miseris debetur, non autẽ beatis. Ego uero me beatum existimaui, etiam oraculo ueritatis, quod malum de me dixerunt mentientes. Nam multa generose ferendum est bono uiro, qui se mauult uixisse quam spirasse. Vnde quod mihi malum scribis Climactericum esse minatum, id ego in partem fœlicitatis repono, nec illum famæ iacturam uolo, sed gloriæ perpetuitatem præsagire. Quando enim incendiariorũ contra me famosa machinatio cœpit, scire licet. Anno ætatis meæ quinquagesimo quinto tunc præsto aderat Climacterici à natali meo, qui fuit Christi M. CCCC. LV. in annum M. D. X. reuolutio eiusmodi, cuius figuram quia Philosophum te perfectum & non triuialem agnosco, hic

tibi ascripsi. Vbi conspicies Saturnum septem fortitudines, Martem octo habere. Sed Iouē, qui Zedek Hebraice nominatur, id est iustus, minorem ijs esse, ac ternis solum uiribus pollere. Audi nunc Hierophantas & praesagiorum uates. Bonatus de reuolutionibus, Cum Saturnus ait in tertia domo fuerit inuentus, significat rixas & discordias uenturas plus solito. Firmicus ita, Mars in quarto loco faciet eos sine gratia praestare quod dederint. Nam quicunq; aliquid ab ipsis fuerit consequutus, ingratus illis semper existit. Deinde si Mars fuerit in Scorpione, quicunq; cū sic habuerint, homines erūt, qui omnib. facile inimicis suis dominentur, erunt quoq; alti nominis optimaeq; famae. Quod hic Cuspiniane cernis, cum ante caetera Mars gaudeat Scorpione. De Ioue aūt Bonatus, quod si in quinto habitet, fiēt res honestae, quae merentur laudē. Et Firmicus quoq;, Iupiter in quinto magna foelicitatum augmēta decernit. Habes ex adytis responsa, quibus arbitror in nostra causa, cū uideas figurā coeli, nihil esse uerius. Adde post naturae motus, etiam morum conditionem & uirtutum, quantuluscunq; sim (Iam enim familiariter tecum loquor) iungeq; innocentiam meam, sic facile iudicabis, uiro bono nihil mali accidere posse, neq; uiuenti neq; defuncto. Ita Socrates, qui nec Aristophanis illusione, nec Anyti proditiōe, nec Meliti accusatione, nec iudicū peremptione, postremo nec inuidorū oīum cōflata calūnia absorptus, sed multo magis sua morte immortalis factus est, sic ait: ἀποκτεῖναι μὲν δύναται βλάψαι δὲ οὐ δύναται. Nam te Graeca quoque legere & intelligere sentio, ut ex tuis amoenissimis literis accepi. Viuit igitur in aeternum Socrates,

&

& triumphat cum gloria, quando aduersariorum suorum memoria uel extincta est funditus, uel scintillat in cinere cum ignominia. Quare ut non sinerem te in tuis propter me molestijs diutius torqueri istis meis (ut multi quanquam non recte putant) incommodis, exposui tibi quid sentirem de inuidorum iniquo in me studio, & execrabili aduersus famam meam consilio in perniciem ueritatis inito, quo improbitatem suam posteris inciderunt Buxo perpetuo memorandam. Non enim ea detractorum immanitas & tanti sceleris sui crudelitas me qui probabiliter uera scripsi & honesta consului, sed seipsos tandem lædent qui male peruerterunt. Ego uero beatus futurus sum quem persecuti sunt propter iustitiam, sine qua nihil potest esse laudabile. Quid autem potuit sanctius à me fieri? quando statui ad fidem nostram Iudæos non tyrannide ulla rapere, sed ut iura uolunt benigniore concordia ducere, quæ quidē cōcordia, ut ait Cicero, esse nō potest cū alijs adimuntur, alijs condonātur pecuniæ. Deinde æquitas tollitur omnis, si habere suū cuiq; nō licet. Sed hæc Rhetorum declamationib. committā. Nūc de Ammiano Marcellino id tibi persuadeas uelim, in omnib. me tui studiosum fore quæ interesse tua aut etiam te uelle existimem, ubi adsit facultas. Sed ad neminem autoris eius uolumina diuertisse noui, nisi ad Vangionum Episcopum, in præsenti tempore librorum hospitem certe supra quam dici queat tenacem. At illic ponderis nihil habebit intercessio mea, quamuis olim eius Bibliothecæ rector fuerim. Scriptum est enim, Surrexit interea rex nouus super Aegyptum qui ignorabat Ioseph. Lazium meum uel etiam tuū, aut

si mauelis utriusque nostrum, tibi unice cõmendo, quem sua & uirtus & probitas commendare non cessat, ego etsi taceam. Deinde tu me sodalitati tuæ literariæ isthic summa beneuolentia coniugas opto, & fœliciter ualeas, Anno M. D. XII.

MVTIANVS RVFVS DOctor, Ioanni Reuchlin Salutem.

EMi Rabanum tuum Germanorum eruditißime, *tuum iure dixi, quem & urbs tua patria quasi ab inferis reuocauit, & tu bene tornato ac mire graui sanctoq; poemate illustrasti.* Videbatur *mihi pater ille postliminio renunciasse, ita consenuit, ita nusquam de eo mentio habebatur, credo facies operis à transcriben do librarios deterruit. Sed nunc tuorum municipũ industria reuiuiscenti gratulantur omnes, inuitati opinor testimonio uel potius iudicio tuo. Quis enim* Ioanni Reuchlin *præconia laudum celebranti non acquiesceret?* Nam *persuademus nobis apposuisse te prius quàm imprimeretur miniatas cerulas & calculum seu notas doctißimæ manus tuæ. Sæpe uolebam auspicari tecum amicitiam, testis germanus meus principis* Haßiæ *cancellarius, testis* Trittemius, *testis* Nicoleos Hirsaugiensis *monachus. Semper mihi defuit occasio.* Doctrinam *enim tuam singularem & generosam facundiam et infatigabile studium amplector, admiror, prædico.* Breui *fore spero, ut quod* Picus *pollicebatur, tu examußim perficias, tantum ab humanitate tua peto ut Mutianum tui nominis atque honoris studiosum in album amicorum recipias.* Et *si uacat, indica mihi nomina libro-*

rum

rum quos hactenus inuulgaueris. Bene ualeas, decus omnis literaturæ ac sapientiæ. Ex Gotha Thuringorum, ad Kalen. Octobres, M. D. III.

GEORGIVS SPALATINVS, Ioanni Reuchlin Salutem.

AEgre fuit animo meo Capnion eruditißime, iam anno & amplius non potuisse literis tuis & humanißimis & literatißimis respondere. Quibus ex autoritate ueteris & reconditioris historiæ scribis, Phrygas nostris Saxonibus generis esse proautores. Et simul diuum Fridericum ducem Saxoniæ principem nostrum immo Romani imperij electorem O. M. grauiter & uere laudas. Mirum, qua religione Deum omnipotentem & suos suspiciat, qua charitate bonos amplectatur, qua munificentia Mutianum & me & eruditißimum quenq; prosequatur, qua denique fide, iustitia, integritate, uigilantia tot gẽtibus imperet. Diceres uel Ptolemæum uel Cæsarem Iuliũ, uel Carolum alterum, si audires quantis sumptibus academiam Vuittembergi architectatus, quãta excolat diligentia, liberalitate, industria, quantis muneribus illuc eruditos professores contrahat, quot sacerdotijs amplißimis à fundamentis templum diuis omnibus sacrum auxerit. Vere præstantißimus princeps, & ut tu quoque sentis, maximo imperio non indignus, qui & tuam ad me epistolam legit, qua de ipsius uirtutibus pari grauitate et elegantia, sed & de Saxonibus quoq; scribis. Qua de re iussu eius tibi significo non ingratum ei fuisse eam cõmemorationem. Præterea etiam pro magno officio habiturum se, si ex

autoribus tuis eruditißimis ad Saxoniam & Saxones pertinentia collegeris, tuum enim iudicium princeps sapientißimus plurimi faciens mihi commisit ut ad te idipsum scriberem. Quocirca cum sis iam pridem tanti principis obseruantißimus, te scio summa cum uoluptate hæc facturum. Vale.

SEBASTIANVS SPERANTIVS
præpositus Brixinensis *Cæsareus &* Gurcensis
Secretarius, Ioanni Reuchlin LL.
doctori Salutem.

CLarißime doctor, Reuerend. Dn. *meus* Gurcensis *quom iã pridem ab* Augusta *thermas petiturus discedere, mihi cõmisit, ut nomine dominationis suæ* Reuerend. *corã explicarẽ tibi ea quæ aliàs literis duxerat significãda, uidelicet, se intellexisse binas literas tuas, quibus patrociniũ suũ imploras. Quod quidẽ patrocinium cũ omni fauore & diligentia tanto studio ijs rebus tuis præstare uelit, quantum tu ipse posses desyderare, & hoc indubie tibi de se polliceri te debere, quod speret omnino dominatio sua* Reueren. *tantum apud maiestatem imperialem se effecturã, ut huiusmodi negotium ex sententia tua breui conficiatur, atq;* Maiestas *Cæsarea autoritate sua omnes illas dissensiones extinguat et tollat.* Præterea *iniunxit etiam mihi* D. Hieronymus Baldung *omnem operam suã nomine suo tibi in hac re polliceri, & quod omnino breui eas literas à* D. C*ãcellario extorquebit, quas forte iamdudum extorsisset, nisi grauis ægritudo illa quæ multis diebus cancellariũ oppressit, obstetisset.* Deditq; *mihi his inclusum memoriale humanitati suæ consignandum. Quapropter esto boni*

animi

animi, & omnes curas depone superuacaneas. Eos enim præstantia tua nunc habet in curia nostra patronos & defensores, quorum bona opera non dubito dominationem tuam omnia ex uoto breui habituram. Ego quoq; de persona mea, qui alias dignitati tuæ operam meam quantulacunq; sit lubens obtuli, non prætermittam unquam quantum potero præstare officium boni amici, adeo ut saltem præstantiæ tuæ summa mea erga se affectio aliquando re ipsa innotescat. Reliqua lator præsentiũ referet. Vale. Ex Vila XXII. Maij. M. D. XIII.

SIMON RIBISIN, IVRIS VTRIusq; Licentiatus, Apostolici legati de latere Secretarius, Ioanni Reuchlin Salutem.

IAm diu nullas recepi literas excellentißime doctor omniũ literarũ doctißime, quæ adeo me refecerint, non eo quod aliquid in se continerent iocũdi, sed quod oculis cõspexi te prospera donatum ualetudine, qui paßim naturæ debitum persoluisse disseminabaris, id quod doctor Vincentius Volph inter plærosq; conuiuantes uerißimum esse præter faciei ruborem (ut mentientium est) aperta fronte retulit. Nullus tamen aderat qui non tristißime ferret tam eruditißimi omniumq; literarum scientijs præditi uiri intempestiuum obitum. Aderant profecto nonnulli, quibus & fama & perenne nomen tuum erat cognitum, qui uix lachrymas cohibere poterant. Sed omnem istam mœstitiam ademerunt nobis ornatißimæ literæ tuæ, quæ rem satis iustam & honestam cõplectebantur, in quo negotio nihil à me diligẽtiæ prætermissum est, quo minus uoto tuo potiri poßis. Qua-

propter remitto ad te nuncium cum signatura & minuta, quas pro extractione Bullæ denuo mittes. Tanta domini reuerendissimi in te est beneuolentia & liberalitas, quod etiam gratis ubiq; Bullam expediri iubebit. Tu fœlicissime uale. Ex Argentina, penultima Augusti. M. D. II.

RAIMVNDVS CARDINALIS
Gurcensis Legatus, &c. Ioanni Reuchlin
Phorcensi LL. doctori Salutem.

VEnerabilis & eximie doctor, si eam quam cudere nuper nobis petentibus promisisti orationem de Germania & eius principibus, optato fine terminasti, nō poteris in præsentiarū nobis præstare rē magis gratam quàm ut quantocius eam ad nos transmittas. Quæ si nō est plene perfecta, adhibeas omnem operā ut quàm celerrime compleatur & ad nos proprio cum tabellario, si aliàs cōmode fieri nequeat, expēsis nostris afferatur. Bene uale. Ex Vlma XXVII. Iunij, M. D. II.

Postquā scripseramus præsentes, uenit ad manus nostras oratio tua lepidissima, quæ supra modū nobis grata extitit. Optaremus quod diuortiū posset celebrari inter te uxorēq; tuam, eius tamen consensu, quam plurimūm nostro nomine saluam esse iubebis. Iterum uale. Dat. ut supra.

FRANCISCVS S. EVSTAchij Diaconus Cardinalis Senensis, uenerab.
uiro D. Ioanni Reuchlin Phorcensi
LL. doctori Salutem.

Eximie doctor amice singularißime, accepimus literas uestras eruditißimas, ex quibus quamuis cum singulari elegantia, intelleximus tamen curas & sollicitudines uestras, quas ob absentiam nostram suscepistis. Dolemus certe rem ita se habere, uerum cum ita sit neceßitati temporis uos accommodabitis. Princeps, ut ex literis D. suæ ad nos uidere potuistis, sæpe se celeriter nuncium missurum affirmauit. Quare nil nobis imputandũ est, quia tempus expectauimus. Petitis à nobis consilium. At quale in rebus tam arduis & uiro doctißimo subministrare possumus? Exploratißima est uobis mens principis, & quæ nobis scripsit clare uidistis, in nulla re mentem excellentiæ suæ transgreßi sumus, & cum singulari diligentia fines mandatorum suorum seruauimus: ita & uobis agendum erit, res arduæ sunt, & nos absentes non possumus in hac solitudine diuinare, quæ menti pontificis D. reuerendißimi Alexandrini cæterorumq; insint. D. Bernardinus auditor noster si in aliqua re utilis erit uobis aßistet. Valete, ex Balneis sancti Philippi die XVII. Iunij, M. D. II.

REINHERVS DVX LOTHAringiæ & Barri, &c. Ioanni Reuchlin Phorcensi LL. Doctori Salutem.

Magnifice doctor, uestri gratia & amore plurimũ freti mittimus in præsentia ad magnificentiam uestrã Physicũ & consiliariũ nostrũ M. Ioan. Claui doctorẽ, cui nonnulla credidimus eidẽ magnificẽtiæ nostro nomine referẽda. Eã proinde uehemẽter rogatã uolumus,

uelitis sibi ac nobis ipsis si coram essemus fidem habere, significareq; si quicquã à nobis factum iri uelitis, quandoquidem fructum à principe bono expetendum expectare potestis. Valete fœliciter. Ex Castineto XX. Iulij. M. CCCC. XCI.

IOANNES REVCHLIN PHORcensis, *præceptori suo Iacobo Iehiel Loans Iudæo.*

שלום שלום לרחוק ולקרוב אדוני ר׳
יעקוב אלופי ומידעי: ממוני המשתוקק
והנכסת לראות פניך הנעימים להתענג
מזיו פניך המאירות לשמוע למודך
הטהור: ועתה באתי במגלת ספר
להודיעך כי שבח לאל אחרי נסעי ממך
הצלחתי בלמודי והגעתי להשגה גדולה:
ידעתי תשמח ותגיל: אני יוחנן רוחלין
מפורצן הכותב ראש חדש כסלו שנת
הרסא ליד הנכבד ר׳ יעקוב בכמו׳ יחיאל
לואנש:

Latine sic.

PAX *pax longinquo et propinquo, Domine mi magister Iacobe, dux meus et notus meus, à me qui desydero*

ſydero & concupiſco cernere uultum tuum ſuauiſsimū ad delectandum de ſplendore uultus tui lucentis, audien do doctrinam tuam puriſsimam, & nunc ueni Epiſtolio *libello ut tibi notificem quod (laus deo) poſt receſſum meum abs te profeci in doctrina mea, & perueni ad con ſecutionem magnam, ſcio lætaberis & gaudebis.* Ego Ioannes Reuchlin *ex Phorcen, ſcribens* Kalendis No= *uembris* Anno *quinto millenario ducenteſimo ſexageſi mo primo.* Ad *manum honorabilis magiſtri* Iacobi *filij, honore excellentis magiſtri* Iehiel Loans.

Alia Epiſtola.

IACOBVS MARGOLITH, PRIMAS
Iudæorum Ratiſponenſis *natione Iudæus, ad* Ioan= *nem* Reuchlin *Phorcenſem, legum* Doctorē.

חכם: באומות יחי וירום הודו בשלימות
אדוני המעולה בחכמות דוקטור יוהז
תולדותו לבית אבותיו מעיר פורצן
ועכשיודר בעיר שטוקורטן: אדוני ראיתי
מבוקשתך והשוקתך אל.הספרים אשר
נקבת בשמותם מחוברים באמרות
צרופות בדברי הקבל אשר היא חכמה
התמימה נעלמה מרוב אנשי דורינו: ואין
רוב הדעות וחל בבות משי גות אותה
חכמה לרוב דקותה ועומקה ובמופלא

מן האדם אל ידרוש כי יש להוש פן
חכמה יתרבה לו ההפסד יתר על
התועלת משל למסתכל בניצוץ השמש
אשר לרוב זיהרורית השמש עיניו כהות:
ודע אדוני שאותם ספרים אשר אדוני
מבקש לא נמצאו פה לקנות אבל כמה
שמה אפשר לי לשרת לאדוני הנני עבדך
מזומן נאם הק הנקרא יעקב מרגלית:

Latine sic.

SApiens in populis uiuat & exaltetur gloria eius in probitate dominus meus promotus in sciẽtijs doctor Ioannes origine sua quo ad domum patrum suorum de ciuitate Phorce, & nunc habitat in ciuitate Stokgartẽ. Domine mi uidi inquisitionem tuam & desyderium tuũ erga libros quos recensuisti nominibus eorum compositos eloquijs purgatis in uerbis Cabalæ, quæ est sapientia immaculata, abscondita à multis uiris nationis nostræ. Et non sunt multæ notitiæ atq; corda apprehendentia illam sapientiam, eo quod multum subtiliata est & profunda & ob occultum ab homine non quæritur, quia est arcanæ Philosophiæ. Ne forte sapientia multiplicet ei damnum plus quam profectum. Simile ad ægre ferentem in apparentia solis cuius ad multam resplendentiam solis oculi caligant. Et scias domine mi, quod ij libri quos dominus meus quærit non inueniuntur hic ad

comparandum

comparandum. Sed in quo hic poßibile mihi ad seruiendum domino meo, ecce ego seruus tuus paratus. Dixit, *humilis uocatus* Iacob *Margolith.*

DEMETRIVS CHALCONDYLES,
natione Græcus, quippe Atheniensis, Ioanni Reuchlin Phorcensi.

Δημήτριος χαλκονδύλης Ἰωάννῃ τῷ Καπνίωνι εὖ πράττειν. ἀνέγνων σοῦ τὴν ἐπιστολὴν ἡδέως, οὐ μόνον ὅτι παρὰ λογίου ἀνδρὸς καὶ χρηστοῦ τὸν τρόπον καὶ δὴ καὶ φίλου μοι δι' ἐπιείκειαν γεγενημένου ἐπέμπετο. ἀλλ' ὅτι καὶ ἑλληνιστὶ γέγραπτο. πολλήν τινα εὐφυΐαν παριστῶσα τοῦ συντάξαντος. καὶ δεξιότητα, πρός τε λόγους ἑλληνικοὺς καὶ τῆς ἄλλης ἁπάσης ἐπιστήμης. καὶ δῆτα ἐθαύμαζον λογιζόμενος τίς ποτ' ἂν εἴης λόγοις, ἀνδράσι καὶ λόγων ἑλληνικῶν ἐπισήμοσι συγγινόμενος, ὃ ποτε οἴκοθεν καὶ οἷον αὐτομαθὴς γενόμενος, τοσοῦτον ἐν λόγοις ἐπιδέδωκας, ὥστε καὶ ἑλληνίζειν ἤδη καὶ οὕτω καλὴν καὶ γενναίαν ἐπιστολὴν δύνασθαι συντεθεῖναι. Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ ὅτι ἐκ ῥώμης ἐπανήκων ἐνθάδε ἡμῖν ἐνέτυχον γράμματα παρ' ἑρμολάου κομίζας. πιστόν τι ἐκ βραχείας κομιδῆ συνουσίας πρὸς σοῦ ἐμαυτὸν ᾠόμην ὡς καὶ τὰ παρ' ἐμοῦ πρὸς ἑρμόλαον τότε πεμφθέντα γράμματα ἐμαρτύρει, δηλοῦντα

ἣν πρὶν σοῦ καὶ τῆς σῆς ἀγαθῆς καὶ γενναίας φύσεως
ὑπόληψιν εἶχον. νῦν δέ γε ὁρῶν σε ἔργῳ μὴ λόγῳ
μόνον τοιοῦτο φρόνημα κεκτημένον, μὴ ταυτὰ τοῖς
πολλοῖς καὶ χυδαίοις φρονοῦντα, ἥδομαί τε οὐκ ὀλίγα,
καί σοι καὶ τῇ σῇ πατρίδι συγχαίρω τοιοῦτον ἄν-
δρα ἐνεγκαμένῃ, κόσμον αὐτῇ ὑπάρχοντα, καὶ τοῖς
ἄλλοις παράδειγμα κάλλιστον ἑαυτὸν καθιστάντα, ὃς
καὶ τὸν σαυτοῦ φίλτατον ἀδελφὸν κομιδῇ νέον ὄντα
καὶ σχεδὸν ἔτι τροφοῦ δεόμενον οὕτω πόρρω τῆς πατρί-
δος εἰς γῆν ὑπερόριον καὶ ἀλλοδαπὴν ὑπέμεινας
πέμψαι παιδείας ἕνεκα καὶ ἀγωγῆς ἐλευθερίου
τοὺς πάλαι ῥωμαίους μιμούμενος. οἵ καί τοι γῆς ἁ-
πάσης σχεδὸν καὶ θαλάσσης ἄρχοντες τοὺς ἑαυτῶν
ὅμως υἱεῖς εἰς ἀθήνας καὶ πανταχοῦ τῆς ἄλλης ἑλλάδος
ἔπεμπον παιδείας ἑλληνικῆς καὶ λόγων ῥητορικῶν
καὶ φιλοσόφων μεθέξοντας δογμάτων. ταῦτα τοί-
νυν σε φρονοῦντα καὶ δρῶντα, τίς οὐκ ἂν εὖ φρονῶν
ἀγάσαιτο τῆς σῆς μεγαλοψυχίας, καὶ αὐτοὺς τοὺς καθ'
ἡμᾶς ἕλληνάς τε καὶ λατίνους, γενναιότητι καὶ τῷ
τοῦ καλοῦ ζήλῳ ὑπερβαλόντα, ὧν οἱ πλεῖστοι τῶν
λόγων σπουδῆς καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ ἐλευθερίων μα-
θημάτων ἀμελήσαντες πρὸς ἄλλοις μᾶλλον ἢ τὸν νοῦν
ἔχουσι. Βαρβάρων ἀλόγων καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἄλογον μό-
νον θεραπευόντων καὶ πρεσβευόντων οὐδὲν διαφέρον-
τες, τῆς τε προγόνων ἀναξία πανταπᾶσι δρῶντες

οὐκ

σοῦ δὲ ἰδίᾳ μετὰ τὸν ἀδελφὸν συνϊστάντος ἡμῖν καὶ νῦν δὲ σὺν αὐτῷ καὶ τὸν ἕτερον παῖδα, καὶ ἀξιοῦντος εὐμενῶς αὐτοῖς προσφέρεσθαι καὶ φιλανθρώπως, ἔτι τε ἐκδιδάσκειν αὐτοὺς ὑγιῆ τε καὶ ἐρρωμένην καὶ πρέπουσαν παιδείαν χρηστοῖς καὶ γενναίοις ἤθεσί τε καὶ θεωρίαις, σφόδρα ἂν ἀδικοῖμεν, εἰ μὴ πρὸς τοὺς παῖδας φιλομαθεῖς τε ὄντας καὶ εὐφυεῖς κ᾽ ἐξ ἀγαθῶν φύντας γονέων. Καὶ τοιούτοις ἀνδράσιν οἷοι ὑμεῖς ἐστε, προσήκοντας, τοιοῦτοι φαινοίμεθα, οἵους ὑμεῖς ἀξιοῦτε καὶ βούλεσθε, εὖ οὖν ἴσθι, ὅτι τὰ μὲν εἰς αὐτοὺς πεποιήκαμεν ὁπόσα ὁ νῦν ἀπαιτεῖ καιρός. τὰ δὲ οὐδὲ ἧττον προθύμως σοῦ γε ἕνεκα ποιοῦμεν τε καὶ ποιήσομεν κατὰ δύναμιν. ἔρρωσο ἀπὸ φλωρεντίας ἰουνίου ἑκκαιδεκάτῃ. α υ ς ά ἔτει.

Latine sic.

DEMETRIVS CHALCONDYLES,
Ioanni Reuchlin bene agere.

LEgi Epistolam tuam perlibenter, non solum quod à reputato uiro & bono admodũ, iamq; amico mihi ob mansuetudinem facto missa est, sed quod & Græce scripta est, magnam quandam industriam exhibens componentis, & dexteritatem ad libros Græcos atque aliam uniuersam scientiam. Equidem admirabar, cogitans quis tandem esses oratione, uiris etiam eloquiorũ Græcorum gnaris conuersatus, cũ domi & quasi teipso

discens factus, tantum in sermone præstitisti, ut et Græcissare iam & ita pulchram ac nobilem Epistolam *possis componere.* Ego *itaq; tũ cũ* Roma *rediens huc nobis incidisti, literas ab* Hermolao *portans, tale aliquid ex breui ualde præsentia de te diuinabam, sicut & ipsæ à me ad* Hermolaum *tunc missæ literæ testabantur, significantes quam de te & tua bona generosáq; natura opinionem habui.* Nunc *autem uidens te facto non uerbo solum talem prudentiam adeptum neq; eadem multis ac uilibus sapientem, & lætor non parum, & tibi atq; tuæ patriæ congratulor, talem uirum producenti, decus ei existentem, & alijs exemplum pulcherrimum seipsum præbẽtem, qui & tuum dilectißimum fratrem germanum ualde iuuenem existentem & ferè adhuc alimenti egentem, tam longe à patria ad terram ultramontanam & peregrinam sustinueris mitti, disciplinæ gratia & educationis liberalis.* Illos *quondam* Romanos *imitatus, qui tametsi terræ uniuersæ ferme atq; mari dominantes, suos tamen filios* Athenas *& ubiq; ad aliam Græciam miserunt, disciplinæ Græcæ & sermonũ rhetoricorũ philosophicorumq; participes dogmatum.* Ista *itaq; te prouidentem & facientem quis utiq; recte sapiens non admiretur tuam magnanimitatem? et eos qui apud nos sunt tam* Græcos *quam* Latinos *generositate & boni imitatione præcellentem, quorum plurimi dicendi studium & nobilium liberaliumq; disciplinarum negligentes, ad alia magis animum intendũt,* Barbaris *irrationabilibus & ipsum animæ irrationabile solum curantibus ac præponentibus non dißimiles, & maioribus suis indigna undiquaq; agentes.* Te

autem

autem priuatim quidem fratrem commendante nobis, communiter autem cum eo & alterum puerum. Et *petente benigniter eis præesse ac humaniter, adhuc autem & docere eos sanam & ualidam decentemq; disciplinam cum bonis & ingenuis tam moribus quam contemplationibus, uehementer utiq; iniuste ageremus, si non circa pueros dociles existentes & industrios & ex bonis ortos parentibus, atque talibus uiris quales uos estis coniunctos, tales appareamus quales uos optaueritis & uolueritis.* Recte *igitur scito, quod ista quidem erga eos fecimus quæcunque nunc expetit tempus, illa autem nihilominus propter te fecimus & faciemus pro uiribus. Vale.* Ex *Florentia* XVI. *Iunij.* M. CCCC. XCI. *Anno.*

GEORGII HERMONYMI NATIO*ne Græci, quippe Lacedæmonij ad* Ioannem Reuchlin *Epistola.*

Γεώργιος ἑρμώνυμος ὁ σπαρτιάτης Ἰωάννῃ Φορκευσίῳ εὐπράττειν.

Ἐγὼ μὲν καὶ ἄλλοτε ἐθαύμασόν σου τήν τε σπουδὴν καὶ εὐφυΐαν ἣν περὶ τοὺς τῶν ἑλλήνων λόγους ἔχεις, καὶ νῦν τὰ μάλιστα δεξάμενος τὰ παρὰ σοῦ πρός με πεμφθέντα γράμματα οὐκ ὀλίγης εὐμουσίας καὶ χάριτος μεστὰ δι' ὃ καὶ χάριτας τὰς μεγίστας οἶδά σοι τῆς εὐνοίας ἕνεκεν, ἣν πρὸς μὲ δεικνύεις διὰ τῶν σῶν γραμμάτων, ἔμελλον δέ σοι εἰς

πλάτος ἑλληνιστὶ ἀντίγραφα δοῦναι, εἰμὴ ὁ τῶν παρόντων διακομιστὴς πρὸς σὲ ἀφικέσθαι ἔσπευδεν, ἔῤῥωσο.

Latine ſic.

GEORGIVS HERMONYMVS
Spartanus, Ioanni Phorcenſi bene agere.

EGo quidem & aliàs admiratus ſum tuum & ſtudium & ingenium quod circa Græcorum libros habes, at nunc maxime, recipiens abs te miſſas ad me literas non paucæ elegantiæ atq; gratiæ plenas. Propter *quod et gratias maximas agnoſco tibi beneuolentiæ cauſa, quam mihi commonſtras per tuas literas.* Futurus *eram autem tibi in amplum* Græce *reſcripta dare, niſi præſentium lator ad te ire feſtinaſſet.* Vale.

ADAE VVERNHERI TEMA-
renſis Tetraſtichon.

Cum tua iam totum fumaſcat fama per orbem
Quam facile audito nomine notus eris
Vix una in cœna nos ſors coniunxit amicos
Et iam diſtrahimur, Fumule *uiue uale.*

VNiuerſis præſentes literas inſpecturis & audituris Petrus Vaſſalli *in legibus licentiatus,* Canonicus *eccleſiæ ſecularis & collegiatæ beatiſſimi* Hilarij *maioris* Pictauis *ad* Romanam *eccleſiam nullo medio pertinentis,* Vicarius *atq; commiſſarius uenerabilis &*

circum-

circumſpecti uiri domini Thomæ de Landaz theſaurarijq; eccleſiæ beatißimi Hilarij maioris Pictauis prædictæ, ac ratione dictæ theſaurariæ Cancellarij almæ matris uniuerſitatis uenerabilis & fructiferi ſtudij generalis Pict. ab eodem præfato domino Cancellario ſolus & in ſolidum ad infra ſcripta ſpecialiter deputatus, Salutem in eo qui eſt omnium ſcientiarum caput & autor atq; mirificus diſpenſator. Dignum nanque & rationi conſonum exiſtit, quod iuriſperiti qui uitam ſuam laudabilem oſtenderunt, & docendi peritiam et interpretandi ſubtilitatem patefecerunt, quibus morum grauitas, laborum aßiduitas & ſtipendiorum prolixitas ſuffragentur, prout & ueteribus placuit laudabiliter decorentur, ad gradum aſcendere permittantur celſiorem. Cum itaque uenerabilis & ſcientificus uir magiſter Ioannes Reuchlin Phorcenſis, diœceſis Spirenſis, in legibus baccalaurius, de cuius facundia eloquio ue et doctrina, diſcretaq; morum honeſtate fama funditus diuulgata conſiſtit, de quo etiam tam in collationib. quæſtionum reſponſionibus quàm argumentorum diſſolutionibus laudabile teſtimonium perhibetur, in præfata alma uniuerſitate atque ſtudio Pictauenſi iura ciuilia ſub auditorio reuerendorum patrum & dominorum Dn. Bernardi Durandi & Hugonis de Banza, utriuſque iuris eximiorum profeſſorum doctorumq; ſuorum actu in alma uniuerſitate Pictauenſi in facultate legum regentium continue per tempora ſufficientia audierit, & deinde poſt auditionis & lecturæ ſuæ tempora completa, ſecundum ſtatutorum ſtudij prædicti exigentiam

atque per eminentis scientiæ uiros dominos doctores, & collegium doctorum in eodem studio regentium diligenter cum rigore in camera examinis eorundem in nostra præsentia examinatus & pro idoneo repertus ad licentiam publicam sibi per nos obtinendam & recipiendam nobis prædicto uicario & commissario præsentatus fuerit, nos requirendo dicto baccalaurio licentiam publicam sibi per nos impertiri. Notum igitur *facimus per præsentes, quod nos præsentationi & requisitioni prædictorum doctorum benignitatibus annuentes, exposcentibus meritis dicti baccalaurij retributione condignis, quem de morū honestate quàm plurimum commendandum comperimus, hodie in prædicta ecclesia beatißimi* Hilarij, *die siquidem pro licentia publica sibi & alijs nobis ad eam similiter recipiendam præsentatis, impertiendæ in comitiua totius uniuersitatis* Pi*ctauensis propter hoc inibi cōgregatæ, pariter & reuerendorum patrum & dominorum Abbatum magistrorum doctorum lectorum & nobilium ibidem consistentium aßignata, præfatum magistrum* Ioannē Reuchlin *Phorcensem Licentiatum in iure ciuili creauimus & creamus per præsentes, eidemq́; legendi docendi interpretandi & publice disputandi in dicto iure ciuili, & omnia alia & singula faciendi gerendi & libere exercendi quæ ad uerum licentiatum in dicto iure ciuili noscuntur quomodolibet pertinere, hic & ubiq; terrarum se duxerit transferendum dedimus & cōceßimus, tenoreq́; præsentium damus & concedimus licentiam & liberam facultatem, iuramentoq́; ab eodem*

nobis

nobis præstito. Quod nobis dicto domino Cancellario, & rectori huius almæ uniuersitatis Pictauensis eorũq; successoribus parebit in licitis & honestis. Et quod nec *auxilium, consilium uel fauorem contra personam dicti domini Cancellarij successorumq; suorum iuraq; dictæ suæ Cancellariæ præstabit quoquo modo in futurum. Statutaq; eiusdem uniuersitatis Pictauensis, iuraq; et prærogatiuas ipsius* Domini Cãcellarij, *successorumq; suorum inuiolabiliter obseruabit, ad quemcunque statum peruenerit.* Et *quanquam secundum statuta dictæ nostræ uniuersitatis Pictauensis dictus* Reuchlin *iuramentum nobis præstiterit de non recipiendo insignia doctoratus alibi quàm in hac alma uniuersitate* Pi*ctauensi, uisis tamen & discußis nonnullis rationabilibus causis, nos unà cum collegio doctorum earundem facultatũ ad hoc expresse consentientiũ dictum* Reuchlin *dispensauimus & dispensamus per præsentes de recipiendo insignia doctoratus quando & ubi uoluerit.* In *cuius rei testimoniũ, sigillum dictæ thesaurariæ cui prædictæ* Cancellariæ *officium est annexum præsentibus literis duximus apponendum.* Datum & *actum in prædicta ecclesia beatißimi* Hilarij *maioris Pictauis die* X I I I I. *mensis* Iunij. *Anno* M. C C C C. *octogesimo primo.*

FRidericus *diuina fauente clementia* Romanorum Imperator *semper* Augustus, Hungariæ, Dalmatiæ Croatiæ, &c. Rex, *ac Austriæ, Stiriæ, Carinthiæ &*

Carniolæ dux, dominus Marchiæ *Sclauonicæ et portus naonis*, Comes *in* Habſpurg, Tirolis, *Phirretis et in* Kiburg, *Marchio* Burgouiæ, & Lantgrauius Alſatiæ, Honorabili Ioanni Reuchlin *artium & legum doctori ſacri lat.* Palatij, *aulæq́; noſtræ & imperialis conſiſtorij comiti, necnon noſtro et imperij ſacri fideli dilecto, gratiam Cæſaream & omne bonum.* Honor *imperatoriæ maieſtatis eiusq́; gloria in excelſo ſolio collocata tanto amplioribus commendationū exaltatur præconijs, tantoq́; gratioribus fidei & deuotionum impendijs fulcitur, quanto indeſinentis ſuæ uirtutis donaria, largiori benignitatis munere copioſius fuderit in ſubiectos, quos pro noſtris & ipſius ſacri imperij honoribus probatione multiplici conſtat feruentibus ſtudijs inſudaſſe. Sic à coruſcante ſplendore imperialis ſolij nobilitates aliæ uelut è ſole radij prodeuntes, ita fidelium ſtatus & conditiones illuſtrant quod primæuæ lucis integritas minorati luminis detrimenta non patitur, immo amplioris undique rutilantis iubaris expectato decore profunditur, dum in circuitu ſedis* Auguſtalis *illuſtrium* Comitum, *Baronum, nobilium & procerum numerus ad imperij ſacri decorem fœliciter adaugetur. Sane ad nobilitatem & multum conſyderandam tuæ circumſpectionis induſtriam, aliáque multiplicia uirtutum tuarum inſignia, nobiſcum ſæpenumero & intra arcana pectoris noſtri reuoluentes, cogitare plerunque ſolemus, quo nam te potiſsimum munere & digno ornamenti titulo ac beneficentiæ dono decoremus.* Et *ut te præcipuis erga nos* & Ro=

& Romanum imperium meritis à Cæsareano fastigio præ alijs sentias præcipuo fulgore illustratū, futurisq; temporibus fixa & stabilis nostræ imperialis largitionis memoria in te præcellentius resplēdescat. Te igitur Ioannem Reuchlin memoratum quem uirtutum claritas & laudabiliū morū uenustas speciali decore reddit insignem, animo deliberato non per errorē aut improuide, sed sano principum, comitum, Baronum et procerū nostrorum et imperij sacri fidelium dilectorum accedente consilio, motu proprio, de certa nostra scientia et imperialis plenitudine potestatis, sacri lat. Palatij aulæq; nostræ & imperialis consistorij Comitem facimus, creamus, erigimus, nobilitamus, attollimus & autoritate nostra imperiali gratiosius insignimus. Decernētes et hoc imperiali statuentes edicto, quod tu ex nunc in antea omnibus priuilegijs, iuribus, emunitatibus, honoribus, consuetudinibus & libertatibus frui debeas & gaudere, quibus sacri lat. palatij comites hactenus freti sunt seu quomodolibet potiuntur consuetudine, uel de iure. Quodq; poßis & ualeas per totum Romanum imperium facere & creare notarios publicos seu tabelliones & iudices ordinarios, ac uniuersis personis quæ fide dignæ habiles & idoneæ sint notariatus seu tabellionatus & iudicatus ordinarij officium concedere & dare, & eos ac eorum quemlibet autoritate imperiali de prædictis per pennam & calamarium inuestire prout moris est. Dum tamen ad practicam & executionem habiles & idoneos inueneris, super quo tuam conscientiā oneramus. Dūmodo tamen ab ipsis notarijs publicis seu ta-

bellionibus & iudicibus ordinarijs per te faciendis & creandis, ut præmittitur & eorum quolibet uice & nomine sacri imperij & pro ipso Romano *imperio debitum fidelitatis recipias corporale & proprium iuramentum, in hunc modum uidelicet, quod erunt nobis et sacro* Romano *imperio & omnibus successoribus nostris* Romanorum *imperatoribus & regibus legitime intrantibus fideles, nec unquam erunt in consilio ubi nostrum periculum tractetur, sed bonũ & salutem nostrã defendent et fideliter promouebunt. Damna nostra pro sua poßibilitate euitabunt & auertent. Præterea instrumenta tam publica quam priuata, ultimas uoluntates, codicillos, testamenta quæcunq; iudiciorum acta & omnia & singula quæ illis & cuilibet ipsorũ ex debito dictorum officiorum facienda occurrerint, uel scribenda iuste pure fideliter omni simulatione machinatione falsitate & dolo remotis, scribent legent & facient, non attendentes odium, pecuniam, munera, uel alias paßiones aut fauores. Scripturas uero quas debebunt in publicam formam redigere, in membranis mundis non in chartis abrasis neq; papyreis fideliter conscribent legent facient atque dictabunt, causasq; hospitalium & miserabilium personarum necnon pontes & stratas publicas pro uiribus promouebunt. Sententias & dicta testium donec publicata fuerint & approbata sub secreto fideliter retinebunt, & omnia alia & singula recte & iuste facient, quæ ad dicta officia quomodolibet pertinebunt consuetudine uel de iure. Quodq; huiusmodi notarij publici seu tabelliones*

& iudices ordinarij per te creandi poßint per totum sacrum Romanum imperium & ubilibet terrarum facere conscribere & publicare contractus, instrumenta, iudicia, testamenta & ultimas uoluntates decreta & autoritates interponere in quibuscunq; contractibus requirentibus illas uel illa, ac omnia & singula alia facere publicare & exercere quæ ad officium publici notarij seu tabellionis & iudicis ordinarij pertinere & spectare noscuntur. Insuper eadem Cæsarea autoritate prædicta ex certa scientia motuq; simili tibi concedimus & largimur, quod poßis & ualeas Naturales, Bastardos, Spurios, Mamseres, nothos, incestuosos copulatiue aut disiunctiue & quoscunq; alios ex illicito & damnato coitu procreatos uiuentibus uel etiam mortuis eorum parentibus legitimare. Illustrium tamen principum, comitum, baronumq́; filijs duntaxat exceptis, & eos ad omnia iura legitima restituere & reducere, omnemq́; geniture maculam penitus abolere, ipsos restituendo & abilitando ad omnia & singula iura succeßionum & hæreditatum bonorum paternorũ et patrimonialium etiam feudalium & emphyteoticorum, & generis cuiuscunq; alterius etiam ab intestato cognatorum etiam agnatorumq́;. Et ad honores & dignitates singulos actus legitimos, ac si essent de legitimo matrimonio procreati, obiectione prolis illicitæ penitus quiescente. Et quod ipsorum legitimatio facta, ut supra pro legitime facta maxime teneatur et habeatur, ac si foret cum omnibus solennitatibus iuris quarũ defectus specialiter autoritate nostra imperiali suppleri

uolumus & intendimus. Dummodo legitimationes huiusmodi per te faciendæ non præiudicent filijs legitimis & hæredibus, sed ipsi legitimandi cum legitimis æquis portionibus suis succedant parẽtibus et agnatis. Non obstantibus in prædictis aliquibus legibus, quibus cauetur, quod naturales, bastardi, spurij, incestuosi, copulatiue uel disiunctiue, uel alij quicunq; de illicito coitu procreati, aut procreandi non poßint uel debeant legitimari sine consensu & uoluntate filiorum naturalium & legitimorum, ac alijs quibuscunq; legibus iuribus constitutionibus seu consuetudinibus, præsenti nostro indulto & conceßioni quouis modo contrauenientibus, quibus omnibus et singulis & cuilibet ipsarum uolumus expresse de certa nostra scientia derogari. Et etiam non obstantibus in prædictis aliquibus legibus alijs, etiam si tales essent quæ deberent exprimi & de eis fieri mentio specialis, quibus obstantibus et obstare ualentibus in hoc casu duntaxat ex certa scientia & de plenitudine nostræ imperialis potestatis rationabiliter derogamus & derogatum esse uolumus per præsentes. Eadem etiam autoritate omnem solennitatem iuris si qua in superioribus requireretur, & quemlibet alium defectum supplentes. Præterea singularibus donis quibus tu alijs te munificũ reddere ualeas & acceptum præuenire cupientes, tibi ut in facultate aut facultatibus quibus malueris uiros scholasticos ad hoc idoneos & sufficientes decem doctores tantum, adhibitis tamen in qualibet creatione ad minus doctoribus tribus de profeßione eius qui creandus erit, si in

loco fueris ubi doctorum copia haberi poterit, sin minus, quos ipse iudicaueris hac promotione dignos facere creare & promouere, illis quoque consueta ornamenta & insignia doctoralia concedere & conferre poßis & ualeas autoritate nostra imperiali præsentium per tenorem, plenam concedimus potestatem & facultatem. Volentes quod illi per te in doctores promoti & promouendi in locis omnibus & ciuitatibus Romani *imperij & ubique terrarum libere debeant et poßint doctorales actus facere & exercere, omnibusq; & singulis gaudere & uti priuilegijs prærogatiuis & exemptionibus libertatibus & conceßionibus honoribus præeminentijs & fauoribus ac indultis & gratijs alijsq; quibuslibet quibus cæteri doctores in studijs priuilegiatis & generalibus necnon in curia nostra imperiali merentes gaudent & utuntur, uti & gaudere poßint quomodolibet in futurum.* Et *ut tu* Ioannes Reuchlin *memorate ab imperiali culmine uberiori te gratia affectum intelligas, ex certa nostra scientia & imperialis potestatis plenitudine te &* Dionysium Reuchlin *fratrem & germanum tuum necnon liberos uestros ex lumbis uestris legitime descedẽtes tã masculos quàm fœminas ad nobilium uirorum gradus & insignia nobilitauimus, nobiles fecimus, constituimus, creauimus & insigniuimus, nobilitamus, nobiles facimus, constituimus, creamus, & nobilitatis fastibus & titulis uigore præsentium clementer insignimus, & uos iuxta qualitatem humanæ conditionis nobiles dicimus & nominamus.* Et *ab uniuersis & singulis personis*

cuiuscunq; conditionis praeeminentiae status & digni=tatis existant, pro ueris nobilibus haberi dici & nomi=nari uolumus et reputari. Hoc imperiali statuentes edi*cto & eadem autoritate expresse decernimus, quod uos fratres suprascripti, & qui ex uobis legitime na=scentur, eorumq; haeredes deinceps ab hinc ubicunque locorum & terrarum in iudicio & extra in rebus spi=ritualibus & temporalibus ecclesiasticis & prophanis etiam si in praesentibus de ipsis fuerit facienda mentio specialis, nec non in omnibus & singulis exercitijs acti bus & studijs illis honoribus dignitatibus officijs liber=tatibus insignijs priuilegijs gratijs & indultis modo su prascripto gaudere uti & frui poßitis & debeatis, qui bus sacri imperij* Romani *nobiles de nobili procreati prosapia gaudent utuntur & fruuntur, & ad quae ad=mittuntur & recipiuntur quomodolibet consuetudine uel de iure, ac si de quatuor auis paternis & maternis militaribus geniti & procreati essetis. Caeterum & ut uberioris beneficentiae nostrae dono meritis uestris exi gentibus à nobis uos sentiatis abundantius exornari, uo bis ac haeredibus uestris legitime ex lumbis uestris de=scendentibus arma illa & insignia superius designata uidelicet Scutum coloris cesij aliâs lasurij appellati, in cuius medio Ara aurea cum accensis carbonibus & fu mo, inscripta in quadro his literis, Ara Capnionis. Scu=ti autem summo imposita galea torneamenti, uiridis lau ri serto coronata & cesijs aureisq; tenijs redimita, Ci tream molendini rotam cõtinet, quemadmodum in me=dio praesentium pictoris arte clarius cernuntur figu=*

rata

rata, autoritate nostra Cæsarea de nouo gratiose concedimus & largimur. Volentes atq; prædicta imperiali decernentes autoritate, quod uos præfati Reuchlin & hæredes uestri legitimi ex lumbis uestris descendentes iisdem armis & insignijs tam ioco quàm serio in torneamentis, hastiludijs, pugnis, bellis, duellis, uexillis, sepulchris, sigillis, annullis, & alijs clenodijs siue actibus nobilium militarium ac armigerorum more deferre & gestare, ac eis uti & frui poßitis & debeatis, ac ipsi poßint & ualeant contradictione & impedimento cessante quorumcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostræ creationis decreti statuti conceßionis, derogationis, nobilitationis, armorũ conceßionis & uoluntatis, gratiæ paginam infringere, aut ei quouis ausu temerario cõtraire, sub pœna nostræ indignationis grauißima, & quadraginta Marcarum auri puri, quas contra facientes totiens quotiens cõtra factum fuerit, ipso facto se nouerint irremißibiliter incursuros. Quarum medietatem imperialis Fisci siue ærarij, residuam uero partem iniuriã passorum usibus decernimus applicari. Præsentium sub nostri imperialis Maiestatis Sigilli appensione testimonio literarũ. Dat. in oppido nostro Lyntz, die 24. mens. Octob. Anno Domini 1492. Regnorum nostrorũ Romani quinquagesimo tertio. Imperij, quadragesimo primo. Hungariæ uero, tricesimo quarto.

ΤΕΛΟΣ.